

ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA
2022 – 2028

Esošā situācija

SAĪSINĀJUMI UN SKAIDROJUMI

Stratēģija 2022-2034	Mārupes novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2034.gadam
Attīstības programma 2022-2028	Mārupes novada pašvaldības Attīstības programma 2022.- 2028.gadam
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
DKS	decentralizētā kanalizācijas sistēma
ĢIS	ģeogrāfiskās informācijas sistēma
ĪADT	īpaši aizsargājama dabas teritorija
Lursoft	SIA "Lursoft IT"
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	nevalstiskā organizācija
<i>Rail Baltica</i>	dzelzceļa infrastruktūras projekts ar mērķi integrēt Baltijas valstis Eiropas dzelzceļu tīklā
Rīgas metropoles areāls	nacionālo interešu telpa Rīgas un Pierīgas pašvaldību sadarbībai, noteikta Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā un Nacionālajā attīstības plānā 2021.-2027. gadam
SEG emisijas	siltumnīcefekta gāzu emisijas
SAM	specifiskais atbalsta mērķis
BIM	būvju informācijas modelēšana

SATURS

IEVADS.....	5
NOVADA RAKSTUROJUMS	7
SABIEDRĪBA	8
DEMOGRĀFISKĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS	8
<i>Iedzīvotāju skaits</i>	8
<i>Iedzīvotāju vecuma struktūra</i>	10
<i>Iedzīvotāji pēc nacionālā sastāva</i>	11
<i>Dabiskais pieaugums</i>	11
<i>Iedzīvotāju migrācija</i>	12
<i>Nākotnes perspektīva attiecībā uz iedzīvotāju skaita izmaiņām</i>	12
ESOŠĀ APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA	14
<i>Iedzīvotāju izvietojums</i>	14
<i>Cienu teritorijas un apdzīvojums</i>	15
IZGLĪTĪBA.....	17
<i>Pirmsskolas izglītība</i>	18
<i>Vispārējā izglītība</i>	20
<i>Interesu un profesionālās ievirzes izglītība</i>	21
<i>Sports un aktīvā atpūta</i>	21
<i>Mūžizglītība</i>	23
<i>Jaunatnes politika</i>	24
<i>Sabiedrības vērtējums par izglītību</i>	25
KULTŪRA	26
VESELĪBA UN SOCIĀLIE PAKALPOJUMI	27
<i>Veselības pakalpojumu pieejamība novadā</i>	27
<i>Sociālie pakalpojumi</i>	29
<i>Sabiedrības vērtējums par veselības un sociālajiem pakalpojumiem</i>	31
VIDE	32
TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA	32
<i>Esošais ceļu tīkls</i>	33
<i>Sabiedriskais transports un mobilitātes punkti</i>	36
<i>Velo infrastruktūra un gājēju kustības organizācija</i>	39
<i>Sabiedrības vērtējums par infrastruktūru</i>	41
INŽENIERTEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA	42
<i>Ūdensapgāde un kanalizācija Mārupes pagastā</i>	43
<i>Ūdensapgāde un kanalizācija Babītes un Salas pagastos</i>	44
<i>Decentralizētā kanalizācija</i>	45
<i>Siltumapgāde un elektroapgāde</i>	46

<i>Ēku apsaimniekošana</i>	47
<i>Atkritumu apsaimniekošana</i>	47
<i>Sabiedrības vērtējums par ūdensapgādes un kanalizācijas nodrošinājumu</i>	48
DABA UN VIDE	49
<i>Dabas pamatnes teritorijas</i>	49
<i>Klimata pārmaiņas un energoefektivitāte</i>	51
<i>Sabiedrības vērtējums par vides kvalitāti</i>	53
TŪRISMS UN REKREĀCIJA	54
<i>Sabiedrības vērtējums par tūrisma piedāvājumu</i>	56
EKONOMIKA	57
UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE	57
<i>Uzņēmējdarbība</i>	57
<i>Ārvalstu ieguldījumi</i>	59
PAŠVALDĪBAS ATBALSTS UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDES VEICINĀŠANAI	59
IEDZĪVOTĀJU NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS	61
<i>Uzņēmēju vērtējums par uzņēmējdarbības vidi</i>	62
PĀRVALDĪBA	63
PAŠVALDĪBAS PĀRVALDE	63
<i>Pašvaldības dome un administrācija</i>	63
<i>Pašvaldības budžets</i>	64
VIDĒĀ PILSĒTVIDE	65
PAŠVALDĪBAS KOMUNIKĀCIJA UN SADARBĪBA AR SABIEDRĪBU	67
<i>Galvenie plašsaziņas līdzekļu avoti</i>	67
<i>Komunikācija un sadarbība ar sabiedrību</i>	67
<i>Sabiedrības vērtējums par līdzdalības iespējām</i>	71

IEVADS

Administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas rezultātā Mārupes novadu veido Mārupes, Babītes un Salas pagasti, un no 2022.gada 1.jūlija – Mārupes pilsēta. Jaunais administratīvais ietvars ir radījis nepieciešamību izstrādāt jaunus apvienotajam novadam kopīgus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus.

Attīstības programma ir vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments septiņiem gadiem, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai. Lai nodrošinātu attīstības plānošanas procesa pēctecību atbilstoši jaunajai Stratēģijai 2022-2034, kas apstiprināta 2022.gada 26.janvārī, ir izstrādāta apvienotā novada kopīga attīstības programma. Stratēģijā 2022-2034 noteikti četri stratēģiskie mērķi, kas veido pamatu tālākai prioritāšu un rīcību identificēšanai. Līdz ar to Attīstības programmas 2022-2028 ietvaros Mārupes novada esošā situācija un attīstība tiek aplūkota caur stratēģisko mērķu prizmu.

Darbs pie jaunizveidotā novada kopīgas attīstības programmas tika uzsākts ar Mārupes novada pašvaldības 2021.gada 29.septembra lēmumu Nr.62 (prot.Nr.11) "Par Mārupes novada Attīstības programmas 2022.-2028. gadam izstrādes uzsākšanu". Attīstības programma ir pamats pašvaldības un tās institūciju politikas plānošanas dokumentu izstrādei, attīstības programmā noteikto aktivitāšu īstenošanai, pašvaldības kārtējā budžeta sagatavošanai atbilstoši finansiālajām iespējām, kā arī Eiropas Savienības un citu finanšu avotu piesaistei, lai sekmētu Mārupes novada attīstību.

Jaunizveidotā novada Attīstības programmas 2022-2028 izstrādes ietvaros tika veikta iepriekšējās Mārupes novada Attīstības programmas 2020.-2026.gadam un Babītes novada Attīstības programmas 2014.-2020.gadam izvērtēšana, izmantojot šajos dokumentos iekļauto informāciju, un izstrādāta apvienotā novada kopīgs plānošanas dokuments.

Attīstības programmas 2022-2028 esošās situācijas sadaļas ir pakārtotas Stratēģijas 2022-2034 definētajiem stratēģiskajiem mērķiem, tajās ir aprakstītas dažādas pašvaldības pakalpojumu jomas un novada raksturojošie elementi. Katrā sadaļā ir izvirzīti ar konkrēto jomu saistītie izaicinājumi, kuri pašvaldībai ir jārisina gan vidējā termiņā, gan ilgtermiņā.

Esošās situācijas novērtējumā izmantoti 2021.gadā Stratēģijas 2022-2034 izstrādes ietvaros sagatavotie sekojošie ekspertu ziņojumi:

- SIA "Emerging Solutions" ziņojums "Mārupes novada demogrāfijas tendences un apdzīvojuma struktūra";
- SIA "Metrum" pētījums "Jaunizveidotā Mārupes novada ilgtermiņa attīstība mobilitātes un satiksmes infrastruktūras jomā";
- SIA "Metrum" pētījums "Jaunizveidotā Mārupes novada ilgtermiņa attīstība publisko pakalpojumu jomā";
- SIA "LEAD. Korporatīvā komunikācija" ziņojums "Sabiedrības iesaistes un līdzdarbības ilgtermiņa plāns";
- Mārupes novada Attīstības un plānošanas nodaļas un Sabiedrības iesaistes un mārketinga nodaļas speciālistu sagatavotās izpētes - ziņojums "Mārupes novada

dabas un vides resursu novērtējuma ziņojums” un ziņojums “Uzņēmējdarbības attīstības vides analīze jaunizveidotajam Mārupes novadam”.

Katras esošās situācijas sadaļas beigās par attiecīgo jomu ir iekļauts sabiedrības vērtējums, izmantojot 2021.gadā veikto iedzīvotāju un uzņēmēju aptauju, par kuru SIA “Exploro” sagatavoja ziņojumu “Socioloģiskās aptaujas rezultāti Mārupes novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022.-2034.gadam ietvaros”. Tāpat tika izmantoti 2022.gada sākumā veikto aptauju rezultāti:

- 2022.gada februārī veiktās aptaujas “Tūrisms Mārupes novadā - piedāvājums un iespējas nākotnē” rezultāti;
- 2022.gada janvārī veiktās aptaujas rezultāti par pieaugušo izglītības (neformālās izglītības programmas un interešu izglītības programmas) pieprasījumu Mārupes novadā.

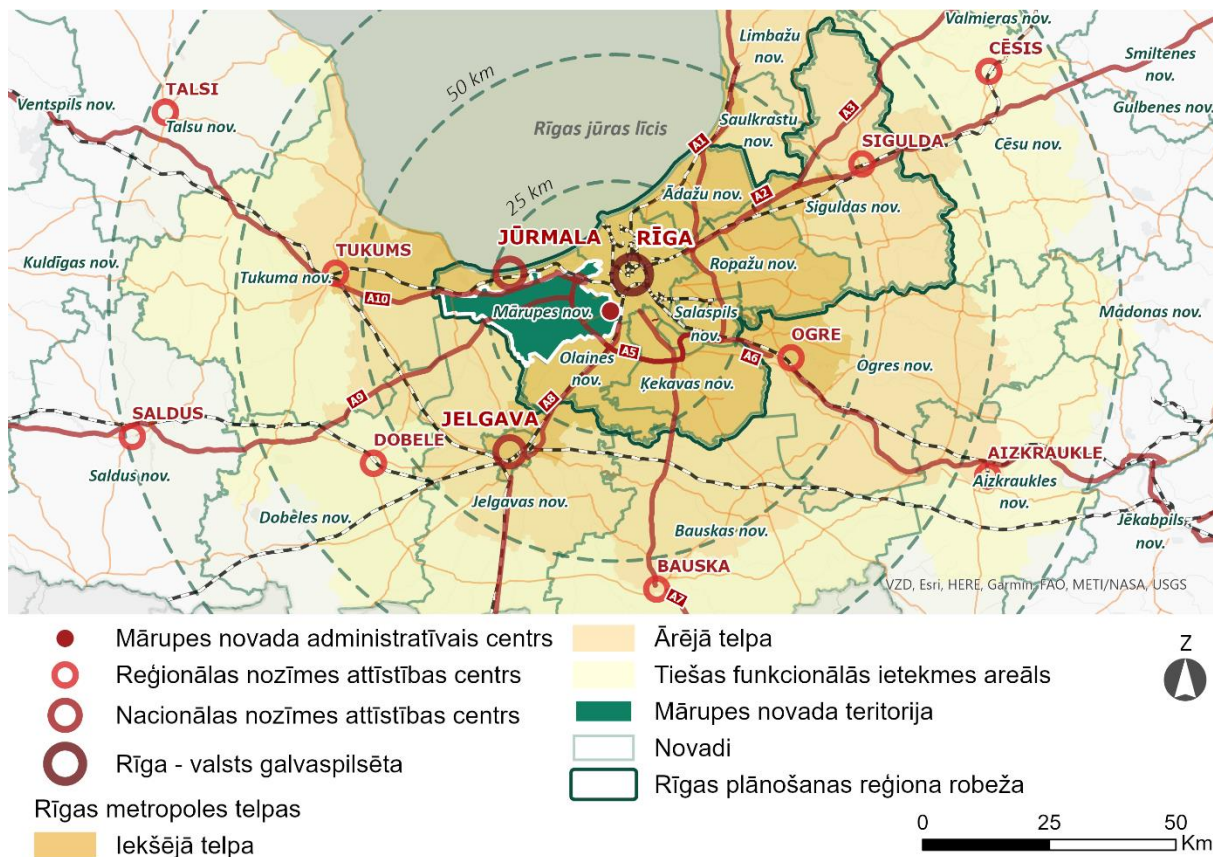
Stratēģijas 2022-2034 izstrādes ietvaros 2021.gadā tika veikta virkne pasākumu sabiedrības iesaistei (iedzīvotāju un uzņēmēju aptauja, četras tematiskās darba grupas sanāksmes, četri iedzīvotāju forumi, divas konsultatīvās padomes sanāksmes, interaktīva aktivitāte “Mana ideālā dzīvesvieta”), lai iegūtu sabiedrības viedokļus un priekšlikumus par turpmāko Mārupes novada attīstību. Šie dati tika vērtēti arī, izstrādājot Mārupes novada Attīstības programmu 2022-2028.

Turpinot iesaistīt sabiedrību un akcentējot apkaimju pieeju attīstības plānošanā, Attīstības programmas 2022-2028 izstrādes procesā, 2022.gada februāra un marta mēnešos tiešsaistes platformā ZOOM notika:

- Trīs iedzīvotāju diskusiju forumi par iedzīvotājiem aktuāliem jautājumiem Mārupē (ietver Mārupes un Tīraines ciemus), Jaunmārupē (ietver Vētras, Jaunmārupes un Skultes ciemus) un Babītē (ietver Babītes un Salas pagastus). Diskusiju forumos dalībnieki visaktīvāk interesējās, izteica viedokļus un priekšlikumus par ceļu un ielu, inženiertehniskās infrastruktūras attīstību, sabiedriskā transporta pieejamību, vidusskolas izglītības pieejamības nodrošināšanu, jauniešu brīvā laika pavadīšanas iespējām, publiskās ārtelpas labiekārtošanas un rekreācijas teritoriju attīstības jautājumiem.
- Piecu konsultatīvo padomju sanāsmēs (tūrisma un kultūras, sporta un aktīvās atpūtas, uzņēmējdarbības, apkaimju, izglītības un jaunatnes konsultatīvās padomes) dalībnieki diskutēja par priekšlikumiem, kas aktuāli katrā nozarē un iekļaujami Attīstības programmā 2022-2028, novada attīstības veicināšanai.

NOVADA RAKSTUROJUMS

Mārupes novads atrodas Latvijas centrālajā daļā, iekļaujas Rīgas metropoles areāla urbanizētajā Pierīgas telpā, daļēji arī Pierīgas rekreācijas un vides aizsardzības telpā. Novads robežojas ar Rīgas un Jūrmalas valstspilsētām, Tukuma, Jelgavas un Olaines novadiem, kā arī iekļaujas Rīgas plānošanas reģionā.

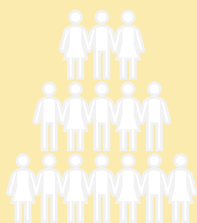
Attēls Nr.1 Mārupes novada novietojums

Novadu veido četras teritoriālās vienības – Mārupes pagasts, Babītes pagasts, Salas pagasts un no 2022.gada 1.jūlija Mārupes pilsēta. Novada administratīvais centrs no 2022.gada 1.jūlija ir Mārupes pilsēta. Mārupes novadā ir 33 ciemi un viena pilsēta, kuru platība, iedzīvotāju skaits un apdzīvojuma blīvums, kā arī attiecīgi pieejamo pakalpojumu klāsts ir ļoti atšķirīgs.

Mārupes novadā ir straujākais iedzīvotāju skaita pieaugums – atbilstoši CSP datiem 2021.gadā iedzīvotāju skaits palielinājās par 3%, un novads ir jaunākais iedzīvotāju vecuma ziņā, jo vidējais vecums ir 33 gadi.

Mārupes novada nozīmīgākais dabas resurss ir mežu un purvu teritorijas. Novada kopējā platība 34 726,67 ha, no kuras 35% aizņem meži, 15% purvi, 9% ūdeņi un 17% lauksaimniecības zemes. Nozīmīgu daļu aizņem polderu teritorijas – apmēram 19% no novada kopējās platības jeb 6613 ha. Apmēram 1/5 daļa no novada teritorijas atrodas ciemu robežās.

Novadā strauji attīstās uzņēmējdarbība, kas saistīts ar novietojumu tiešā galvaspilsētas tuvumā, Rīgas metropoles areālā, un lidostas "Rīga", kas ir būtisks starptautisks transporta mezgls, atrašanos novada teritorijā.

SABIEDRĪBA

Sabiedrība – zinoša, atbildīga, mūsdienīga, ģimeniska un aktīva sabiedrība

Stratēģijā 2022-2034 attiecībā uz sabiedrību ir noteikts mērķis veidot tādu sociālo infrastruktūru un publisko telpu, kur katram indivīdam ir iespēja pilnveidot savas prasmes un aktīvi līdzdarboties. Mārupes novadu kā savu mājvietu izvēlas arvien lielāks iedzīvotāju skaits, kas ir ne tikai pamats un atbalsts turpmākai novada attīstībai, bet vienlaikus arī izaicinājums nodrošināt pieejamus publiskos pakalpojumus izglītības, kultūras, veselības un sociālo pakalpojumu jomā.

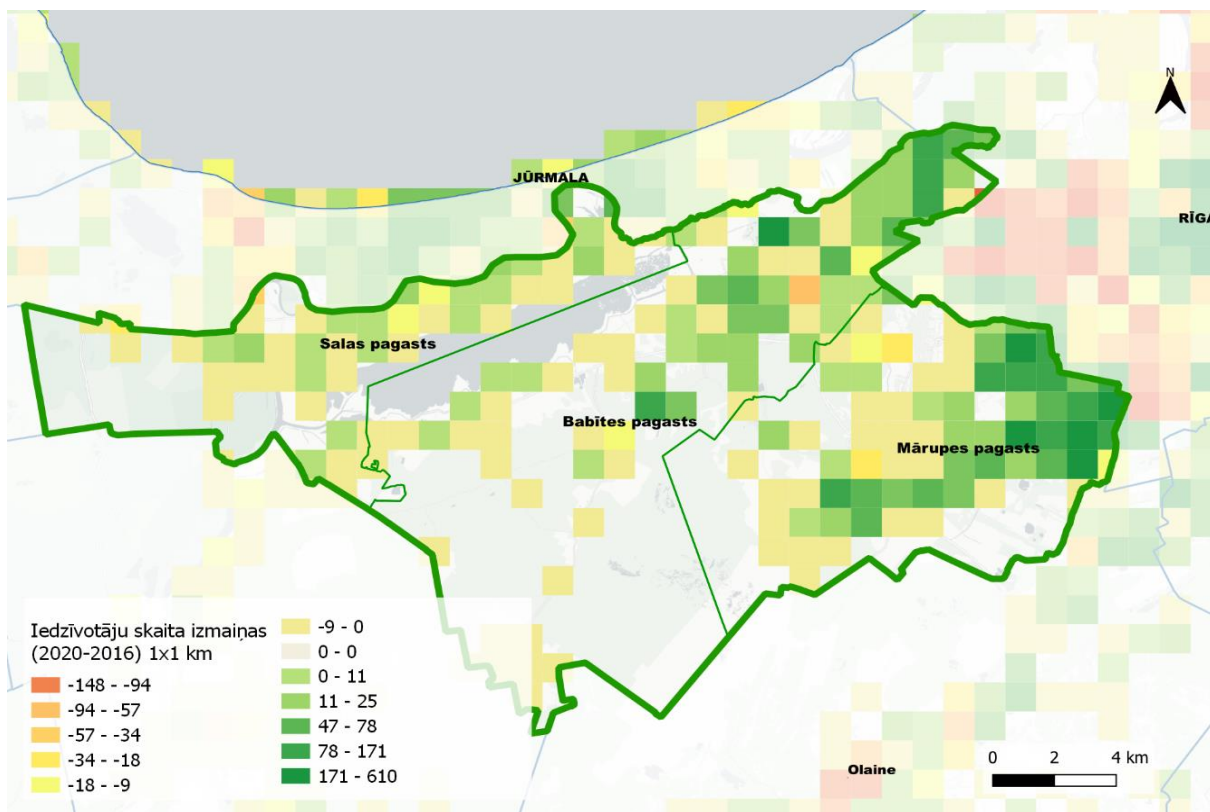
Mārupes novada demogrāfiskā situācija krasi atšķiras no kopējās Latvijas demogrāfiskās situācijas. Iedzīvotāju skaits straujais pieaugums notiek gan pozitīva dabiskā pieauguma (dzimstības pārsvars pār mirstību), gan migrācijas procesu rezultātā un novada iedzīvotāju vecuma struktūra liecina par demogrāfisko ilgtspēju arī turpmāk.

DEMOGRĀFISKĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Izaicinājums: būtisks iedzīvotāju skaita pieaugums, līdz ar ko svarīga ir dažādu pakalpojumu nodrošināšana un pieejamība.

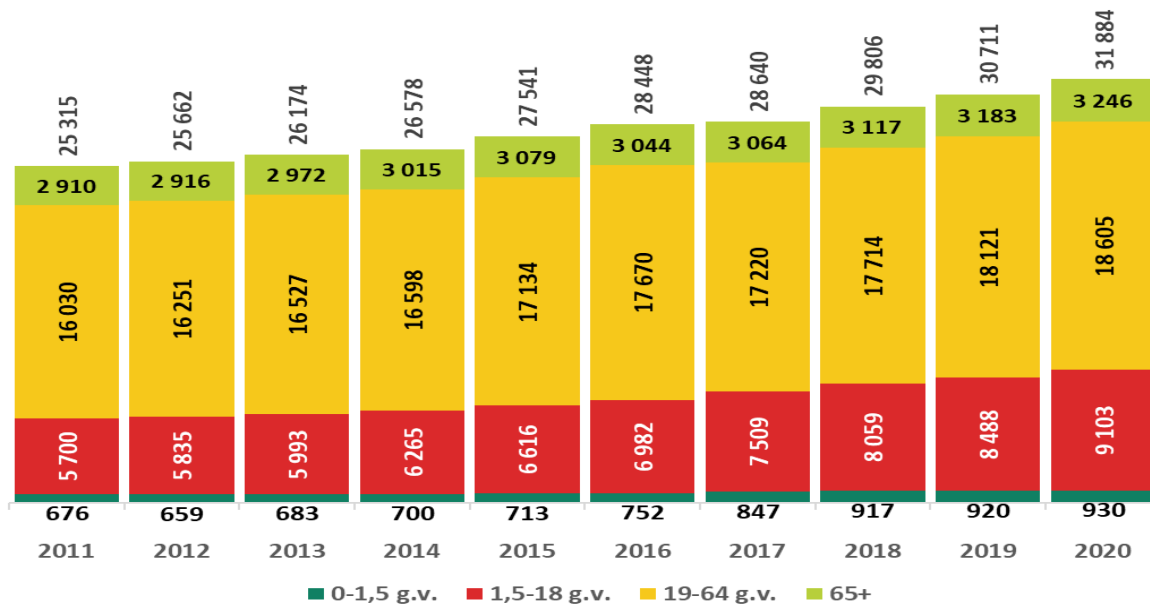
Iedzīvotāju skaits

Pēc CSP datiem 2020.gada sākumā Mārupes, Babītes un Salas pagastos kopā dzīvoja 31 884 iedzīvotāji, kas ir 1,7% no Latvijas kopējā iedzīvotāju skaita. Babītes un Salas pagastos 2020.gada sākumā dzīvoja 11 131 cilvēki, bet bijušajā Mārupes pagastā – 20 753 iedzīvotāji.

Attēls Nr.2 Pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas (pieaugums periodā 2016 - 2020)

Laika posmā no 2011.gada līdz 2020.gadam iedzīvotāju skaits šajā teritorijā ik gadu ir pieaudzis, kopumā palielinoties par 6 569 cilvēkiem, t.i. par 26%, salīdzinot ar 2011.gadu. Babītes un Salas parohijās iedzīvotāju skaits šajā laikā pieauga par 1 728 iedzīvotājiem, t.i. par 18%, bet Mārupes parohijā iedzīvotāju skaits pieauga par 4841 cilvēkiem, t.i. – par 30%. Latvijas kontekstā tas ir uzskatāms par ļoti strauju pieaugumu.

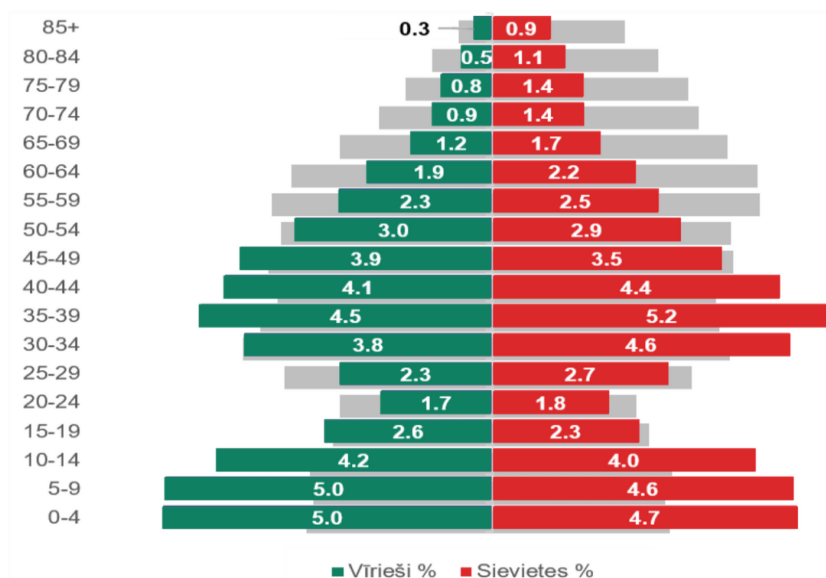

Attēls Nr.3 Iedzīvotāju skaita izmaiņas Mārupes, Babītes un Salas parohijās sadalījumā pa vecuma grupām, 2011.-2020.gads

Mārupes, Babītes un Salas pagastos situācija šajā ziņā krasi atšķiras no situācijas Latvijā, kur iedzīvotāju skaits laika posmā no 2011. līdz 2020.gadam kritās par 8% un no situācijas Rīgā, kur iedzīvotāju skaits kritās par 4,8%. Pierīgas reģionā iedzīvotāju skaits šajā laika posmā pieauga par 0,7% un nozīmīgu daļu no pieauguma veido tieši Mārupes, Babītes un Salas pagastos notikušais iedzīvotāju skaita pieaugums. 2020.gadā Mārupes novads ir novads ar straujāko iedzīvotāju skaita pieaugumu Latvijā – 5,24%.

Iedzīvotāju vecuma struktūra

Mārupes, Babītes un Salas pagastus raksturo Latvijai netipiska vecuma struktūra¹: novadā ir procentuāli augsts bērnu skaits un augsts agrīnā darbības vecuma (30-44 gadi) iedzīvotāju skaits. Novads ir jaunākais iedzīvotāju vecuma ziņā (vidējais vecums – 33 gadi). Senioru skaits Mārupes novadā ir ļoti mazs. Līdz ar to šīs teritorijas iedzīvotāju vecuma struktūra būtiski atšķiras no kopējās Latvijas iedzīvotāju vecuma struktūras, kur bērnu skaits ir mazs, savukārt, senioru skaits – liels.

Attēls Nr.4 Mārupes novada iedzīvotāju vecuma struktūra salīdzinājumā ar Latvijas iedzīvotāju vecuma struktūru (pelēkā krāsā), 2020.gads

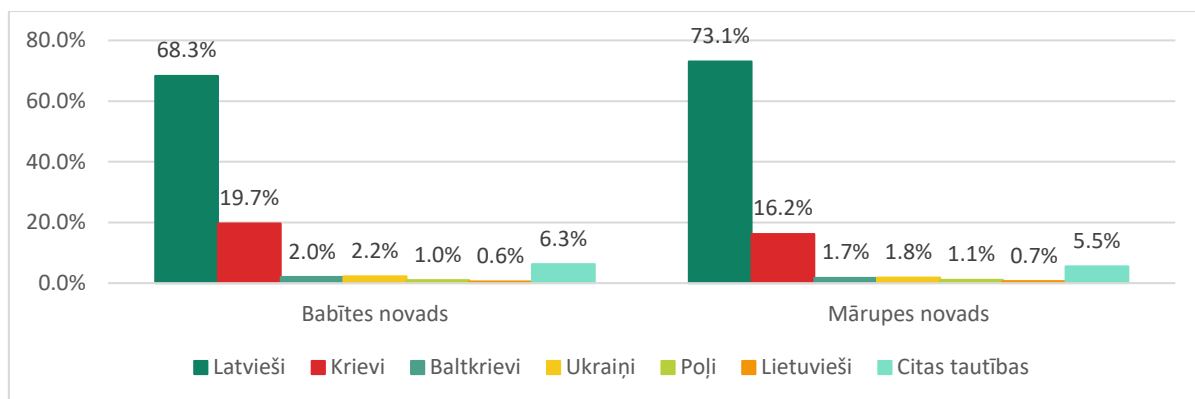
Šāda vecuma struktūra ir raksturīga vietām, kur ir nesen sākusies liela apjoma imigrācija, jo uz jaunu dzīves vietu pārsvarā pārceļas jauni cilvēki, kas tikai veido vai tikko izveidojuši ģimenes.

15-29 gadus jaunu cilvēku īpatsvars novadā ir pat zemāks, nekā vidēji Latvijā. Tas iespējams ir skaidrojams ar to, ka novadu izteikti atstāj vispārējās izglītības iestādes beigušie novada iedzīvotāji, kuri atstāj vecāku mājas, pārceļoties uz citām valstīm, vai, visbiežāk, uz blakus esošo Rīgu, kur ir daudz vairāk iespēju irēt salīdzinoši lētākus mājokļus. Otrs nozīmīgs iemesls iedzīvotāju skaita samazinājumam šajā vecuma kategorijā ir visai Latvijai raksturīgie emigrācijas procesi 1990.gados un 21.gadsimta sākumā, kas noveda pie krasi dzimstības krituma pirms 20-30 gadiem.

¹ CSP, https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRG/IRG010

Iedzīvotāji pēc nacionālā sastāva

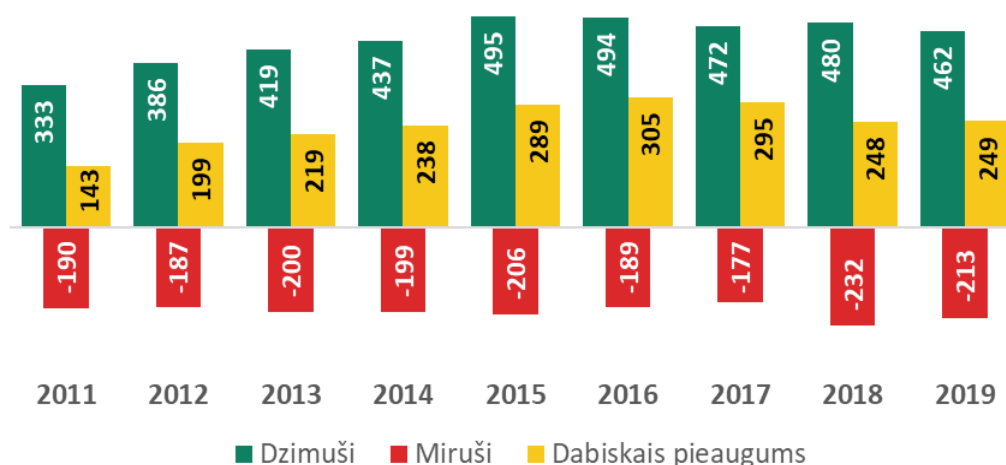
Mārupes novadā pēc etniskā sastāva lielākais iedzīvotāju īpatsvars ir latvieši, un otra lielākā grupa ir krievu tautības iedzīvotāji. Atbilstoši CSP datiem 2021.gadā Mārupes pagastā latviešu īpatsvars ir lielāks nekā Babītes un Salas pagastos, savukārt krievu īpatsvars lielāks ir Babītes un Salas pagastā. 2021.gadā Mārupes, Babītes un Salas pagastos baltkrievu un ukraiņu īpatsvars ir līdzīgs, tomēr ņemot vērā ģeopolitisko situāciju (Krievijas uzsāktais karš Ukrainā), ukraiņu īpatsvars būtiski palielinās saistībā ar ukraiņu bēgļu uzņemšanu.

Attēls Nr.5 Iedzīvotāju nacionālais sastāvs Mārupes novadā 2021.gadā

Dabiskais pieaugums

Dzimumstība ik gadu ir būtiski pārsniegusi mirstību. Rezultātā aptuveni trešo daļu no iedzīvotāju pieauguma Mārupes, Babītes un Salas pagastos ir devusi tieši iedzīvotāju dabiskā kustība. Dzimušo skaits novadā kopumā pieaug, lai gan kopš 2015.gada jaundzimušo skaits ir nedaudz krities. Mirušo skaits ir nedaudz pieaudzis, tomēr mirstības koeficients novadā ir pat nedaudz krities.

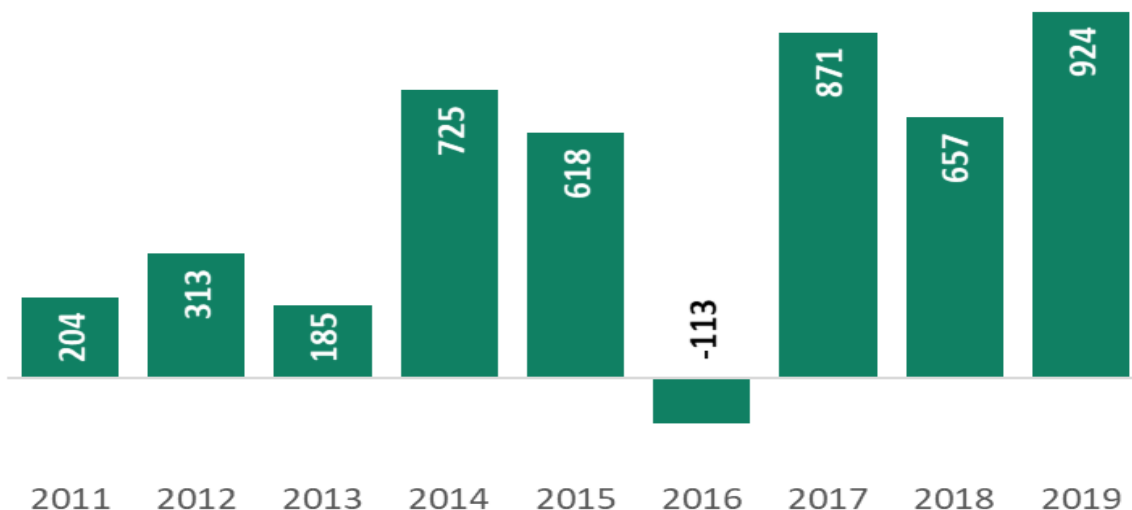

Attēls Nr.6 Iedzīvotāju dabiskā kustība Mārupes, Babītes un Salas pagastos, 2011.-2019.gads

Iedzīvotāju migrācija

Kopumā Mārupes, Babītes un Salas pagastos līdz šim ir ieradušies ievērojami vairāk iedzīvotāju, nekā tos atstāj.

Pozitīvajam migrācijas saldo ir bijusi pieaugoša tendence. Starptautiskās migrācijas ietvaros laika posmā no 2011. līdz 2019.gadam bijušie Mārupes, Babītes un Salas pagasti ir zaudējuši 368 cilvēkus, kas nozīmē to, ka pozitīvais migrācijas saldo ir sasniegts tikai uz pārējo Latvijas pašvaldību rēķina.

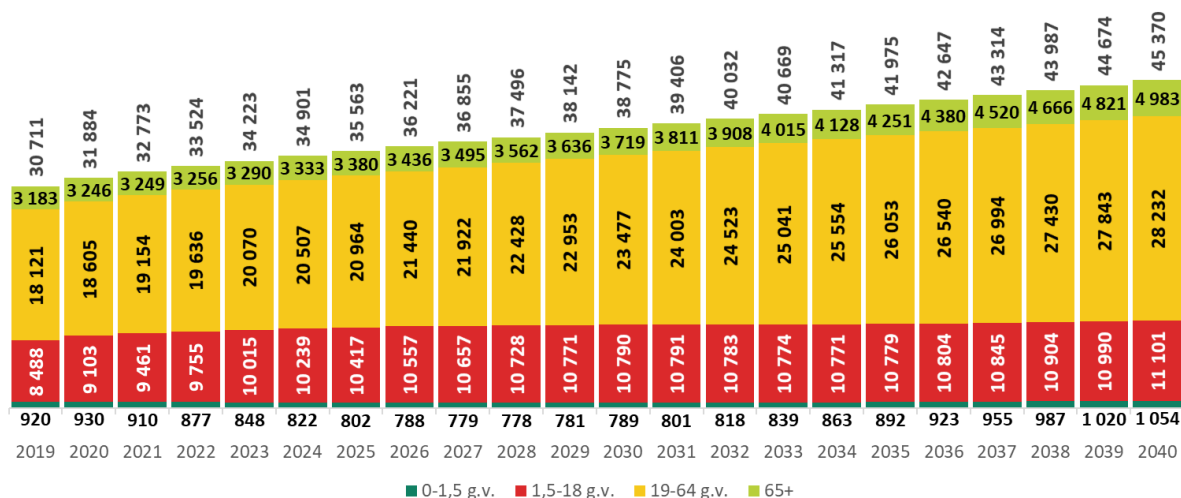

Attēls Nr.7 Iedzīvotāju migrācijas saldo Mārupes, Babītes un Salas pagastos, 2011.-2019.gads

Nākotnes perspektīva attiecībā uz iedzīvotāju skaita izmaiņām

Bāzes scenārija ietvaros veiktie aprēķini liecina, ka iedzīvotāju skaits Mārupes novadā, visdrīzāk, turpinās stabili pieaugt visās vecuma grupās, 2040.gadā pārsniedzot 45 000. Prognozes liecina, ka šī scenārija ietvaros ap 2036.-2038.gadu novada iedzīvotāju skaits pārsniegs Jūrmalas iedzīvotāju skaitu un ap 2042.gadu – Jelgavas iedzīvotāju skaitu.

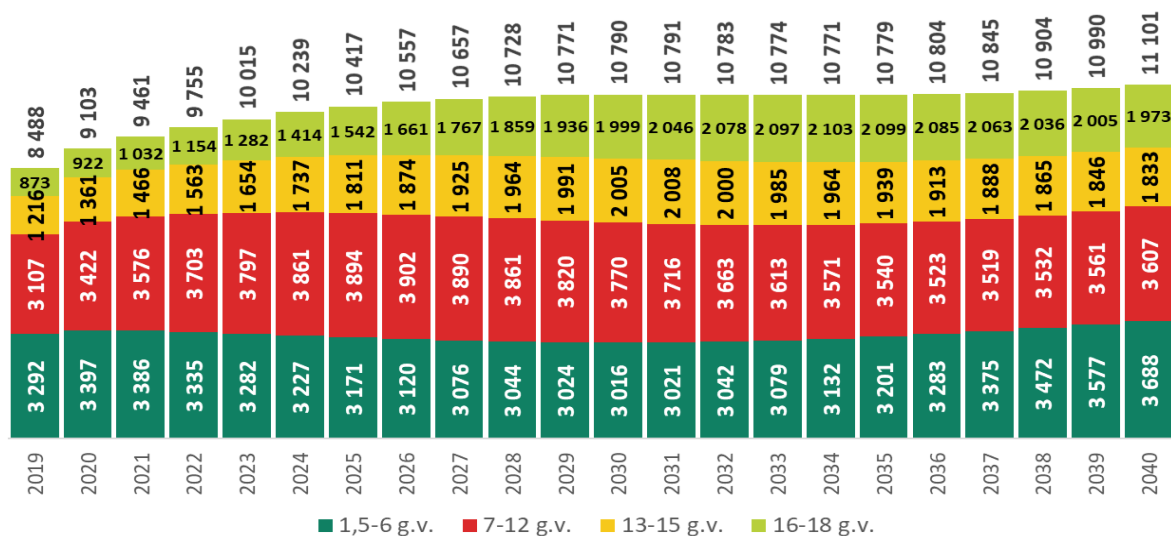
Visstraujāk, par 57% pieaugs gan senioru, gan darbspējīgā vecuma iedzīvotāju kopējais skaits. 1,5 – 18 gadus veco iedzīvotāju (t.i. potenciālo bērnu un izglītības iestāžu klientu) skaits pieaugs mazāk – par 32%, līdz 1,5 gadus veco bērnu skaits augs par 15%.

Attēls Nr.8 Mārupes novada iedzīvotāju skaita izmaiņu prognozes dalījumā pa galvenajām vecuma grupām (bāzes scenārijs, 2019.-2040.gads)

Dalījumā pa izglītības vecuma pakāpēm situācija būs sarežģītāka. Potenciālo pirmsskolas izglītības iestāžu apmeklētāju – 1,5 līdz 6 gadus vecu bērnu – skaits kopumā stabilizēsies un pat kritīsies, atsākot pieaugt tikai ap 2037.gadu. Tas ir skaidrojams ar to, ka turpmāk strauji kritīsies auglīgā vecuma sievietes skaits un pat imigrācijas procesi to nespēs kompensēt.

Turpmāko 5-6 gadu laikā pieaugs potenciālo sākumskolas (7-12 gadi) klientu skaits, kas pēc tam kritīsies. Pamatskolas vecāko klašu (13 – 15 gadi) audzēkņu skaits pieaugs jau dažu tuvāko gadu laikā, taču pēc tam tas ilgstoši nemainīsies. Būtiskākās izmaiņas ir gaidāmas vidusskolas vecuma (16 – 18 gadi) grupā, kuras skaits tuvāko 7-9 gadu laikā dubultosies, pēc tam stabilizējoties.

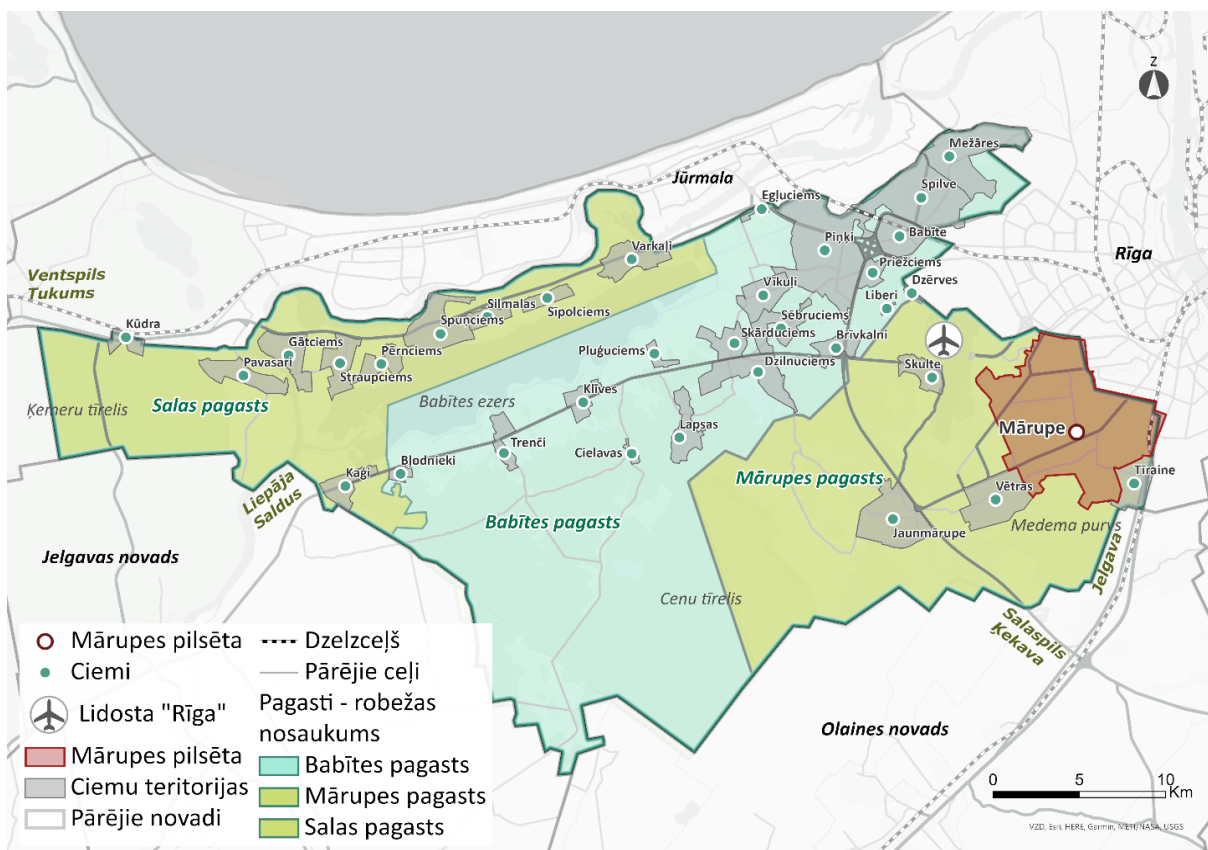
Attēls Nr.9 Mārupes novada bērnu un jauniešu skaita izmaiņu prognozes dalījumā pa galvenajām izglītības pakalpojumu vecuma grupām (2019.-2040.gads)

ESOŠĀ APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA

Izaicinājums: izteikti nevienmērīga apdzīvojuma struktūra un iedzīvotāju blīvums pakalpojumu pieejamībai.

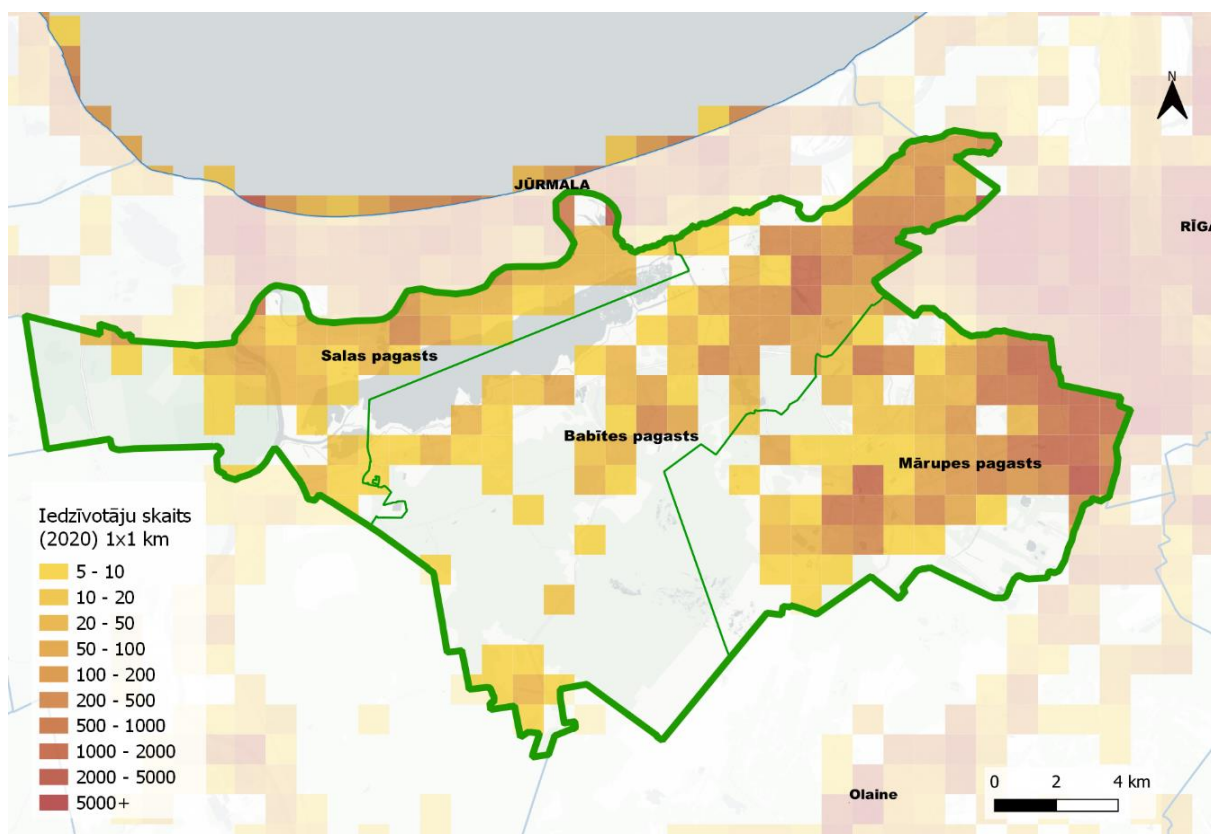
Iedzīvotāju izvietojums

Mārupes novads ir nozīmīga Rīgas metropoles areāla sastāvdaļa. Raksturīga īpašība ir arī Rīgas tuvumā esošo ciemu apbūves saplūšana – šādi saplūduši ir Mežāres, Spilve un Babīte, kā arī Mārupe, Tīraine un Vētras, pie kam Mārupes un Tīraines apbūve bez pārtraukuma saplūst ar Rīgas apbūvi.

Attēls Nr.10 Mārupes novada ciemu teritorijas

No Rīgas attālākos ciemos šāda apbūves saplūšana starp ciemiem nav izteikta, pie kam daļā no šiem ciemiem ir skraja apbūve ar nelielu māju skaitu (Kaģi, Klīves, Pavasari) vai pat vispār nav apbūves (Blodnieki). Daļa no attālākiem ciemiem iekļauj arī plašas neapbūvētas teritorijas, kurās pagaidām tikai plānošanas dokumentos tiek paredzēta dzīvojamā apbūve (Gātciems, Kaģi, Klīves, Plūguciems, Trenči un citi). Līdz ar to Mārupes novada ciemu struktūra un teritorija faktiski neattaino iedzīvotāju izvietojumu novadā – ciemos ir ietvertas gan blīvi apdzīvotas teritorijas, gan arī neapdzīvotas teritorijas, savukārt dažas salīdzinoši intensīvi apbūvētas teritorijas nav iekļautas ciemos– Rīgas lidostai austrumu pusē piegulošā teritorija, teritorija starp Vētrām un Jaunmārupi.

Attēls Nr.11 Pastāvīgo iedzīvotāju skaits uz 2020.gada 1.janvāri (CSP)

Visaugstākais apdzīvotības blīvums ir atsevišķās vietās, kur atrodas daudzdzīvokļu namu kvartāli: Tīrainē, Jaunmārupē, Skultē un Piņķos. Zemāks apdzīvotuma blīvums ir teritorijās ar privātmāju apbūvi. Šāda apbūve aizņem plašas teritorijas Tīrainē, Mārupē un Tēriņos – šīs apbūves teritorijas bez pārtraukuma savienojas ar Rīgu Bierīnos un Atgāzenē. Plaša privātmāju apbūves teritorija ir arī Jaunmārupē, kā arī vairākos savstarpēji tuvu novietotos ciemos – Piņķos, Salienā, Babītē, Spilvē, Mežārēs, Sēbruciemā, Dzilnuciemā un citos. Plaša, pagaidām skrajāk apdzīvota privātmāju apbūves teritorija ir Vētras, Vīkuļi, Sīpolciems.

Attālāk no Rīgas atrodas salīdzinoši senākas apdzīvotās vietas – Spuņciems, Klīves, Gātciems, Straupciems, kā arī nesenāk veidotais ciemats ar privātmāju apbūvi – Lapsas. Ārpus šīm apdzīvotajām vietām apdzīvotuma blīvums ir ļoti zems, lielākajā daļā novada teritorijas iedzīvotāju vispār nav, lai gan novadā ir arī nomaļas māju grupas, piemēram, Kalnciema masīvā.

Cienu teritorijas un apdzīvojums

Mārupes novadā 2021.gadā bija 34 ciemi, no kuriem 29 atrodas Babītes un Salas pagastos un pieci – Mārupes pagastā. Kopš 2022.gada 1.jūlija Mārupes ciems iegūst Mārupes pilsētas statusu.

Tabula Nr.1 Iedzīvotāju skaits Mārupes novada ciemos 2021.gadā (PMLP un teritorijas plānojumu dati)

Nosaukums	Iedzīvotāju skaits*	Platība (ha)	Blīvums (iedz / km ²)**
Babīte	1 273	151.35	841
Bļodnieki	0	28.23	0
Brīvkalni	228	99.50	229
Cielavas	39	19.43	201
Dzērves	42	9.97	421
Dzilnuciems	377	181.53	208
Eglūciems	63	40.04	157
Gātciems	142	167.21	85
Jaunmārupe	2 992	1079.53	277
Kaģi	62	144.49	43
Klīves	71	73.75	96
Kūdra	57	54.73	104
Lapsas	422	133.60	316
Liberi	27	5.12	527
Mārupe	13 702	6 094.06	225
Mežāres	1 176	381.67	308
Pavasari	67	154.43	43
Pērnuciems	36	131.15	27
Piņķi	3 225	660.78	488
Plūģuciems	0	37.22	0
Priežciems	465	53.98	861
Sēbruciems	382	135.47	282
Silmalas	48	136.01	35
Sīpolciems	36	109.73	33
Skārduciems	103	173.54	59
Skulte	1 110	352.69	315
Spilve	1 250	443.09	282
Spuņciems	553	251.95	219
Straupciems	82	169.25	48
Tīraine	1 386	504.90	275
Trenči	72	379.25	19
Varkaļi	118	23.20	509
Vētras	490	948.41	52
Vīkuļi	237	154.83	153
Mārupes novads	31 884 (CSP)	34 702,30	92

* – Dzeltenā krāsā ir iekrāsots to ciemu iedzīvotāju skaits, kur dzīvo mazāk nekā 100 iedzīvotāju

** – Zaļā krāsā ir iekrāsots to ciemu apdzīvotības blīvums, kas ir mazāks nekā vidējais novada apdzīvotības blīvums

Atsevišķas ciema iezīmes piemīt arī lidostai "Rīga" – intensīvi apbūvētai un ekonomikas ziņā izcili nozīmīgai Mārupes novada daļai. Šeit nav pastāvīgo iedzīvotāju, tomēr lidostas un tajā esošo uzņēmumu un infrastruktūras objektu attīstība ir jāplāno kontekstā ar pārējā novada attīstību un jānosaka visu pušu interesēm atbilstīgākais teritorijas statuss.

Ciemu kopējā platība ir 13 484 ha – tie aizņem ap 19% no visas Mārupes novada platības.

Astoņos ciemos ir vairāk kā 1 000 iedzīvotāju, tajā skaitā Mārupes ciemā ir vairāk iedzīvotāju, nekā, piemēram, Bauskā, Dobelē vai Kuldīgā. 15 ciemos (visi atrodas Babītes un Salas pagastos) iedzīvotāju skaits ir mazāks par 100, tajā skaitā Bļodniekos un Plūguciemā nav iedzīvotāju. Blīvāk apdzīvotie ciemi novadā ir Priežciems un Babīte, tomēr arī šajos ciemos apdzīvotības blīvums ir ap 2,5 reizes zemāks nekā, piemēram, Rīgā. 12 ciemos (11 no tiem atrodas Babītes un Salas pagastos un viens – Vētras – Mārupes pagastā) apdzīvotības blīvums ir zemāks nekā vidēji novada teritorijā, t.i. šie ciemi vai nu vispār nav apdzīvoti vai iekļauj plašas neapdzīvotas teritorijas.

Ciemi ar lielāko iedzīvotāju skaitu pieguļ Rīgas pilsētai (Mārupe, Mežāres, Spilve, Tīraine) vai atrodas tās tiešā tuvumā (Babīte, Piņķi, Tīraine). Nedaudz attālāk atrodas Jaunmārupe un (sasniedzamības ziņā) Skulte. Savukārt mazākie (pēc iedzīvotāju skaita) ciemi – Bļodnieki, Plūguciems, Kūdra, Kaģi un citi – pārsvarā atrodas attālāk no Rīgas.

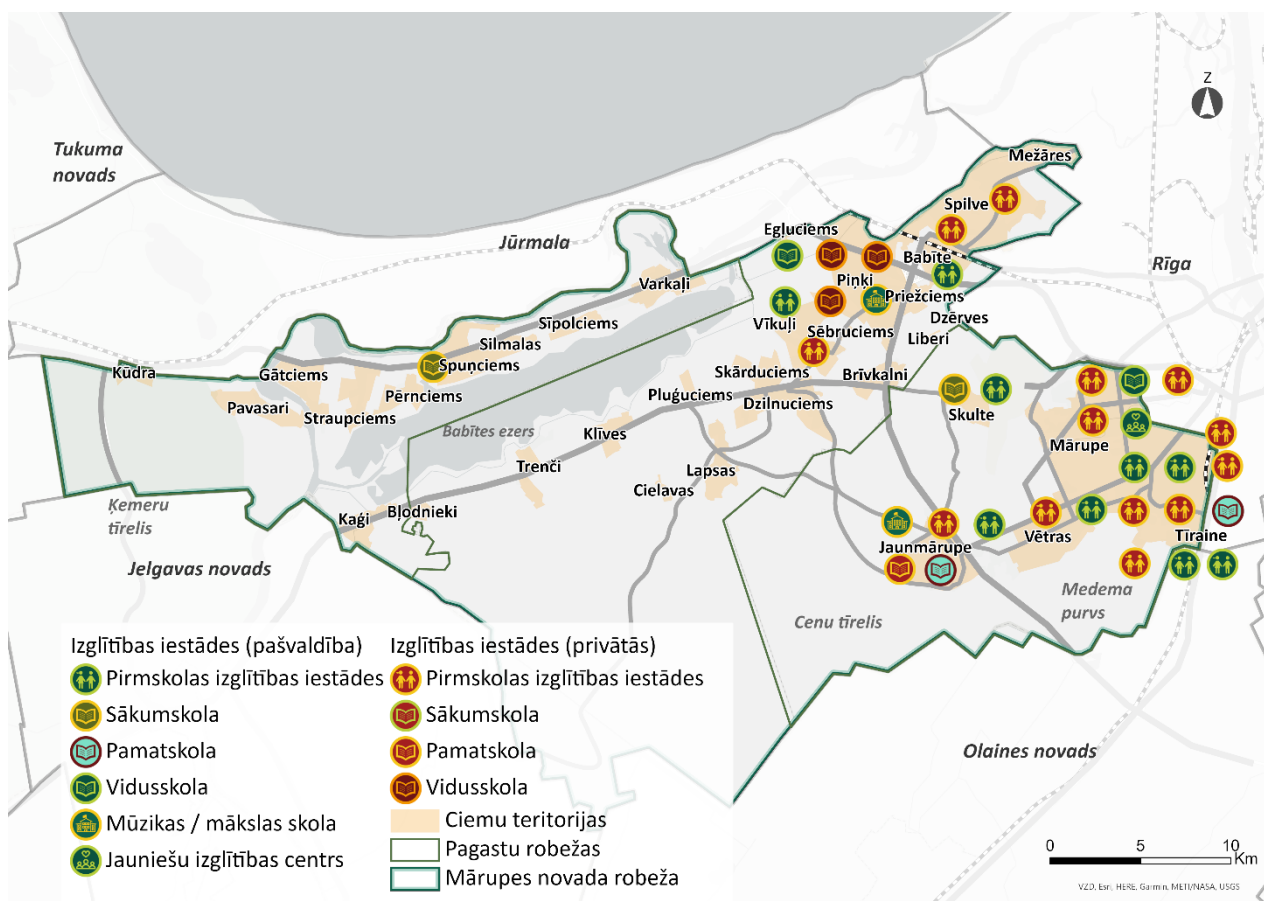
Ievērojot minētās atšķirības, būtiska loma stratēģiskā mērķa sasniegšanai, būs spēja nodrošināt mobilitāti un pakalpojumu pieejamību attālinātajās teritorijās.

Mārupes novadā, īpaši Babītes pagastā, raksturīga, tā saukto “slēgto ciematu” veidošanās – privātu, sabiedrībai slēgtu teritoriju attīstība, plānojot autonomu infrastruktūru un tās apsaimniekošanu, un arī šī iezīme ir vērtējama kopējas novada pakalpojumu organizācijas aspektā, vienotas identitātes un aktīvas sabiedrības attīstībā.

IZGLĪTĪBA

Izaicinājums: ierobežota Mārupes novada izglītības iestāžu kapacitāte, vietu trūkums pirmsskolas un vispārējās izglītības iestādēs.

Izglītība vairākus gadus ir bijusi viena no Mārupes novada pašvaldības galvenajām prioritātēm, kam novirzīta lielāka daļa pašvaldības budžeta līdzekļu. Ņemot vērā statistikas datus par demogrāfisko situāciju un nākotnes prognozēm, iedzīvotāju skaits palielinās un izglītības nodrošinājums paliek kā viena no galvenajām prioritātēm, īpaši pamatskolas un vidusskolas līmenī. Mārupes novadā ir 14 pašvaldības izglītības iestādes. Novadā ir iespēja apgūt pirmsskolas, pamata un vispārējo vidējo izglītību, kā arī apgūt interešu izglītības programmas.

Attēls Nr.12 Izglītības iestādes Mārupes novadā

Pirmsskolas izglītība

Pirmsskolas izglītības ietvaros bērns tiek sagatavots pamatzglītības uzsākšanai. Mārupes novadā ir sešas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes un trīs izglītības iestādes (Mārupes pamatskola, Skultes sākumskola, Salas sākumskola), kas īsteno arī pirmsskolas izglītības programmu. Četras izglītības iestādes īsteno speciālās pirmsskolas izglītības programmu. Vispārējā pirmsskolas izglītības programmu uz 2021./2022.mācību gadu pašvaldības izglītības iestādēs apgūst 1245 bērni Mārupes pagastā un 375 bērni Babītes/Salas pagastā, savukārt speciālo pirmsskolas izglītību – 30 bērni Mārupes pagastā. Laika posmā no 2015. līdz 2021.gadam Mārupes pagastā tika uzbūvētas divas pirmsskolas izglītības iestādes – “Mārzemīte”, “Lienīte” filiāle. 2021.gada 1.oktobrī tika atklāta jauna pirmsskolas izglītības iestāde “Zīļuks” Jaunmārupē, uzņemot 364 bērnus 2021./2022. mācību gadā.

Mārupes novadā darbojas 13 privātās pirmsskolas izglītības iestādes, kas nodrošina pirmsskolas izglītības programmas.

Tabula Nr.2 Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes un īstenotās programmas

Pirmsskolas izglītības iestāde	Audzēkņu skaits (01.09.2021.)	Vispārējā izglītības programma		Speciālā izglītības programma		Mazākumtautības izglītības programma	
		2018	2021	2018	2021	2018	2021
Mārzemīte	239	x	x				
Zeltrīti	262	x	x		x		
Lienīte	195	x	x		x		
Babītes PII	82	x	x				
Mārupes pamatskola	83	x	x		x		
Skultes sākumskola	102	x	x	x	x	x	
Salas sākumskola	54	x	x				
PII Saimīte	239	x	x				
PII Zīļuks (01.10.2021.)	364	-	x				
Jaunmārupes pamatskola (līdz 31.05.2021.)	167	x	x				
KOPĀ	1787						

Uz 2022.gada janvāri rindā uz pirmsskolas izglītības iestādēm bija 2507 bērnu. Lai arī ir pēdējos gados uzbūvētas trīs pirmsskolas izglītības iestādes, ļaujot dubultot Mārupes pagastā pieejamo vietu skaitu pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs, tomēr bērnu skaits rindā uz pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēm saglabājas.

Mārupes novada pašvaldība nodrošina atbalstu pirmsskolas izglītības ieguvei privātajās izglītības iestādēs. Mārupes novada pašvaldība ir noslēgusi 86 sadarbības līgumus ar privātajām izglītības iestādēm par līdzfinansējuma saņemšanu. No 2022.gada līdzfinansējuma apmērs ir 325 EUR bērniem no pusotra līdz četru gadu vecumam un 295 EUR bērniem, kuriem nepieciešama obligātā sagatavošana pamatizglītības ieguvei. 2021./2022.gadā privātās pirmsskolas izglītības iestādes apmeklēja 1 278 bērni. Par 97 Mārupes novadā deklarēto pieskatīšanas pakalpojumiem sniegts atbalsts privātajiem bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem (aukles) ar līdzfinansējumu 200 EUR apmērā.

Tabula Nr.3 Bērnu skaits rindā uz pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēm

	2018./2019.	2019./2020.	2020./2021.	2021./2022.
Mārupes pagasts	1176	1349	1451	1540
Babītes un Salas pagasts	718	875	949	967
Jaunizveidotais Mārupes novads	-	-	-	2507

Atbilstoši demogrāfiskajām prognozēm, pirmsskolas bērnu skaits vecumā no 1,5 līdz 6 gadiem stabilizēsies un pat samazināsies, lēnām palielinoties ap 2034.gadu. Samazinājums laika posmā no 2021. līdz 2034.gadam tiek prognozēts par aptuveni 300 bērniem. Ņemot vērā, ka bērnu skaits turpmākajos gados stabilizēsies un pieprasījums pēc vietām pirmsskolas izglītības iestādēs samazināsies, Mārupes novada pašvaldība nesaskata pamatojumu arvien jaunu

pirmsskolas izglītības iestāžu izveidei, bet plāno turpināt sadarbību un sniegt atbalstu privātajām izglītības iestādēm, lai nodrošinātu novada bērniem pirmsskolas izglītības pieejamību.

Vispārējā izglītība

Mārupes novadā ir sešas pašvaldības izglītības iestādes – Mārupes Valsts ģimnāzija (līdz 2019.gada 1.septembrim – Mārupes vidusskola), Mārupes pamatskola, Jaunmārupes pamatskola, Skultes sākumskola, Babītes vidusskola, Salas sākumskola. Visās izglītības iestādēs tiek īstenotas pamatzglītības programmas, no kurām divas izglītības iestādes – Mārupes Valsts ģimnāzija un Babītes vidusskola – īsteno vidējās izglītības programmu. Trīs izglītības iestādes īsteno arī speciālās izglītības programmas, un viena – izglītības programmu mazākumtautībām.

Babītes pagastā darbojas trīs privātās starptautiskās skolas - Starptautiskā vidusskola "Ekziperī", *King's College - the British School of Latvia*, un *The International School of Latvia*.

Tabula Nr.4 Pašvaldības izglītības iestāžu īstenotās vispārējās izglītības programmas

Pirmsskolas izglītības iestāde	Vispārējā izglītības programma		Speciālā izglītības programma		Mazākumtautības izglītības programma	
	2018	2021	2018	2021	2018	2021
Mārupes Valsts ģimnāzija	x	x				
Mārupes pamatskola	x	x	x	x		
Jaunmārupes pamatskola	x	x				
Skultes sākumskola	x	x	x	x	x	x
Babītes vidusskola	x	x				
Salas sākumskola	x	x	x	x		

Atbilstoši tabulas Nr.5 datiem skolēnu skaits katru gadu ir palielinājies. Saskaņā ar demogrāfiskajām prognozēm, dalījumā pa izglītības vecuma pakāpēm būtiskākās izmaiņas skar tieši vidusskolas vecuma bērnus, kuru skaits 7-9 gadu laikā dubultosies. Tā kā pēc šī straujā pieauguma vidusskolēnu skaits stabilizēsies, viens no galvenajiem izaicinājumiem ir tuvākajos gados nodrošināt vispārējās vidējās izglītības pieejamību.

Tabula Nr.5 Skolēnu skaits pašvaldības izglītības iestādēs

Izglītības iestāde	2018./2019.	2019./2020.	2020./2021.	2021./2022.
Mārupes Valsts ģimnāzija no 2019.gada 1.septembra (pirms – Mārupes vidusskola)	1240	1322	1411	1484
Mārupes pamatskola	523	600	678	784
Jaunmārupes pamatskola	776	827	881	947
Skultes sākumskola	41	43	46	42
Babītes vidusskola	983	1053	1104	1200
Salas sākumskola	33	34	51	49
KOPĀ	3 596	3 879	4 171	4 506

Interesešu un profesionālās ievirzes izglītība

Interesešu izglītība papildus palīdz attīstīt spējas un talantus, apgūt praktiskas lietas ikdienai vai nodrošināt ievirzi karjeras izvēlē, kā arī lietderīgi pavadīt brīvo laiku. Mārupes novadā ir pieejama daudzveidīga interesešu izglītība. Lielāko daļu interesešu izglītības pulciņu piedāvā vispārējās izglītības iestādes, līdz ar to izglītojamie uzreiz pēc mācību stundām var apmeklēt kādu no ārpuskolas nodarbībām. 2020.gadā Mārupes, Babītes un Salas pagastos pašvaldības izglītības iestādēs kopā bija 102 interesešu izglītības programmas. Interesešu izglītības programmās plaši pārstāvēta ir sporta un aktīvās atpūtas, kā arī kultūrizglītības joma.

Interesešu izglītību piedāvā arī pirmsskolā, ko sniedz privāti interesešu izglītības pakalpojuma sniedzēji, bet piedāvājumu ietekmē arī vecāku vēlmes un finansiālās iespējas. Ārpus izglītības iestādēm interesešu izglītību piedāvā gan novada pašvaldība, gan arī privāti interesešu izglītības programmu īstenotāji, kuriem licences izsniedz pašvaldība. Mārupes novadā kopš 2022.gadā interesešu izglītības programmu licencēšanu veic interesešu izglītības un pieaugušo neformālās izglītības programmu licencēšanas komisija, jo līdz 2022.gadam licencēšanu veica Pierīgas izglītības, kultūras un sporta pārvalde. Mārupes novadā uz 2022.gada 19.aprīli ir izsniegtas 129 interesešu izglītības un pieaugušo neformālās izglītības programmas.

Interesešu un profesionālās ievirzes izglītību mūzikas un mākslas jomā Mārupes novadā īsteno profesionālās ievirzes izglītības iestāde Mārupes Mūzikas un mākslas skola, Babītes Mūzikas skola. Mārupes mūzikas un mākslas skolā uz 2020./2021.gadu bija 427 audzēkņi un pēc šobrīd īstenotajiem pārbūves darbiem, paplašinot telpas skola varēs uzņemt līdz 600 audzēkņiem. Mārupes mūzikas un mākslas skolā ir iespējams apgūt dziedāšanas, mākslas prasmes, taustiņinstrumentu, pūšaminstrumentu, stīgu un sitaminstrumentu spēli. Babītes mūzikas skolā uz 2020./2021.mācību gadu bija 208 audzēkņi, kuriem ir iespēja apgūt dziedāšanas prasmes, taustiņinstrumentu, pūšaminstrumentu, stīgu un sitaminstrumentu spēli.

Sports un aktīvā atpūta

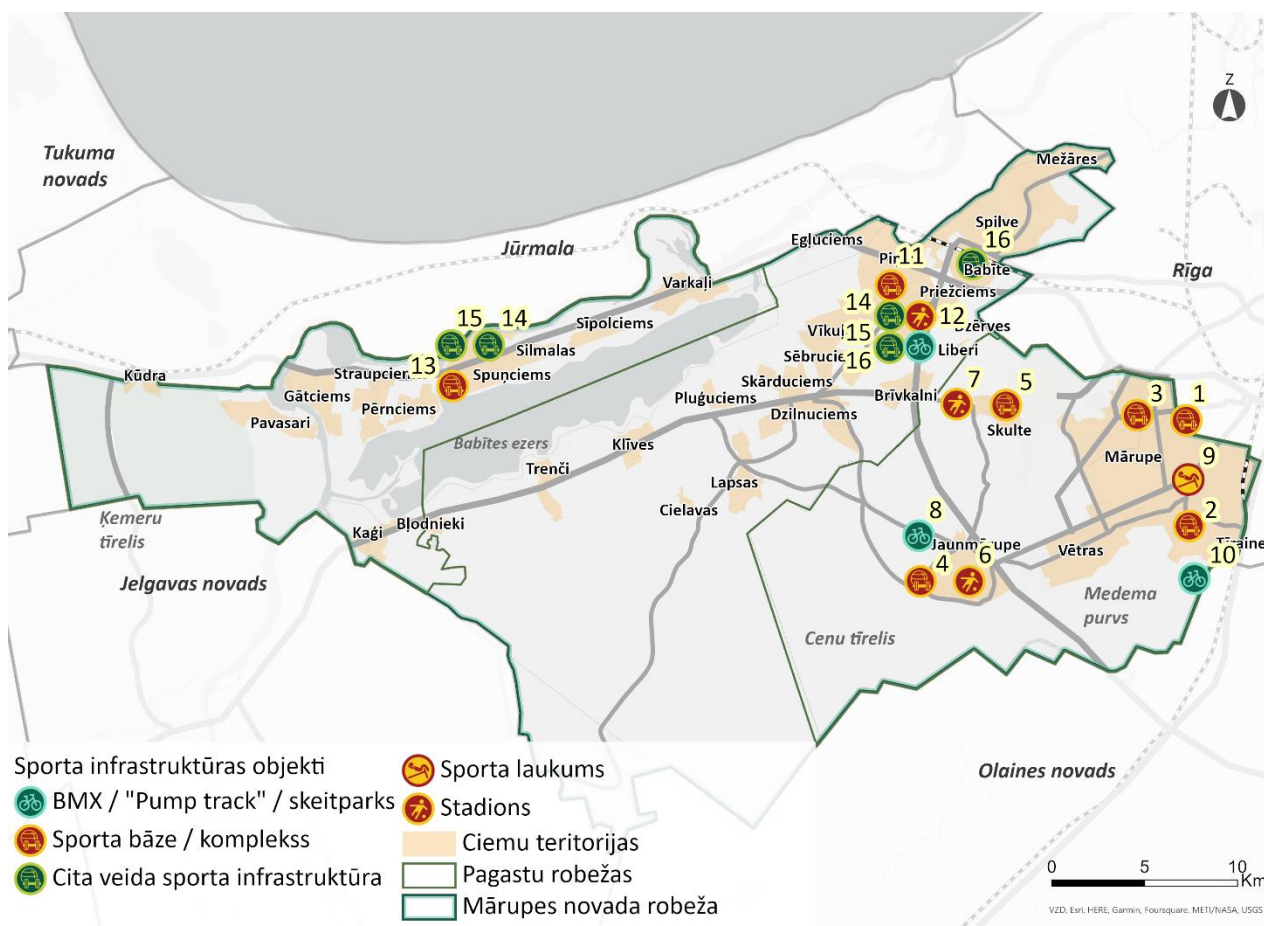
Mārupes novadā tiek nodrošināta sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūra, kas ir pieejama gan skolēniem interesešu izglītības ietvaros, gan arī pārējiem novada iedzīvotājiem. Pieprasījums pēc sporta un aktīvās atpūtas iespējām iedzīvotāju vidū palielinās, jo arvien aktuālāka ir veselīga dzīvesveida nozīme. Popularizējot veselīgu dzīvesveidu, pašvaldība Eiropas Sociālā fonda projektu ietvaros organizē veselības veicināšanas pasākumus dažādām mērķgrupām. Vienlaikus pašvaldība sniedz iespēju iedzīvotājiem projekta konkursa “Mārupe – mūsu mājas” ietvaros organizēt dažādas sporta aktivitātes, nodrošinot attiecīgajam pasākumam vietu un finansējumu līdz 2500 eiro.

Sports un aktīvā atpūta ir plaši pārstāvēta interesešu izglītības programmās. Liela daļa pašvaldības īpašumā esošo sporta infrastruktūras atrodas blakus izglītības iestādēm un tādejādi tiek izmantota gan izglītības iestāžu programmu īstenošanai, gan arī interesešu izglītības nodrošināšanai. Ārpus nodarbību laikiem daļa sporta infrastruktūras objektu ir pieejama novada iedzīvotājiem.

Tabula Nr.6 Mārupes novada pašvaldības sporta bāzes

Kārtas numurs attēlā nr.13	Mārupes novada sporta bāzes	
1.	Mārupes sporta komplekss	Sporta zāle, cīņas zāle, vingrošanas zāle.
2	Tīraines sporta komplekss	Sporta zāle, stadions ar mākslīgo segumu (futbols, basketbols, pludmales volejbols).
3	Mārupes Valsts ģimnāzijas sporta bāze	Sporta zāle, vingrošanas – aerobikas zāle, futbola laukums ar mākslīgo segumu, vieglatlētikas stadions ar 333 m gumijas bitumena segumu.
4	Jaunmārupes pamatskolas sporta bāze	Sporta zāle ar skatītāju tribīnēm, bērnu apmācības peldbaseins, multifunkcionāls sporta laukums.
5	Skultes sākumskolas sporta bāze	Sporta zāle, trenāžieru zāle.
6	Stadions Jaunmārupē	Stadions ar mākslīgo segumu un skatītāju tribīnēm, piemērots oficiālu sporta spēļu norisei.
7	Stadions Skultē	Stadions, rotaļu laukums, pludmales un basketbola laukumi, skrituļslidošanas rampa un ielu vingrošanas rīki.
8	Skeitparks Jaunmārupē	Sporta laukums ar skrituļslidošanas rampām, skūteriem un skeitborda dēļiem, āra vingrošanas trenāžieri, ielu basketbola laukums, ielu vingrošanas rīki.
9	Sporta laukums Gerberu ielā, Mārupē	Basketbola laukums (ziemā slidotava), celiņš skrituļslidotājiem, vingrošanas iekārtas, trenāžieri un galda tenisa galdi.
10	Velotrase "Pump Track" Tīrainē	Var braukt ar velosipēdiem, skrituļslidām, skūteriem un skeitborda dēļiem.
11	Babītes sporta komplekss	Divi peldbaseini, divas pirtis, trīs sporta zāles.
12	Stadions un skeitparks pie Babītes sporta kompleksa	Var nodarboties ar BMX un MTB riteņbraukšanu, skūteriem un skeitborda dēļiem.
13	Spuņciema sporta halle	Sporta zāle, trenāžieru zāle, mazā sporta zāle.
14	Āra futbola laukumi Piņķos un Spuņciemā	Futbola laukums Piņķos ar mākslīgo segumu, un Spuņciemā ar dabīgo zālāja segumu.
15	Strītbola laukumi Piņķos, Babītē un Spuņciemā	Laukumi ar bruģētu segumu.
16	Pludmales volejbola laukumi Piņķos "Loki"	Volejbola laukumi. Āra trenāžieri (Piņķos un Babītē).

Interesešu izglītību sporta jomā Mārupes novadā īsteno Mārupes Sporta centrs un Babītes Sporta komplekss, kuram pievienota sporta halle Spuņciemā. Būtiska vieta interesešu izglītībā ir Babītes Sporta kompleksa peldbaseinam, kuru izmanto gan mācību iestādes, gan tas ir arī publiski pieejams. 2021./2022.mācību gadā Mārupes Sporta centra interesešu izglītības programmās darbojās 1222 izglītojamie un Babītes Sporta kompleksā – 601 izglītojamais.

Attēls Nr.13 Mārupes novada pašvaldības sporta infrastruktūras objekti

Pieejamo pakalpojumu klāsts ir plašs, pateicoties arī sabiedrisko organizāciju un privāto uzņēmēju aktivitātei. Privātie sporta klubi Mārupes novadā piedāvā tenisa nodarbības, pludmales volejbolu, golfa spēli, distanču slēpošanu, skrituļslidošanu, slidošanu, BMX velo, hokeja, motociklu, zirgu jāšanas treniņus, cīņas mākslu, ūdens sporta aktivitātes.

Mūžizglītība

Mārupes novada pašvaldība ir iesaistījusies ES fondu pieaugušo izglītības projektā "Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide", ko realizē Valsts izglītības attīstības aģentūra sadarbībā ar Latvijas pašvaldībām, izglītības iestādēm un NVA. Projekta mērķis ir pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci, lai laikus novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu. Projekta ietvaros strādājošiem un pašnodarbinātiem Latvijas iedzīvotājiem vecumā no 25 gadiem līdz neierobežotam vecumam (arī strādājošiem pensionāriem) tiek līdzfinansētas mācības profesionālās tālākizglītības programmu apgūvē, profesionālās pilnveides izglītības programmu apgūvē, neformālās izglītības programmu apgūvē, profesionālās izglītības moduļu un studiju kursu apgūvē. Savukārt, lai īstenotu pieaugušo neformālās izglītības programmu Mārupes novada teritorijā ir izsniegtas divas licences. Licence ir izsniegta biedrībai "Familylab Latvija", kura pamatskolā

“Brīvā Māras skola” piedāvā apgūt programmu attiecību kompetences audzināšanā, kā arī avārijas sekū likvidēšanas biedrībai “ASLB” programmas par reaģēšanu un drošības tehniku naftas un tās produktu noplūžu lokalizēšanā un savākšanā iekšzemes ūdeņos īstenošanai. Turpretī, izsniegtās interešu izglītības programmu licences ir paredzētas bērniem un jauniešiem līdz 25 gadu vecumam. Mārupes novadā kopš 2022.gadā interešu izglītības un pieaugušo neformālās izglītības programmu licencēšanu veic Mārupes novada pašvaldības izveidota komisija, jo līdz 2022.gadam šo programmu licencēšanu veica Pierīgas izglītības, kultūras un sporta pārvalde.

Jaunatnes politika

Kopš 2012.gada Mārupes novadā (līdz 2021.gada jūlijam Mārupes pagastā) pašvaldībā darbojas jaunatnes lietu speciālists, kurš ikdienā plāno, koordinē un veic darbu ar jaunatni. Pašvaldībā ir izstrādāts “Mārupes novada Jaunatnes politikas attīstības plāns 2020. – 2025.gadam”. Mārupes novada Jaunatnes politikas attīstības plāns ir balstīts uz četrām prioritārajām jomām: jauniešu līdzdalība un iniciatīva, ilgtspējīga vide, jauniešu neformālā izglītība un jauniešu centra darbība. 2021.gadā uzsākts darbs pie jaunās Jaunatnes politikas attīstības plāna 2022. – 2026.gadam. Jaunais plāns sevī ietvers arī Babītes un Salas pagastu jauniešu vēlmes un viedokļus par novadu.

Aktīvākie jaunieši apvienojušies un darbojoties Mārupes Jauniešu Domē (M-up). Tā ir iespēja ne tikai labi pavadīt laiku, organizējot dažādus pasākumus novadniekiem, bet arī plānot un veidot tādu apkārtējo vidi, kurā paši vēlas dzīvot. Lai jauniešu domes darba vajadzībām un kopā sanākšanai būtu telpa, ar Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstu uzbūvēts un 2022.gada aprīlī atklāts Jauniešu centrs. Jaunuzbūvētajā centrā Mārupē, Dreimaņu ielā 12 ir darba telpa, neliela noliktavas telpa, labierīcības un plašāka telpa pasākumu organizēšanai, kā arī labiekārtots sporta laukums ārpus ēkas. Teritorijā paredzēts ieklāt bruģi, lai atvieglotu piekļuvi vingrošanas stieniem, uzstādīt apgaismojumu, kas ļaus laukumā vingrot arī rudens vakaros, uzstādīt viedo soliņu un atkritumu urnu, ierīkot publisko dārzu ar siltumnīcu, kur jaunieši varēs darboties ar dārzniecības darbiem, kompostēt atkritumus, mācīties kopt augļkokus. Jauniešu centrs plānota kā pulcēšanās vieta, kur organizēt izglītojošus seminārus, pasākumus, rakstīt projektus un organizēt “ideju vētras”. Jauniešu darbības pārcelšana uz Jauniešu centru ir atspēriena punkts vēl aktīvākai, radošākai un inovatīvu ideju caurstrāvotai jauniešu darbībai novadā.

Balstoties ekspertu SIA “Emerging Solutions” sagatavotajā ziņojumā par demogrāfiskajām prognozēm līdz 2040.gadam, jauniešu skaits jaunizveidotajā Mārupes novadā turpinās pieaugt. Dzimstības rādītāji Babītes un it īpaši Mārupes pagastā ir izteikti pozitīvāki nekā Latvijā kopumā. Ja Latvijā kopumā 2019.gadā piedzima vidēji 9,8 jaundzimušie uz katriem 1000 iedzīvotājiem, tad Babītes un Salas pagastos šis koeficients ir 12, bet Mārupes pagastā pat 16,2. (Skatīt attēlu Nr.2)

Tādēļ Mārupes novada pašvaldības darbībā ir ļoti svarīgi ņemt vērā jauniešu kā būtiskas novada sabiedrības daļas intereses. Arī Mārupes, Babītes un Salas pagastu apvienošana vienā novadā ietekmē jaunatnes politikas attīstības virzienus nākotnē. Pēc Mārupes novada pašvaldības aptaujas “Jaunizveidotā Mārupes novada (Mārupes, Babītes un Salas pagasti)

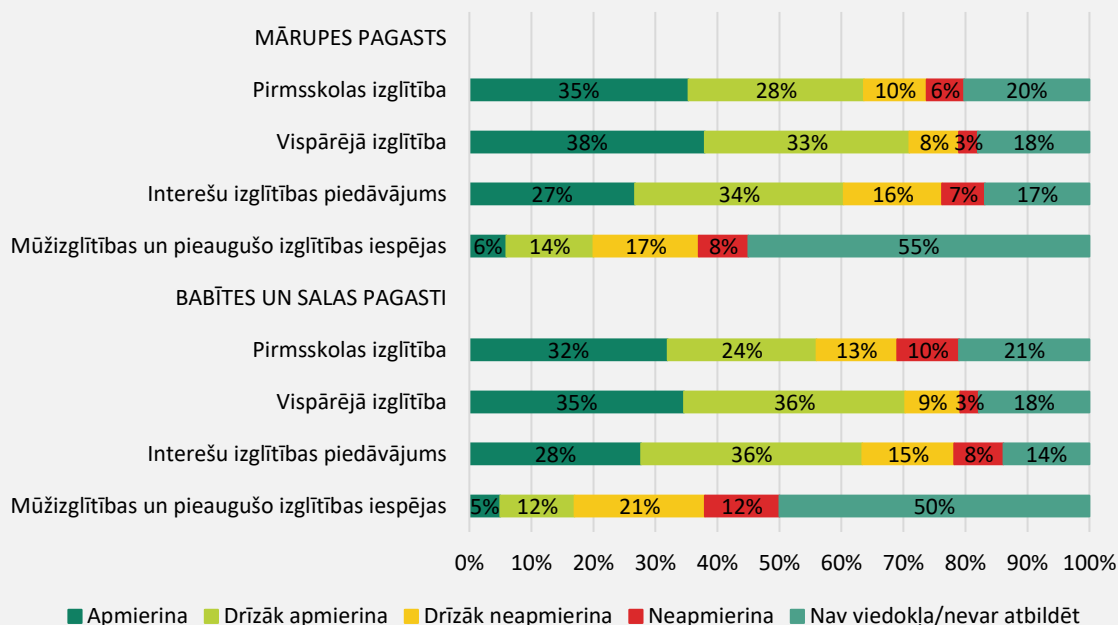
jaunieši: statistisks raksturojums un jauniešu viedokļu izpēte” secināts, ka jaunieši no Babītes un Salas pagasta savu ikdienu nesaista ar Mārupes apkārtni un otrādi. Babītes puses jaunieši visbiežāk izvēlas savu brīvo laiku pavadīt Jūrmalā, savukārt Mārupes puses jaunieši- Rīgā.

Nepieciešams domāt par dažādu aktivitāšu izveidošanu (skolu sporta spēles, pašpārvalžu sadraudzības pasākumi, pieredzes apmaiņas starp novada iestādēm, kultūras pasākumi jauniešu mērķauditorijai utt.), lai saliedētu Mārupes, Babītes un Salas pagastu jauniešus. Jaunas un jauniešu auditorijai pievilcīgas aktivitātes palīdzētu piesaistīt jaunatni savu brīvo laiku pavadīt novadā nevis citās pilsētās.

Turklāt ļoti būtiska ir transporta (Babīte – Mārupe, Mārupe – Babīte) pieejamība. Būtu nepieciešams izveidot velo celiņu, kas savieno Jaunmārupi ar Piņķiem, lai jaunieši ar velosipēdiem droši var pārvietoties un sasniegt lielāko daļu novada teritorijas.

Sabiedrības vērtējums par izglītību

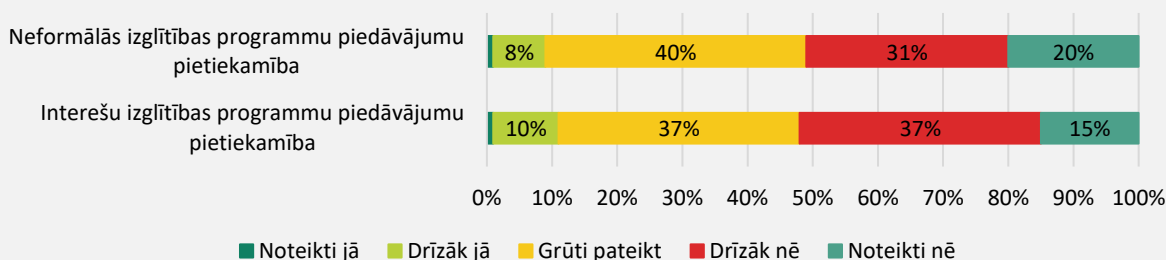
2021.gadā Stratēģijas 2022-2034 izstrādes ietvaros tika veikta iedzīvotāju aptauja, kurā līdzīgs aptaujāto īpatsvars Mārupes, Babītes un Salas pagastos uzskata, ka viena no prioritāri attīstāmajām jomām ir izglītība. To atzina 48% respondentu Mārupes pagastā un 45% aptaujāto Babītes un Salas pagastos. Lielākā daļa aptaujāto ir apmierināti ar izglītības nodrošinājumu novadā. Gan Mārupes, gan Babītes un Salas pagastos visvairāk aptaujāto iedzīvotāju ir apmierināti ar vispārējās izglītības nodrošinājumu – Mārupes pagastā 38% iedzīvotāju ir apmierināti un 33% ir drīzāk apmierināti, un Babītes un Salas pagastos 35% iedzīvotāju ir apmierināti un 36% ir drīzāk apmierināti. Aptaujas veikšanas brīdī pirmsskolas izglītības nodrošinājumu vairāk iedzīvotāju bija apmierināti Mārupes pagastā, bet Babītes un Salas pagastos pozitīvāk vērtē interešu izglītības iespējas.

Attēls Nr.14 Izglītības nodrošinājuma vērtējums Mārupes, Babītes un Salas pagastos

Mūzizglītības jomā Mārupes novadā noteikti ir vēl plašas iespējas attīstībai. To iespējams secināt arī pēc aptaujas datiem jautājumā par mūzizglītības un pieaugušo izglītības iespējām. (Skatīt 15. attēlu) Pusei respondentu šajā jautājumā nav viedokļa, kas liecina par to, ka tāda veida pakalpojums Mārupes novadā nav izmantots, vai arī nav informācijas par šādām iespējām.

Arī Mārupes novada pašvaldības Izglītības pārvaldes no 2022. gada 13. janvāra līdz 2022. gada 8. martam veiktajā iedzīvotāju aptaujā par pieaugušo izglītības pieprasījumu Mārupes novadā respondenti norādīja, ka novadā būtu nepieciešams plašāks neformālās un interešu (kursi, lekcijas, apmācības, semināri utt.) izglītības klāsts.

Attēls Nr.15 Iedzīvotāju vērtējums par neformālās un interešu izglītības programmu piedāvājumu pietiekamību jaunizveidotajā Mārupes novadā, %

Ņemot vērā attālināto mācību piedāvātās iespējas, mūzizglītība var kļūt pieejamāka plašākam iedzīvotāju lokam, tai skaitā arī attālākajās novada apkaimēs. Svarīgi arī pašvaldībai nodrošināt, lai informācija par pieaugušo izglītības iespējām sasniedz sabiedrību.

KULTŪRA

Izaicinājums: paplašināt kultūras pakalpojumu iespējas.

Novadā kultūras nozarē darbojas vairākas pašvaldības iestādes:

- Mārupes pagastā - Mārupes Kultūras nams, Mazcenas bibliotēka, Mārupes mūzikas un mākslas skola;
- Babītes un Salas pagastos – Kultūrizglītības centrs Piņķos ar filiāli Salas pagastā - "Vietvalži". Piņķos Kultūrizglītības centra ēkā atrodas arī Babītes mūzikas skola un pašvaldības bibliotēka ar filiāli Babītē un Spunčiemā.

Mārupes novada kultūras dzīvi bagātina dažādu vecuma grupu un jomu amatiermākslas kolektīvi. Lielākais skaits kolektīvu un to dalībnieku nodarbojas ar dziedāšanu un dažādu žanru deju. Mārupes pagastā uz 2022.gada 10.martu darbojas septiņi dziedāšanas kolektīvi, astoņi deju kolektīvi, Babītes pagastā – trīs dziedāšanas, viens deju kolektīvs un viens kokaletāju ansamblis, bet Salas pagastā – divi deju kolektīvi, divi dziedāšanas kolektīvi un amatiermākslinieki.

Laikā, kad notiek aktīva kultūras dzīve, Mārupes pagastā telpas ir maksimāli noslogotas un Kultūras nama kolektīviem nākas izmantot arī citu iestāžu telpas: Jaunmārupes pamatskolā, Mārupes mākslas un mūzikas skolā, Mārupes Valsts ģimnāzijā un pat Rīgas 3.vidusskolā.

Babītes pagastā Kultūrizglītības centrs uzsāka savu darbību 2014. gadā, kad 1. septembrī tika atklāta kultūrizglītības centra ēka Piņķos. Ēkā atrodas divas koncertzāles – lielā koncertzāle ar 250 sēdvietām pasākumiem plašākai publikai un mazā koncertzāle, kur var baudīt Babītes mūzikas skolas audzēkņu priekšnesumus to organizētajos koncertos.

2017. gada maijā tika atklāta arī pašvaldības Kultūrizglītības centra filiāle Salas pagastā – “Vietvalži”. Kultūrizglītības centrs “Vietvalži” ir vieta, kur var izzināt Salas pagasta vēsturi, kavēties Latvijā iemīļota teātra un filmu zvaigznes Eduarda Pāvula dzīves mirkļos pastāvīgā, interaktīvā ekspozīcijā, apmeklēt vai organizēt pasākumus, aplūkot dažādas izstādes un radošās darbnīcas. Kultūrizglītības centra divos stāvos ir izvietota zāle ar skatuvi (ietilpība – līdz 100 sēdvietām), izstāžu zāle (pastāvīgu ekspozīciju telpas), kā arī telpas, kurās var veidot izstādes vai organizēt citas kultūras aktivitātes.

VESELĪBA UN SOCIĀLIE PAKALPOJUMI

Izaicinājums: veselības aprūpes pakalpojumu un speciālistu pieejamība.

Veselības pakalpojumu pieejamība novadā

Veselības pakalpojumu un speciālistu pieejamības nodrošināšana kļūst arvien nozīmīgāka, ņemot vērā demogrāfisko tendenču izmaiņas ilgtermiņā, kas norāda, ka Mārupes novada iedzīvotāju skaits līdz 2040.gadam būs aptuveni 45 tūkstoši. Lai gan Mārupes novada dabiskais pieaugums ir pozitīvs (dzimstība pārsniedz mirstību), tomēr, skatoties uz Latvijas kopējo statistiku, valsts dabiskais pieaugums ir negatīvs (mirstība pārsniedz dzimstību), kā arī sabiedrības novecošanās ir būtisks faktors veselības pakalpojumu nodrošināšanā.

Primāro veselības aprūpi Mārupes novadā atbilstoši Nacionālā veselības dienesta datiem nodrošina 13 ģimenes ārsti² 10 prakses vietās, kuru pakalpojumus var saņemt Mārupē, Tīrainē, Jaunmārupē, Piņķos, Skultē, Babītē un Spuņciemā. Vidēji uz vienu ģimenes ārstu novadā ir reģistrējušies 1660 iedzīvotāju, tai skaitā 434 bērni. Tieši pēdējos gados ir izveidotas vairākas jaunas ģimenes ārstu prakses vietas, tādēļ jāatzīmē, ka 2022.gada sākumā trīs ģimenes ārstiem nav pilnas ārstu prakses un pie šiem ārstiem ir iespēja reģistrēties.

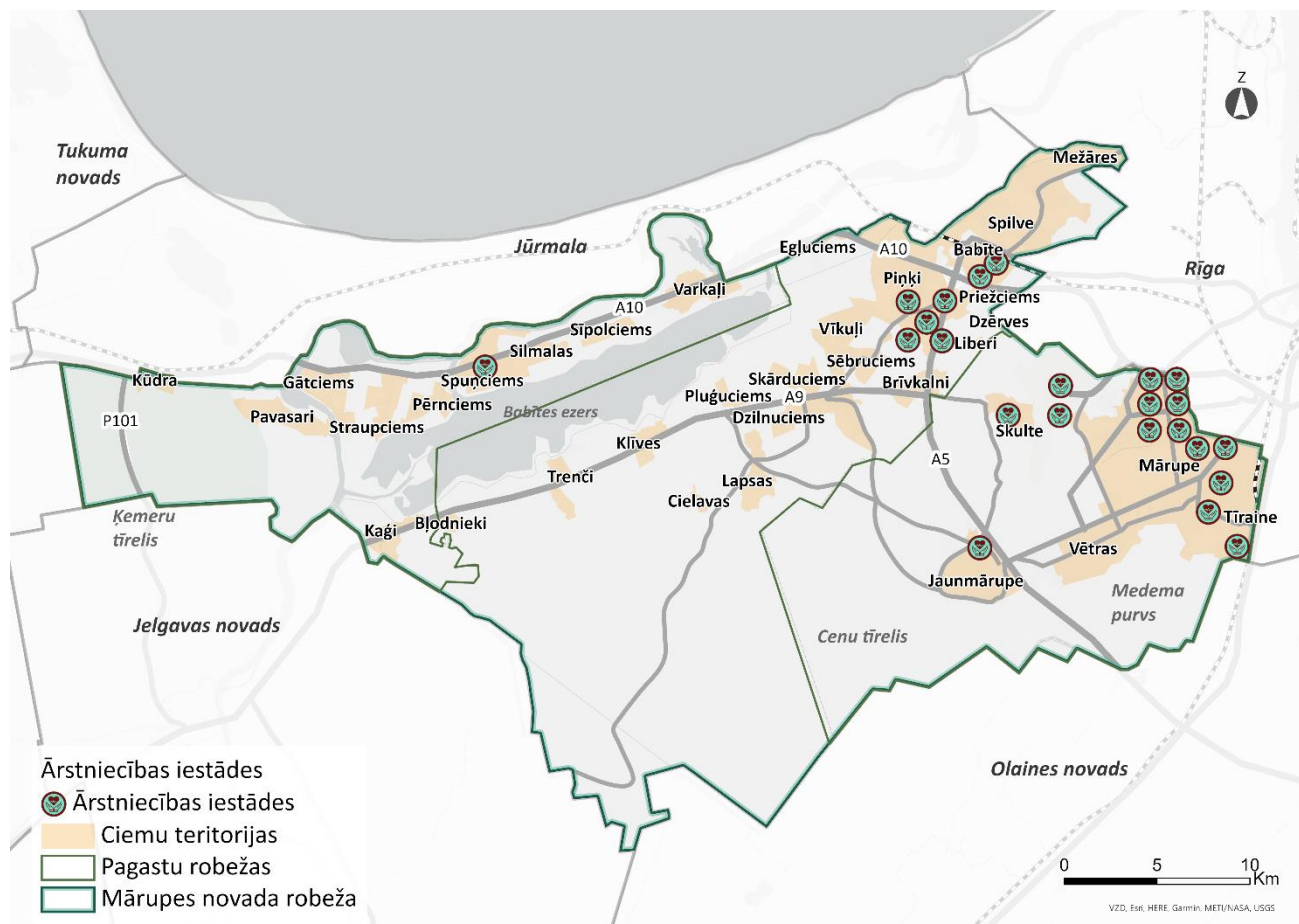
Savus pakalpojumus Mārupes novadā nodrošina arī vairākas privātprakses kā pediātrs-neonatalogs, ārsts rehabilitologs, fizioterapijas centrs un veselības komplekss “Nika”, kā arī medpunkts un poliklīnika starptautiskās lidostas “Rīga” teritorijā. Ir atvērušās divas Veselības centra 4 filiāles³, kas piedāvā dažādu speciālistu pieejamību Mārupes novadā, līdz ar to paplašinot Mārupes novada iedzīvotājiem pieejamo speciālistu pakalpojumus.

“Veselības centra 4” filiālē “Mārupe” mārupiešiem ir pieejami vairāki speciālisti – ginekologs, dzemdību speciālists, ķirurgs ar specializāciju flebologijā un proktoloģijā, ķirurgs, proktologs, dermatovenerologs, endokrinologs, pneimonologs. Šajā centrā tiek piedāvāta ādas

² Nacionālais veselības dienests, <https://www.vmnvd.gov.lv/lv/gimenes-arsti-atbilstosi-teritorijam>, 13.01.2022.

³ <https://www.marupe.lv/index.php/lv/sabiedriba/veseliba>

diagnostika un estētiskās medicīnas procedūras (dermatoskopija, veidojumu noņemšana, skleroterapija, lāzerepilācija). “Veselības centra 4” filiālē “Mārupe – centrs” tiek piedāvāti šādi pakalpojumi – podologa pakalpojumi (ārstnieciskā pēdu aprūpe) un kosmetologs.

Attēls Nr.16 Mārupes novadā pieejamās ārstniecības iestādes

Tuvākā dežūrārsta saņemšanas iespēja ir AS “Medicīnas centrs “Elite” Rīgā, bet tuvākā neatliekamās palīdzības saņemšanas iespēja: VSIA “Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca”, uzņemšanas nodaļa Rīgā.

Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigādes strādā pēc principa - uz izsaukumu dodas tobrīd izsaukuma vietai tuvāk esoša brīva neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāde. Tas nozīmē, ka jaunizveidotā Mārupes novada teritorijā iedzīvotājiem neatliekamās medicīniskās palīdzības gadījumā palīdzību sniegs jebkura neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigāde, neatkarīgi no neatliekamās medicīniskās palīdzības punkta lokalizācijas vietas esamības vai neesamības administratīvi teritoriālajā vienībā. Apvienotā Mārupes novada administratīvi teritoriālās vienības robežu ietvaros, ir izvietota viena neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāde Piņķos, savukārt visa Mārupes novada apkārtnē ir izvietoti neatliekamās medicīniskās palīdzības punkti Jūrmalā - Dzintaros, Dubultos un Kauguros, kopā 5 neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādes, kā arī Rīgas teritorijā kopā 12 brigādes neatliekamās medicīniskās palīdzības punktos Ziepniekkalnā, Rīgas 2.slimnīcā, P.Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas teritorijā un brigāžu atbalsta centrā Imantā.

Ar mērķi uzlabot veselības veicināšanas pakalpojumi pieejamību Mārupes novada iedzīvotājiem ar Eiropas Sociālā fonda finansējumu tiek īstenoti vietēja mēroga pasākumi.

Mērķa grupa ir visi iedzīvotāji, bet īpaši teritoriālās, sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas. Projekta ietvaros kopš 2017.gada tiek organizēti pasākumi dažādām grupām:

- izglītības iestādēs organizētas izglītojošas nodarbības par veselīga uztura pamatprincipiem, garīgo veselību, vielu atkarībām, reproduktīvo veselību, kā arī peldētapmācība trešo klašu skolēniem, nometnes;
- fizisko aktivitāšu nodarbības grūtniecēm, iedzīvotājiem virs 54 gadiem, kā arī citiem iedzīvotājiem Mārupes pagasta ciemos, veselības dienas, orientēšanās pasākums.

Sociālie pakalpojumi

Mārupes novadā darbojas pašvaldības iestāde Sociālais dienests (Daugavas iela 29, Mārupē), kurā kopš 2021.gada 29.septembra ir iekļauta iepriekšējā Babītes novada Sociālais dienests. Sociālais dienests apmeklētājus pieņem ne tikai Mārupē, bet klientu pieņemšana notiek arī Piņķos, Spuņciemā, Babītē, Jaunmārupē un Skultē.

Mārupes pagastā ir pieejami trīs dienas centri – Jaunmārupē dienas centrs “Švarcenieki”, dienas centrs “Tīraine”, dienas centrs “Skulte” – kas dienas laikā sniedz psihosociālo palīdzību, sociālo prasmju un iemaņu attīstību, izglītošanu un brīvā laika pavadīšanas iespējas bērniem, jauniešiem, viņu vecākiem un pensionāriem. Babītes pagastā ir izveidots Sociālā dienesta un daudzfunkcionālo sociālo pakalpojumu centrs Piņķos un tā filiāle “Babīte” Babītē. Centra darbības mērķis ir nodrošināt sociālo prasmju attīstīšanu, izglītošanu, brīvā laika pavadīšanas iespējas Sociālā dienesta klientiem – bērniem, bērnu vecākiem, pensionāriem, cilvēkiem ar speciālām vajadzībām un bezdarbniekiem.

Babītes pagastā atrodas privātais pansionāts Lielās ģimenes māja “Senior Babite” Lapsu ciemā, kas nodrošina alternatīvus pansionāta pakalpojumus, sociālos pakalpojumus, kā arī individuālus veselības aprūpes plānus. Pašvaldība nenodrošina šādu pakalpojumu, bet šajā jomā saskata sadarbību ar privāto sektoru, līdz ar to svarīgi ir strādāt pie vides attīstības tā, lai privātais sektors ir ieinteresēts un spējīgs attīstīt šādu pakalpojumu Mārupes novadā.

Sociālais dienests nodrošina sociālo palīdzību, kas tiek sniegta pēc personas un tās ģimenes locekļu ienākumu un citu materiālo resursu izvērtēšanas pamatvajadzību nodrošināšanai. Par trūcīgu mājsaimniecību vai personu tiek uzskatīta, ja trūcīgas mājsaimniecības ienākumu sliexsnis ir 272 EUR pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā un 190 EUR pārējām personām mājsaimniecībā. Savukārt par pamatu maznodrošinātā statusu atzīstama mājsaimniecība, ja vidējie ienākumi mēnesī nepārsniedz 436 EUR pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā un 305 eiro pārējām personām mājsaimniecībā.

Tabula Nr.7 Maznodrošināto un trūcīgo personu skaits

	2017	2018	2019	2020	2021
Mārupes pagasts					Jaunizveidotais Mārupes novads
Maznodrošināto skaits	61	50	59	64	
Trūcīgo skaits	61	98	91	97	
Babītes un Salas pagasts					
Maznodrošināto skaits	104	146	138	104	
Trūcīgo skaits	110	98	77	54	
					Maznodrošināto skaits – 87 Trūcīgo skaits - 236

Maznodrošināto skaits Mārupes pagastā ir bijis mērenā līmenī, bez straujām izmaiņām, savukārt Babītes un Salas pagastā skaita pieaugums ir vērojams 2018. un 2019.gadā, tam samazinoties 2020.gadā. Pieaugums 2019.gadā iespējams skaidrojams ar COVID-19 pandēmijas sākumu, kura ietvaros tika noteikti dažādi vīrusa ierobežošanas pasākumi. Attiecībā uz trūcīgo personu/mājsaimniecību skaitu laika periodā no 2017. līdz 2020.gadam Mārupes pagastā kopumā vērojama pieauguma tendence, bet Babītes un Salas pagastā trūcīgo skaits ir manāmi samazinājies par 50 %.

Lai izvērtētu sociālo pakalpojumu sniegšanas apjomu pirms novadu apvienošanas, ņemti vērā pieejamie dati gan Mārupes pagastā, gan Babītes un Salas pagastos. Mārupes pagastā iepriekš apkopoti sociālo pakalpojumu saņēmēji, savukārt Babītes un Salas pagastos sociālā dienesta apmeklētāju skaits. Atšķirība ir arī līdzekļu apjomā, kuri izmantoti sociālajiem pakalpojumiem. Babītes un Salas pagastos to apjoms aptuveni divas reizes pārsniedz Mārupes pagastā izlieto finansējumu.

Tabula Nr.8 Sociālo pakalpojumu saņēmēju skaits

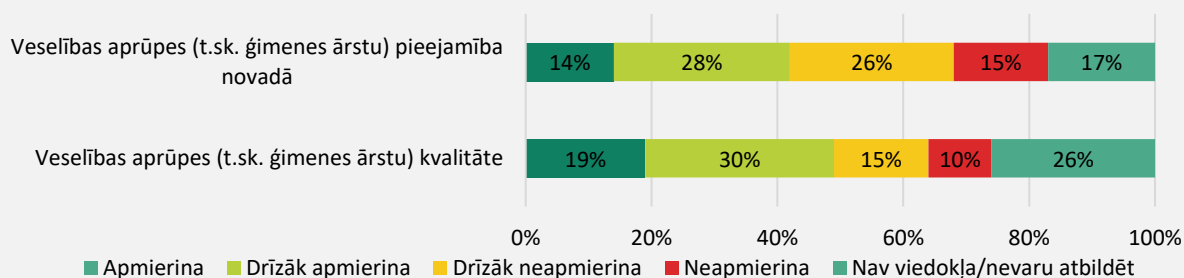
	2017	2018	2019	2020	2021
Mārupes pagasts					Jaunizveidotais Mārupes novads
Sociālo pakalpojumu saņēmēju skaits	737	806	598	527	
Izlietotie līdzekļi sociālajiem pakalpojumiem, milj. EUR	193 003	235 244	136 957	128 320	
Babītes un Salas pagasts					Sociālo pakalpojumu saņēmēju skaits – 2640 Izlietotie līdzekļi sociālajiem pakalpojumiem, milj. EUR - 434 792
Izlietotie līdzekļi sociālajiem pakalpojumiem, milj. EUR	142 733	217 811	194 674	214 714	

Rīgas plānošanas reģionā, kurā ietilpst arī Mārupes novada pašvaldība, tiek īstenots deinstitucionalizācijas projekts, kura mērķis ir palielināt ģimeniskai videi pietuvinātu sociālo pakalpojumu pieejamību bērniem ar funkcionāliem traucējumiem vai ārpus ģimenes aprūpē esošiem bērniem. Deinstitucionalizācijas projekta ietvaros Mārupes novada pašvaldība nodrošina:

- rehabilitācijas pakalpojumus 28 Mārupes bērniem ar invaliditāti un viņu vecākiem;
- aprūpes pakalpojumus 21 līguma ietvaros;
- grupu mājas un specializēto darbnīcu pakalpojumu divām pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- dienas aprūpes centra pakalpojumu divām pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem.

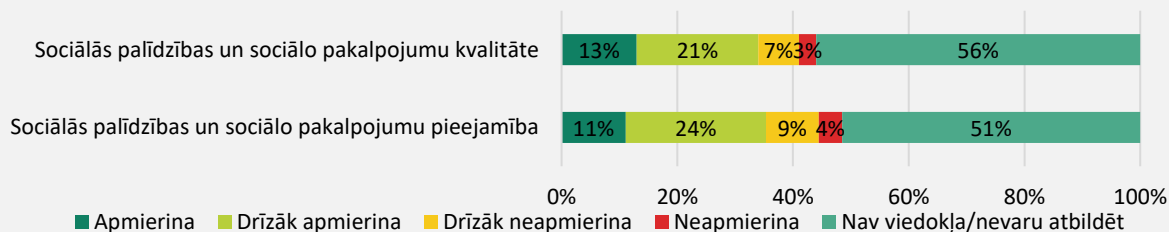
Sabiedrības vērtējums par veselības un sociālajiem pakalpojumiem

Ņemot vērā 2021.gadā veikto iedzīvotāju aptauju, būtiski ir atzīmēt, ka neviennozīmīgs iedzīvotāju vērtējums ir jautājumā par veselības aprūpes pieejamību novadā. Jāatzīmē, ka aptaujā saistībā ar veselības aprūpi 85% Mārupes pagasta un 73% Babītes un Salas pagastos aptaujāto veselības pakalpojumus saņem Rīgā, savukārt 57% Mārupes pagasta iedzīvotāju un 44% Babītes un Salas pagastu iedzīvotāju uzskata, ka veselības aprūpe ir viena no prioritāri attīstāmajām jomām. Gandrīz vienāds aptaujāto iedzīvotāju īpatsvars, kurus apmierina un neapmierina veselības aprūpes pieejamība – 14% iedzīvotāju ir apmierināti un 28% - drīzāk apmierināti, bet 15% neapmierināti un 26% - drīzāk neapmierināti. Daļu iedzīvotājus neapmierina veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība novadā, tomēr minētā pakalpojuma kvalitāte lielākajā daļā atbilstu tiek vērtēta pozitīvi, proti, 19% iedzīvotāju ir apmierināti ar veselības aprūpes kvalitāti un 30% ir drīzāk apmierināti.

Attēls Nr.17 Veselības pakalpojumu nodrošinājuma novērtējums Mārupes novadā

Attiecībā uz sociālās palīdzības un pakalpojumu pieejamības un kvalitātes novērtējumu iezīmējas, ka vairāk kā puse aptaujāto iedzīvotāju nevar sniegt atbildi. Viedokļa trūkumu iespējams skaidrot ar to, ka iedzīvotāji minētos pakalpojumus nav izmantojuši. Tomēr analizējot šos pakalpojumus detalizētāk, redzams, ka lielākā daļa iedzīvotāju, kas spēj sniegt vērtējumu par sociālo pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, vērtē tos pozitīvi (ar sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu pieejamību novadā apmierināti 11% un drīzāk apmierināti 24%, bet ar sociālo pakalpojuma kvalitāti apmierināti 13% un drīzāk apmierināti 21%).

Attēls Nr.18 Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu novērtējums

Vide – kvalitatīva, droša un daudzveidīga vide, ilgtspējīgai dzīves un darba telpai

Stratēģijā 2022-2034 attiecībā uz vidi noteiktais mērķis ietver gan transporta, inženiertehnisko infrastruktūru, mobilitātes risinājumus, gan arī dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Turpmākai novada sekmīgai attīstībai nepieciešams nodrošināt visa veida infrastruktūras attīstību un tās kvalitātes uzlabošanu, salāgojot to ar dažādu pakalpojumu pieejamības nodrošināšanu un veidojot savienojumus ne tikai ar Rīgas valstspilsētu un kaimiņu novadiem, bet arī starp Mārupes, Babītes un Salas pagastiem. Attiecībā uz tūrisma un rekreācijas iespējām svarīga ir tādas infrastruktūras izveidošana, lai saglabātu dabas vērtības un mazinātu iedzīvotāju nepārdomātu maršrutu veidošanu dabas teritorijās.

Mārupes novads ir pievilcīgs ne tikai tā ģeogrāfiskā novietojuma dēļ, bet arī dabas un apkārtējās vides aspekts ir viena no novada priekšrocībām, kur ir potenciāls šo resursu tālākai attīstībai. Novadā nozīmīgākais dabas kapitāls ir mežu, purvu un virszemes ūdens teritorijas, kas ietver arī ĪADT, kur 35% no kopējās teritorijas veido meži, 17% - lauksaimniecības zemes, 15% - purvi un 9% virszemes ūdeņi.

TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA

Izaicinājumi:

- valsts autoceļu pārbūves un *Rail Baltica* būvniecības risinājumu ietekme uz ceļu tīkla attīstību;
- privāto ielu apsaimniekošanas un īpašumu piekļuves jautājumu risināšana;
- sabiedriskā transporta salāgošana ar iedzīvotāju mobilitāti;
- mikromobilitātes attīstība Rīgas metropoles reģiona ietvarā.

Esošais ceļu tīkls

Infrastruktūra ir ļoti svarīga ne tikai cilvēku mobilitātei, bet arī ekonomikai, konkurētspējas veicināšanai. Mārupes novadā būtiska loma satiksmes infrastruktūras attīstībā ir galvenajām transporta maģistrālēm:

- valsts galvenajiem autoceļiem A10 Rīga-Ventspils, A9 Rīga (Skulte)-Liepāja, A5 Rīgas apvedceļš (Salaspils-Babīte), kā arī A8 Rīga-Jelgava, pie kura beidzas Mārupes novada robeža;
- valsts reģionālajiem autoceļiem P132, P133 un P101;
- dzelzceļa līnijām Torņkalns-Tukums II un Rīga-Jelgava;
- vietējas nozīmes ielām un ceļiem.

Mārupes novada pašvaldības ielu un ceļu kopējais garums ir 308,4 km, no kuriem asfaltētie pašvaldības ielas un ceļi ir 158 km garumā. Mārupes novadā vislielākais pašvaldībai piederošo ielu un ceļu garums ir Mārupes pagastā. Lielākais īpatsvars no pašvaldības ielām un ceļiem ir asfalta un grants segums.

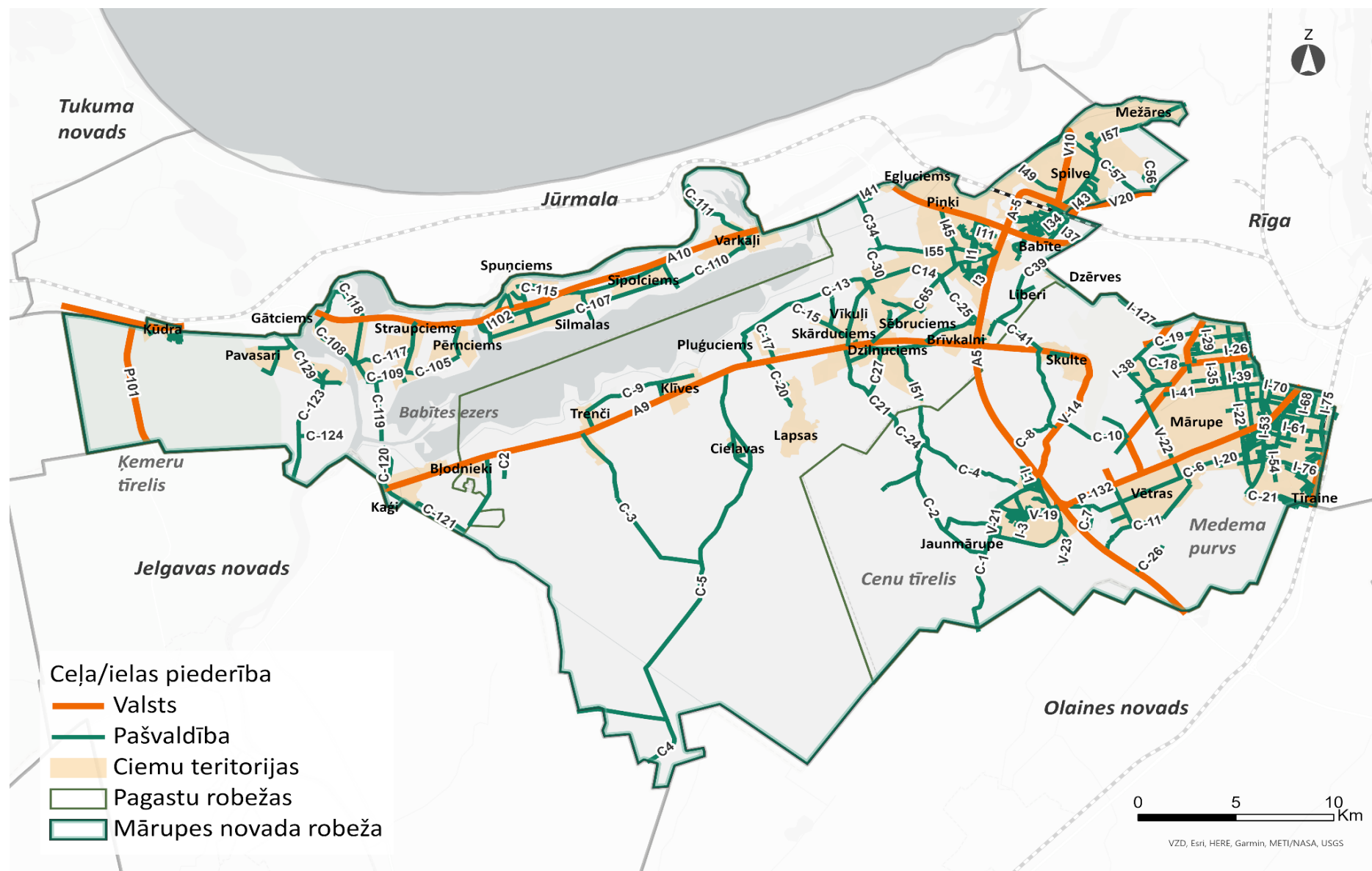
Tabula Nr.9 Pašvaldības ielu un ceļu kopgarums un seguma veids

Administratīvā teritorija	Pašvaldības ielas un ceļi, km	Asfalta segums		Grants segums		Cīts segums	
		km	%	km	%	km	%
Mārupes pagasts	139	87	62,6	45	32,4	7	4,9
Babītes pagasts	116,52	59,51	51	43,1	36,9	13,9	11,9
Salas pagasts	52,89	11,54	21,8	34,9	66,0	6,4	12,1
KOPĀ	308,41	158	51,2	123	39,9	27,3	8,9

Jāatzīmē, ka Mārupes novadā liela daļa ir privātas ielas, līdz ar to apsaimniekošana un piekļuves risināšanas jautājumi īpašumiem ir izaicinājums, jo pašvaldībai nav tiesības veikt jebkādas darbības privātās ielās, ja vien tām nav noteikts pašvaldības nozīmes ielas statuss. Privāto ielu kopgarums novadā ir aptuveni 163,3 km. Mārupes novada 2021.gada 27.oktobra saistošie noteikumi "Par Mārupes novada pašvaldības dalību pašvaldības nozīmes ceļu un ielu būvniecībā un uzturēšanā" nosaka kārtību, kādā pašvaldība piedalās vai sedz izmaksas par pašvaldības nozīmes ceļa vai ielas būvniecībā un uzturēšanā. Līdz 2022.gada aprīlim ar atsevišķu administratīvo aktu pašvaldības nozīmes ielas statuss noteikts četrām ielām Mārupes novadā, neskaitot ielas un ceļus, kam šis statuss noteikts kā plānotā situācija Babītes novada teritorijas plānojumā.

Tabula Nr.10 Mārupes pagasta privātās ielas, kurām piešķirts pašvaldības nozīmes statuss ar administratīvo aktu uz 2022.gada maiju

Ielas nosaukums	Garums (km)	Segums
Veccīruļu iela	0,402	Bez seguma
Silaputniņu iela	0,900	Bez seguma
Zvaigžņu iela	0,170	Grants (šķembu)
Čakaiņu iela	0,200	Melnais (asfalts) segums
KOPĀ	1,672	

Attēls Nr.19 Valsts un pašvaldības ceļu tīkls Mārupes novadā

Atbilstoši kārtējā gada budžeta iespējām tiek plānotas investīcijas ielu un ceļu pārbūvei. Kopumā izstrādāto ielu un ceļu būvprojektu skaits ik gadu ir vienmērīgs, tomēr jāņem vērā, ka ne vienmēr pēc būvprojekta izstrādes uzreiz var tikt uzsākta ielu un ceļu pārbūve, jo tas tiek salāgots ar budžeta iespējām. Katru gadu ir veikti apjomīgi grants ceļu profilēšanas darbi, īpaši Babītes un Salas pagastos. Detalizētāk skatīt tabulu Nr.11.

Tabula Nr.11 Veiktie darbi ielu un ceļu apsaimniekošanas jomā

Gads	Pārbūvētās pašvaldības ielas un ceļi (km)	Izstrādāti ielu un ceļu būvprojekti (skaits)	Veikta grants ceļu profilēšana (km)	Izbūvēts ielu apgaismojums (km)
Mārupes pagasts				
2017	1,8	8	140	6,6
2018	6,9	7	125	2,2
2019	1.9	8	110	6,2
2020	4.2	8	149	3,28
2021	5.0	3	195	1,37
Babītes un Salas pagasts				
2017	0,994	6	360	2,36
2018	3,08	9	340	2,96
2019	3,05	5	380	1,13
2020	0,85	4	420	1,98
2021	1,97	4 (no tiem 2 pārcelti uz 2022.gadu)	335	1,89

Saskaņā ar VSIA “Latvijas Valsts ceļi” satiksmes intensitātes mērījumiem, valsts autoceļos vai to posmos satiksmes intensitāte laika gaitā pieaug. Zemāk esošajā tabulā atspoguļoti salīdzinošie rādītāji par pieciem gadiem. Saskaņā tabulas Nr.12 datiem noslogotākais autoceļš novadā ir valsts galvenais autoceļš A10, tāpat ļoti augsta intensitāte ir uz valsts galvenā autoceļa A5.

Tabula Nr.12 Satiksmes intensitātes dati (automašīnu skaits/24h)

Autoceļa indekss	Autoceļa nosaukums	2016	2017	2018	2019	2020
A5	Rīgas apvedceļš (Salaspils–Babīte)	10464	11189	12956	14288	13323
		19108	19407	19178	22214	22737
		14645	16201	14645	15473	14674
A9	Rīga (Skulte)-Liepāja	6567	6960	6801	7585	7454
A10	Rīga-Ventspils	43326	45238	48178	48540	53353
		37105	38311	41354	41316	44800
		11164	11458	13346	12994	13147

Rail Baltica būvniecībai būs būtiska ietekme un pievienotā vērtība Mārupes novada ceļu tīklam. Līdz ar *Rail Baltica* attīstību, tiek plānota nacionālā autoceļa attīstība, savienojot valsts galveno autoceļu A5 ar lidostu, kas risinātu arī kravu pārvadājumu plūsmas ātrāku novirzīšanu līdz loģistikas centriem ap lidostas teritoriju un atslogotu Rīgas un Mārupes ielu tīklu no tranzīta satiksmes.

Vietējo iedzīvotāju pārvietošanās iespējas ar privāto autotransportu atsevišķās teritorijās vai novada centru ērtāku sasniedzamību ierobežo dzelzceļš, kā arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (dabas liegums “Babītes ezers” un dabas liegums “Cenas tīrelis”) izvietojums,

veidojot funkcionālas un fiziskas barjeras. Arī valsts autoceļi, ar ierobežotu vietējo ceļu pieslēgumu skaitu, gan šobrīd, gan nākotnē rada papildus barjeras un ierobežo pārvietošanās iespējas. Šī tendence pieaugs, pārbūvējot valsts galvenos autoceļus par ātrgaitas ceļiem un vēl vairāk samazinot tiešā pievienojuma iespējas.

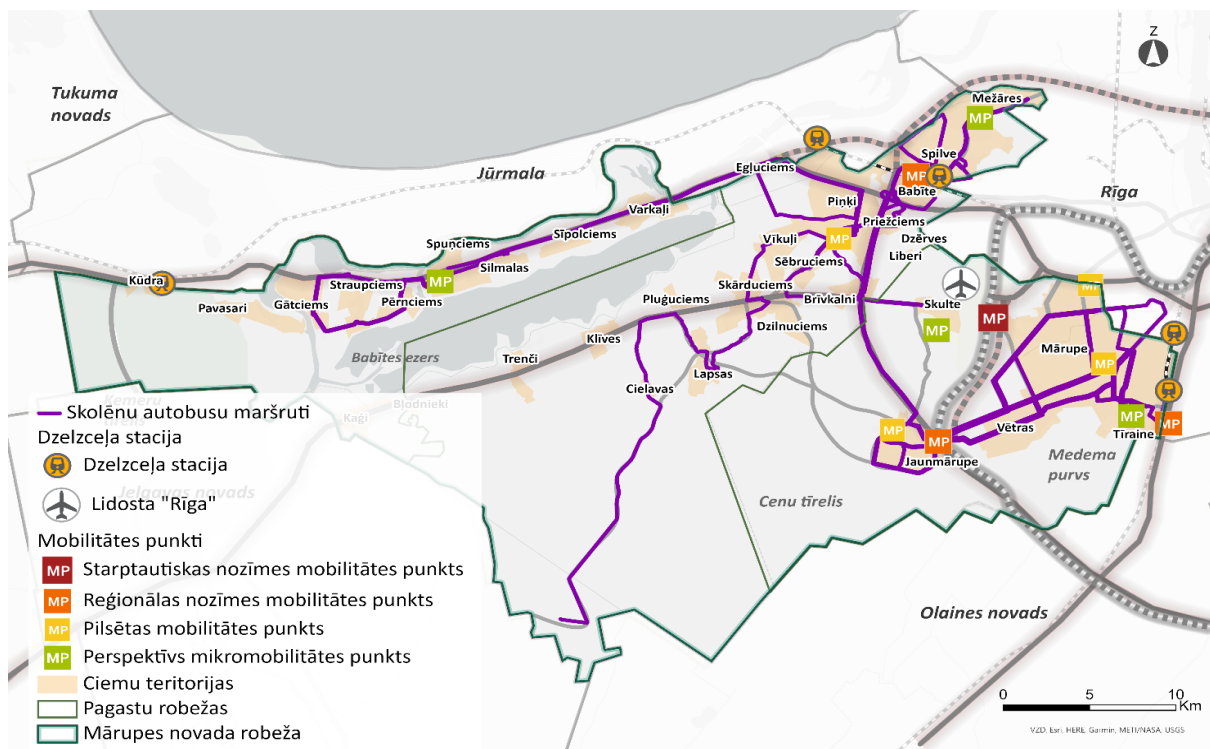
Piemēram, Babītes un Salas pagastu ciemi vēsturiski ir veidojušies autoceļu tiešā tuvumā, bet gājējiem un velosipēdistiem šobrīd nav nodrošināta iespēja tos droši šķērsot vai pārvietoties tiem paralēli. Ņemot vērā jau šobrīd lielo satiksmes intensitāti uz valsts galvenajiem un reģionālajiem autoceļiem novada teritorijā, esošie vienlīmeņa pieslēgumi rada satiksmes negadījumu bīstamību. Pieaugot gan satiksmes intensitātei, gan iedzīvotāju skaitam novada teritorijā, un lai nodrošinātu iespēju droši šķērsot valsts galvenos autoceļus, nākotnē būs nepieciešams ierīkot jaunus divlīmeņu šķērsojumus, gan gājēju un velosipēdistu, gan autotransporta kustības nodrošināšanai.

Sabiedriskais transports un mobilitātes punkti

Būtiska nozīme pakalpojumu pieejamībai ir sabiedriskā transporta nodrošinājums. Mārupes novadā ir pieejami sabiedriskā transporta pakalpojumi, kurus nodrošina SIA "Rīgas Satiksme", AS "Taksometru parks" un AS "Pasažieru vilciens". Esošais dzelzceļš un autoceļu tīkls nenodrošina savstarpēju sabiedriskā transporta sasaisti starp Mārupes, Babītes un Salas pagastiem un ērtāku pakalpojumu pieejamību.

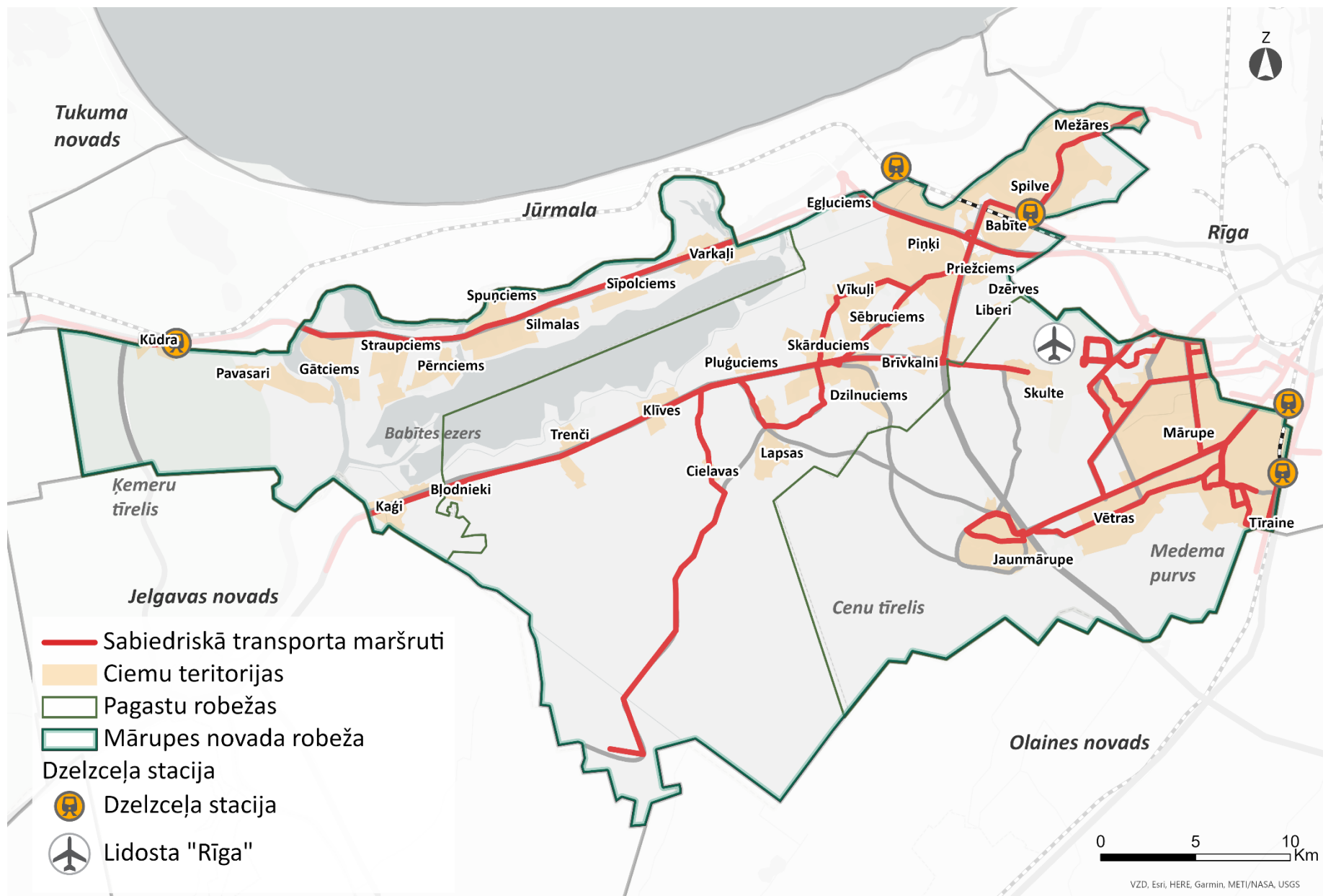
Skultes ciems nav tieši savienots ne ar Jaunmārupi, ne Mārupi, līdz ar to Skultes iedzīvotāji pakalpojumus saņem Piņķos, jo ir pieejams Rīgas Satiksmes autobuss Nr. 43 "Rīga – Skulte" (caur Piņķiem), bet Kūdras iedzīvotāji pakalpojumus saņem Jūrmalā. Iedzīvotāji no Salas, Klīvju, Dzilnuciema apkaimēm izmanto reģionālo sabiedriskā transporta maršrutu, kuru kustību saraksts ir retāks un līdz ar to pakalpojuma pieejamība ir ierobežota.

Bērniem un jauniešiem aktuālo pakalpojumu pieejamību, uzlabo esošie skolēnu autobusa maršruti, nodrošinot pieejamību izglītībai un interešu pulciņiem, sporta aktivitātēm un citiem pakalpojumiem. Tomēr jāuzsver, ka skolēnu autobusu pakalpojumi tiek nodrošināti konkrētos laikos no rīta un pēcpusdienā. Ņemot vērā laiku un vietu skaitu vienā maršrutā, skolēnu autobusi šobrīd nespēj nodrošināt skolēnu brīvu pārvietošanos tiem aktuālo pakalpojumu sasniedzamībai – interešu izglītību un sporta un aktīvās atpūtas pakalpojumiem, salāgojot visiem nepieciešamos laikus starp mācību stundu beigām un interešu izglītības nodarbību grafikiem. Pašvaldības iestāžu piedāvāto pakalpojumu darba laikus nepieciešams savstarpēji saskaņot ar izglītības iestāžu darba laiku, lai pēc iespējas labāk varētu nodrošināt pakalpojumu pieejamību novada ietvaros.

Attēls Nr.20 Skolēnu autobusa maršrutu tīkls

Ņemot vērā SEG emisiju samazināšanas mērķus, kas noteikti gan Eiropas Savienības, gan nacionāla līmeņa plānošanas dokumentos, uzsvars ir jāliek uz sabiedriskā transporta tīkla nodrošinājumu un savstarpējo salāgošanu, velo satiksmes un infrastruktūras attīstību. Būtisku pagrieziena punktu iedzīvotāju migrācijas paradumu maiņai radīs *Rail Baltica* būvniecība, kas nodrošinās gan starptautisku, gan reģionālu savienojumu, jo dzelzceļa līnijas ietvaros Mārupes novadā paredzētas divas pieturas – lidostā “Rīga” un Jaunmārupē. Lai veicinātu automašīnu atstāšanu un došanos tālāk ar sabiedrisko transportu, jāveido stāvparku (*Park&Ride*) sistēma un mobilitātes punkti, kas varētu izvietoties ārpus Rīgas valstspilsētas – Pierīgā. Mobilitātes punktu izvietojšanai būtiska ir piekļuve, gan esošai, gan plānotai velo infrastruktūrai, sabiedriskajam transportam.

Attēls Nr.21 Sabiedriskā transporta maršrutu pārklājums Mārupes novadā

Velo infrastruktūra un gājēju kustības organizācija

Jaunizveidotajā Mārupes novadā tiek veidota kopīga gājēju un veloceļu infrastruktūra, kuras kopējais garums ir 35,17 km – Babītes pagastā 5,3 km un Mārupes pagastā – 29,87 km. Mārupes un Tīraines ciemos velo kustība tiek nodrošināta vairākās ielās – Dzirnietu ielā, C16, C15, posmā gar Kantora ielu un Stīpnieku ceļu, Upesgrīvas, Liliju, Paleju, Rožleju, Abavas, Padedzes, Daugavas, Bebru ielās, Mārupītes gatvē, Vecozolu, Sauliešu ielās, un gar Jelgavas ceļu. Rožu ielas gājēju/ veloceļš veido savienojumu starp Mārupes un Jaunmārupes ciemu. Jaunmārupes ciemā velo kustība nodrošināta pa apvienotajiem gājēju/ veloceļiem Mazcenu alejā, gar skeitparku un Jaunmārupes Dabas parku, gar Jaunmārupes sporta stadionu un bērnu rotaļu laukumiem.

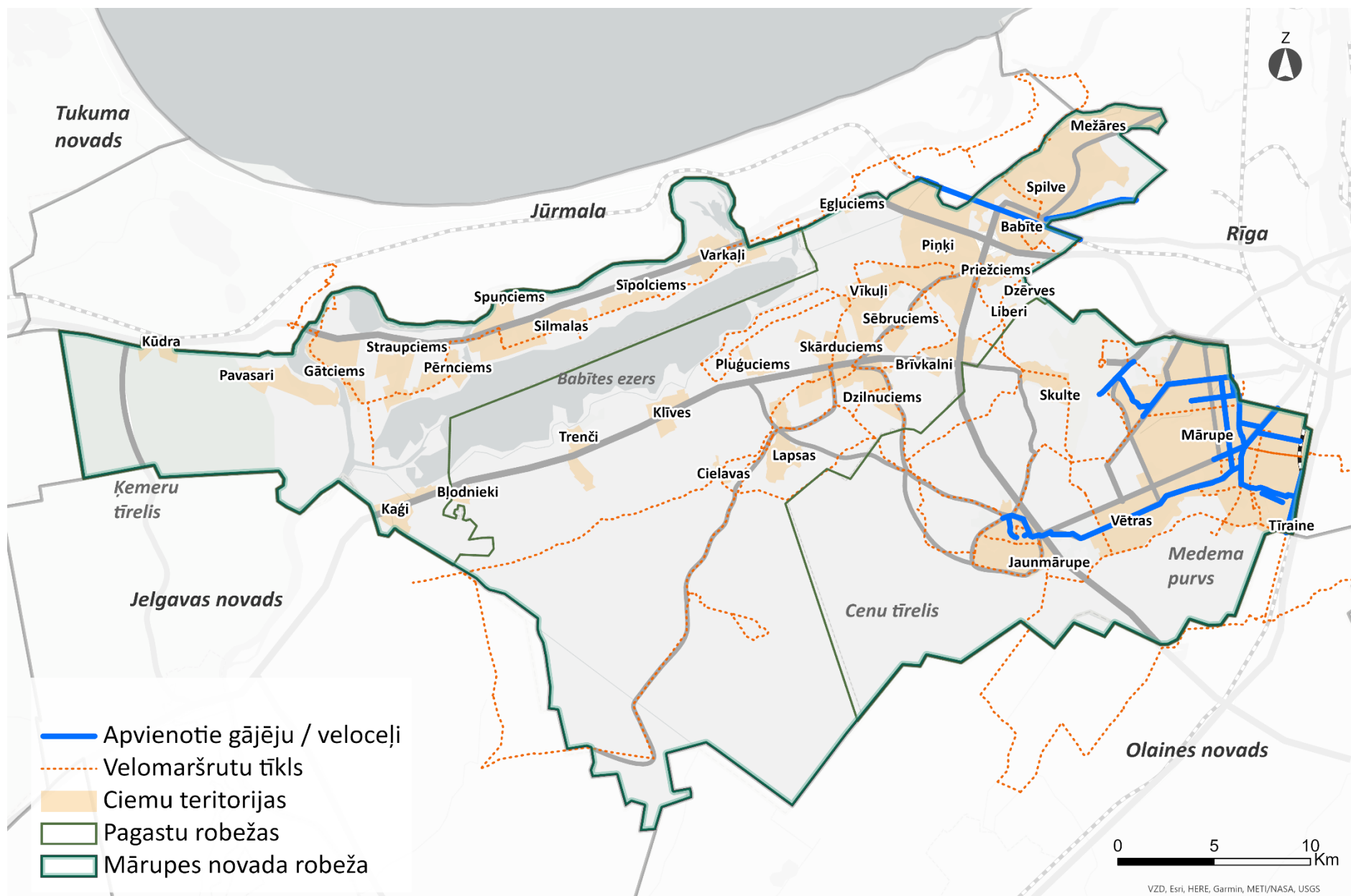
Babītes pagastu 2,6 km garumā šķērso veloceliņš Rīga – Jūrmala, kas atrodas dzelzceļa līnijas Torņkalns – Tukums II nodalījuma joslā. Atbilstoši VAS “Latvijas Valsts ceļi” projektam, rekonstrējot valsts vietējo autoceļu V20 Imanta – Babīte ir izbūvēts veloceliņš no Imantas, Rīgas pilsētā, līdz valsts galvenajam autoceļam A5 Rīgas apvedceļš (Salaspils – Babīte). Tālāk atrodas arī apvienotais gājēju/ veloceļš posmā no autoceļa A5, pa Alejas un Slokas ielu. Savienojumi ar Mārupes pagasta teritoriju plānoti no Brīvkalniem uz Skulti, un no Dzilnuciema uz Jaunmārupi.

Šobrīd Atjaunošanas un noturības fonda pieejamā finansējuma ietvaros notiek priekšdarbi reģionāla mēroga velo infrastruktūras izveidošanai:

- virzienā (V7) Rīga (pilsētas robeža) – Mārupe – Jaunmārupe (līdz Ozolu ielas, Ziedkalnu ielas un Loka ceļa krustojumam);
- virzienā (V8) Rīga (pilsētas robeža) – Babīte – Piņķi (Piņķu ūdenskrātuve).

Analizējot veloceliņu izvietojumu, izglītības iestāžu izvietojumu un pieejamību, esošais veloceļu tīkls nav pietiekošs starp esošajām izglītības iestādēm un nenodrošina drošu izglītības iestāžu sasniedzamību. Šī iemesla dēļ nereti vecāki savus bērnus izvēlas uz skolu vest ar privāto automašīnu, kas rada ne tikai nevajadzīgus autotransporta sastrēgumus izglītības iestāžu tuvumā tieši pirms mācību sākuma, bet arī nelabvēlīgu ietekmi uz vidi.

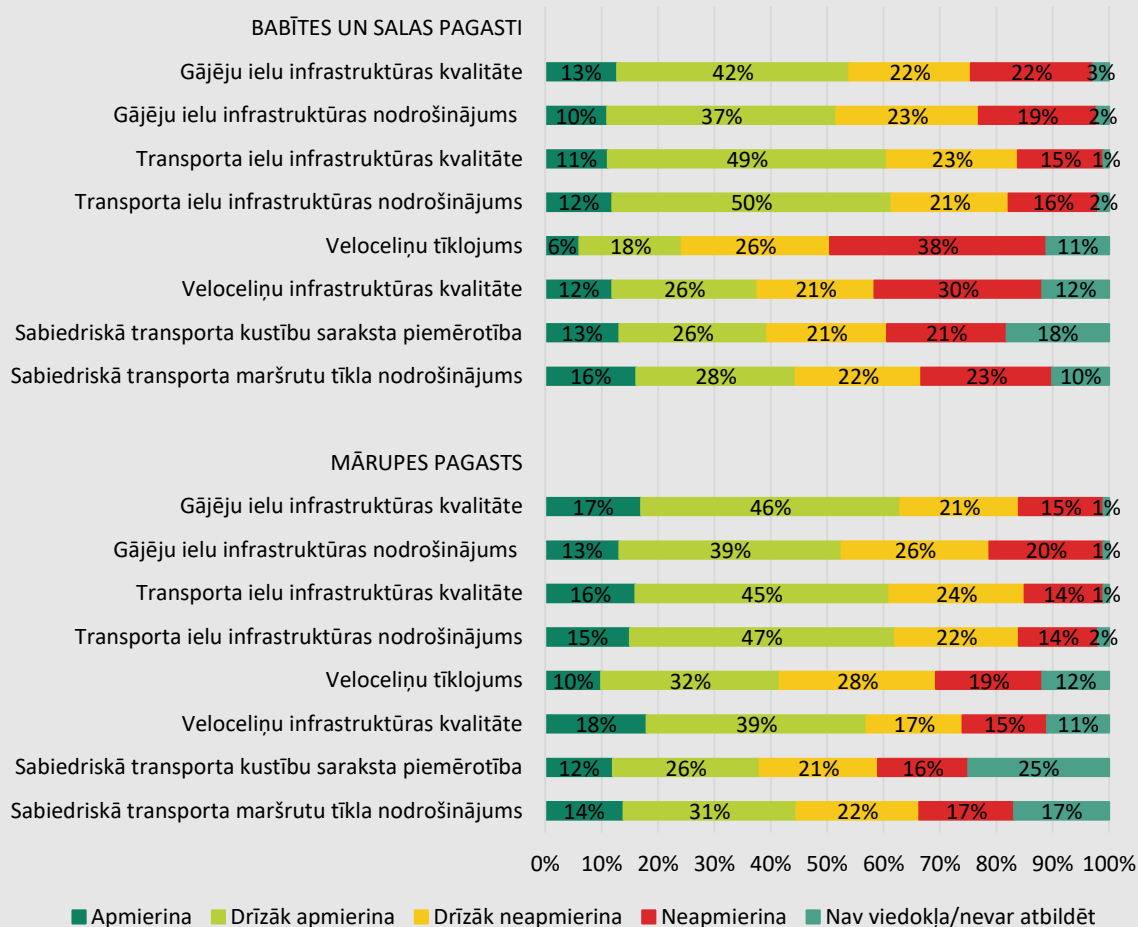
Jaunveidotā Mārupes novadā ir plašs velomaršrutu tīkls, kas veidots rekreācijas vajadzībām, bet tajā nav speciāli izbūvēta velo infrastruktūra. Rīgas pilsētas daļā ir īstenota “zaļā veloceļa” būvniecība līdz Dauguļu ielai, nerasniedzot Mārupes novada robežu. Atbilstoši Rīgas pilsētas velosatiksmes attīstības koncepcijai 2015.-2030. gadam, starp prioritārajiem attīstības virzieniem noteikti pilsētas velomaršrutu savienojumi arī ar kaimiņu pašvaldībām. Plānotais velosatiksmes ceļš gar Dzelzceļa ielu (Sīpeles ielas krustojums) - Jelgavas ceļu (Lapiņu dambis krustojums) kalpos kā galvenais savienojums Rīgai ar Mārupi un no Dzelzceļa ielas (Ventas ielas krustojums) līdz Ziedkalnu ielas krustojumam ar Loku ceļu kā savienojums ar Jaunmārupes ciemu, bet kā rekreatīvais maršruts ir paredzēts Rīgas “Zaļā veloceļa” turpinājums Mārupē gar Kantora ielu un Stīpnieku ceļu (V15). Tāpat plānots rekreatīvais velosatiksmes ceļš gar Vecozolu ielu, Skaņā kalna ielas apkaimē, un līdz Bašēnu ceļam. Tāpat perspektīvā plānots ceļš no Dzilnuciema-Sebruciema-Piņķu ciema-Priežciema-Babītes ciema-Rīgas savienojums. Rīgas plānošanas reģiona tīmekļa vietnē attēlotais plānotais velosatiksmes ceļu tīkls pietiekoši aptver Mārupes pagasta daļu, tomēr Babītes un Salas pagastu teritorijā plānotais velosatiksmes ceļu tīkls neietver apdzīvotās vietas, kuru iedzīvotāju skaits nākotnē varētu palielināties, piemēram, Lapsas.

Attēls Nr.22 Veloceliņu infrastruktūra Mārupes novadā

Sabiedrības vērtējums par infrastruktūru

Analizējot 2021.gadā veiktās aptaujas ietvaros respondentu sniegto vērtējumu par satiksmes infrastruktūru, redzams, ka tas lielākoties ir pozitīvs. Lielāko daļu jautājumu, kas saistīti ar gājējiem un transportam domāto ielu infrastruktūras kvalitātes un nodrošinājuma novērtējumu, vairāk kā puse respondentu ir novērtējuši pozitīvi gan Mārupes, gan Babītes un Salas pagastos. Situācija būtiski atšķiras jautājumā par veloceļu tīklojumu un infrastruktūras kvalitāti, jo pozitīvāks vērtējums ir Mārupes pagasta iedzīvotājiem. Jāatzīmē, ka šīs Attīstības programmas 2022-2028 izstrādes ietvaros organizētajos sabiedrības iesaistes pasākumos gan iedzīvotāju diskusiju forumos, gan konsultatīvo padomju sanāksmēs tika uzsvērtā nepieciešamība pēc veloinfrastruktūras attīstības un pilnveidošanas, savienojot novada ietvaros esošos pagastus, lai nodrošinātu pieejamību dažādiem pakalpojumiem, piemēram, izglītības iestādēm, kā arī tūrisma un rekreācijas galamērķiem.

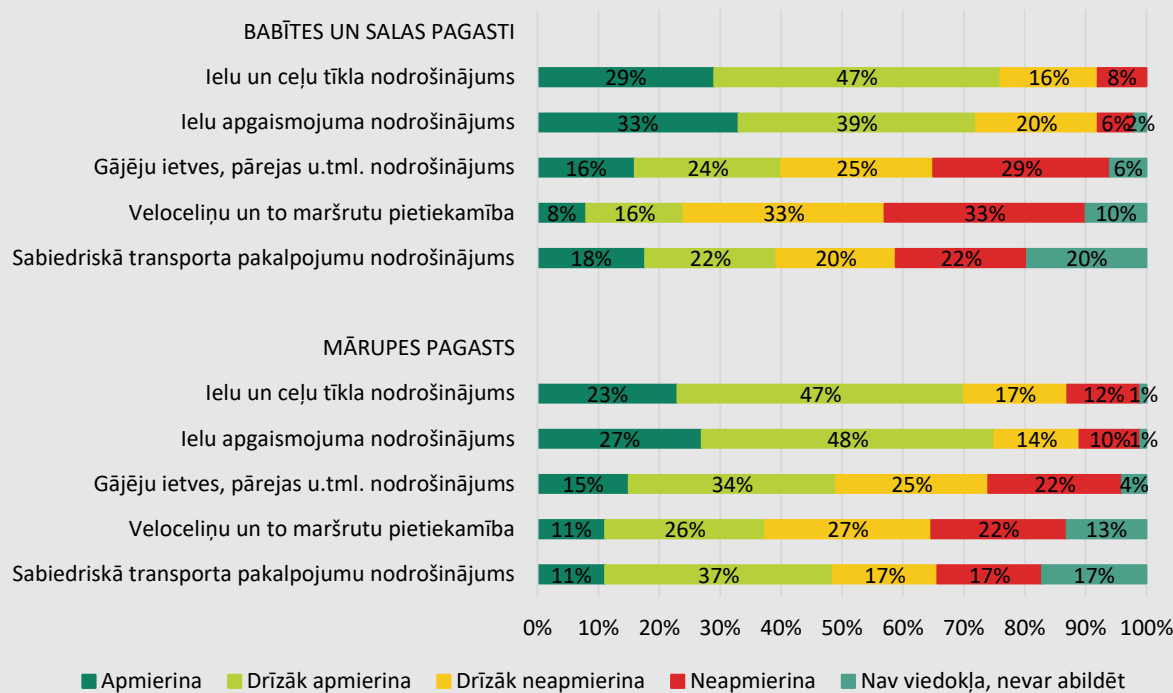

Attēls Nr.23 Iedzīvotāju vērtējums par satiksmes infrastruktūru Mārupes, Babītes un Salas pagastos

2021.gadā vienlaikus ar iedzīvotāju aptauju tika veikta arī uzņēmēju aptauja, kuri visaugstāk novērtējuši ielu, ceļu tīklojumu un apgaismojuma nodrošinājumu:

- Mārupes pagastā visaugstāk tiek vērtēts ielu apgaismojuma nodrošinājums – 27% aptaujāto ir apmierināti un 48% drīzāk apmierināti;
- Babītes un Salas pagastos visaugstāk tiek vērtēts ielu un ceļu tīklojums – 29% apmierināti un 47% drīzāk apmierināti.

Visnegatīvāk respondenti vērtē veloceļu un to maršrutu nodrošinājumu – Babītes un Salas pagastos 33% neapmierināti un 33% drīzāk neapmierināti, bet Mārupes pagastā neapmierināto īpatsvars ir nedaudz mazāks – 22% neapmierināti un 27% drīzāk neapmierināti. Tas varētu būt skaidrojams ar aktīvo dzīvesveidu un novada vecuma struktūru, un liecina par augstu potenciālu velo izmantošanai Mārupes novadā. Neviennozīmīgāks ir respondentu viedoklis par sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošinājumu un gājēju ietvju, gājēju pāreju u.tml. nodrošinājumu. Respondenti minētā pakalpojuma un infrastruktūras nodrošinājumu Mārupes pagastā drīzāk vērtē pozitīvi, bet Babītes un Salas pagastos aptaujātie tos vērtē drīzāk negatīvi.

Attēls Nr.24 Uzņēmēju vērtējums par satiksmes infrastruktūru

INŽENIERTEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA

Izaicinājumi:

- sakārtots centralizēto ūdenssaimniecības pakalpojumu nodrošinājums daļā ciemu teritorijas Babītes un Salas pagastos;
- privātīpašumā esošo ielu infrastruktūras sakārtošana novadā;
- lietus ūdens savākšana un uzkrāšana atkārtotai izmantošanai.

Mārupes novadā siltumapgādes, namu apsaimniekošanas un ūdenssaimniecības pakalpojumus sniedz pašvaldības kapitālsabiedrības SIA "Mārupes komunālie pakalpojumi" un SIA "Babītes Siltums", kā arī daļā ciemu pakalpojumu nodrošina privātie pakalpojumu sniedzēji.

Ūdensapgāde un kanalizācija Mārupes pagastā

SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” sniedz centralizēto ūdenssaimniecības pakalpojumus Mārupē, Tīrainē, Vētrās, Skultē un Jaunmārupē. Mārupes aglomerācijā (Mārupe, Tīraine, Vētras un Jaunmārupe) centralizētās sadzīves kanalizācijas pakalpojumus uz 2021.gada sākumu lieto 75% iedzīvotāji, Skultē centralizēto sadzīves kanalizācijas pakalpojumu izmanto 99% iedzīvotāji.

Vienlaikus jāatzīmē, ka Mārupes novada infrastruktūras attīstībā ļoti liela ietekme ir Rīgas valstspilsētai. Jau šobrīd vairāk kā 80% savākto centralizētās kanalizācijas ūdeņu apjoms nonāk Rīgas pilsētas centralizētajā kanalizācijas sistēmā. Līdz ar prognozējamo iedzīvotāja skaita pieaugumu un apbūves intensitāti Mārupes pagastā, plānots palielināt notekūdeņu daudzumu šādos pieslēguma punktos:

- Ulmaņa gatves pieslēgums - līdz 2025. gadam 100 l/s, pēc 2025.g. – 150 l/s (max patreizējā jauda 80l/sek piešķirtā 50l/sek);
- Kurmales ielas pieslēgums – līdz 2025. gadam 10 l/s, pēc 2025.g. – 15 l/s (max patreizējā jauda 7,2l/sek);
- Vienības gatves pieslēgums - līdz 2025. gadam 60 l/s, pēc 2025.g. – 70 l/s (max patreizējā jauda 50l/sek).

Saskaņā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Eiropas Savienības fondu investīciju plānu 2014.-2020.gada periodam, līdz 2015. gada beigām piesaistīja ES līdzfinansējumu centralizētās ūdensapgādes un sadzīves notekūdeņu kanalizācijas tīklu paplašināšanai Mārupes novada Mārupes, Tīraines, Vētras un Jaunmārupes ciemos (projekta 3.kārta), kur iedzīvotājiem nebija pieejami vai bija daļēji pieejami centralizētie ūdenssaimniecības pakalpojumi. Bet laika posmā no 2015. līdz 2023.gadam tiek realizēta projekta 4.kārta, lai aglomerācijā nodrošinātu 90% kanalizācijas un 98,6% ūdensapgādes pieslēgumus. Līdz 2023.gada beigām ir plānots izbūvēt ūdensapgādei – 97, kanalizācijai – 1000 papildus pieslēguma vietas.⁴ Daļai no pieslēgumu vietām ir paredzēta iespēja attīstīt papildus atzarus uz mazāk blīvi apdzīvotām ielām vai rajoniem. Saskaņā ar SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” Vidēja termiņa darbības stratēģiju 2021. - 2025.gadam 2020.gadā ir noslēgti 188 jauni līgumi par centralizēto ūdensapgādi un 231 jauns līgums par centralizētās sadzīves kanalizācijas pakalpojumu sniegšanu Mārupes pagastā. Papildus noslēgti arī 33 jauni ūdens pieslēguma būvniecības līgumi un 30 jauni kanalizācijas būvniecības līgumi, kas veicina arī citu klientu pieslēgumu izbūvi un tīklu pārklājuma paplašināšanos.

Kopš 2016.gada, saskaņā ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem, Mārupes novada pašvaldība sniedz iespēju izmantot pašvaldības līdzfinansējumu kanalizācijas un ūdensapgādes pieslēguma izbūvei. Līdz šim pieteikšanās jau izsludināta 10 reizes, un kopumā līdz 2022.gadam atbalsts sniegts 619 māsaimniecībām. Līdzfinansējums paredzēts līdz 100% apmērā noteiktām atbalsta grupām. Līdzfinansējumu kanalizācijas un ūdensapgādes pieslēguma izbūvei var saņemt, ja ēkas ir nodotas ekspluatācijā un ir iespēja pieslēgties pie ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem. Katru gadu pieslēgumu skaits centralizētajai

⁴ SIA “Mārupes komunālo pakalpojumu” Vidēja termiņa darbības stratēģija 2021. - 2025. gadam (apstiprināts 2021.gada 25.februārī).

kanalizācijas sistēmai palielinās un laika periodā no 2018. līdz 2021.gadam ūdensapgādei pieslēgušās 556 mājsaimniecības, bet sadzīves kanalizācijai – 760 mājsaimniecības.

Tabula Nr.13 Pieslēgumu skaits ūdenssaimniecības sektorā Mārupes pagastā

Pieslēgumu skaits	2017	2018	2019	2020	2021
Ūdensapgāde	5503	5728	5887	6075	6284
Sadzīves kanalizācija	4124	4394	4606	4836	5154

Mārupē, Vētras ciemā un Jaunmārupē⁵ ir plānots paplašināt kanalizācijas tīklu un ūdensapgādes tīklu pieejamību.

Vienlaikus jāatzīmē, ka SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” plāno 2022.gadā izstrādāt tehniski ekonomisko pamatojumu un viens no lielākajiem nākotnes projektiem ir paredzēta notekūdeņu plūsmas daļēja pārvirzīšana no maģistrāles, kas pieslēgta Ulmaņa gatvē uz Vienības gatves pieslēgumu. Lai realizētu šo projektu, plānota:

- Rožu lielās ielas krustojumā esošās KSS pārbūvi un izbūvējot spiedvadu līdz Cidoniju ielas KSS;
- no Kungu ielas KSS aizejošā spiedvada pārbūve;
- Vārpu/ Lielās ielas KSS pārbūve un aizejošā spiedvada pārbūve līdz pieslēgumam Rīgai;
- Ūdens un kanalizācijas tīklu pārklājuma pakāpeniska palielināšana, palielinoties apbūvei ārpus esošās aglomerācijas.

Ūdensapgāde un kanalizācija Babītes un Salas pagastos

SIA “Babītes siltums” nodrošina centralizētas ūdenssaimniecības pakalpojumus Piņķos, Priežkalnos, Babītē un Spuņciemā. Atsevišķas centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas notekūdeņu savākšanas sistēmas ir izbūvētas arī Sēbruciema, Babītes, Spilves un Liberu ciemu teritorijās, taču šīs sistēmas nav pašvaldības īpašumā. Pieslēgumu skaits ūdens apgādes tīkliem laikā no 2017. līdz 2019. gadam palielinājies par 6%, savukārt notekūdeņu savākšanas jomā jaunu pieslēgumu skaits palielinājies par 11%.

Tabula Nr.14 Pieslēgumu skaits ūdenssaimniecības sektorā Babītes un Salas pagastos

Pieslēguma veids	2017	2018	2019	2020	2021
Piņķi					
Ūdensapgāde	521	526	527	560	566
Sadzīves kanalizācija	460	461	512	514	516
Babīte un Priežciems					
Ūdensapgāde	230	239	275	285	290
Sadzīves kanalizācija	206	240	240	257	261
Spuņciems					
Ūdensapgāde	85	85	85	90	92
Sadzīves kanalizācija	85	85	85	86	87

⁵https://ej.uz/centralizeta_udensapgade_kanalizacija

Pieslēguma veids	2017	2018	2019	2020	2021
Beberu ciemats					
Ūdensapgāde	0	0	1	1	1
Sadzīves kanalizācija	0	0	1	1	1
Spilve					
Sadzīves kanalizācija	4	4	4	4	4

Piņķu, Babītes ciemos un Spuņciemā centralizētos notekūdens savākšanas un dzeramā ūdens piegādes pakalpojumus nodrošina “Babītes siltums”. Spilves ciemā dzeramā ūdens sagatavošanu un piegādi veic:

- ražošanas uzņēmums – SIA “Orkla Food Latvija” – ūdeni ražo tikai savām vajadzībām;
- dzīvojamo māju ciemata “Dravnieki” apsaimniekotājs;
- dzīvojamo māju ciemata “Brūnīši” apsaimniekotājs;
- Spilves ciema dzīvojamo māju Gravu, Avotu un Strautu ielās, apsaimniekotājs SIA “ART TEHNO”.

Minētajiem pakalpojumu nodrošinātājiem ir izveidots pieslēgums SIA “Babītes siltums” piederošiem centralizētiem kanalizācijas tīkliem.

Mežāres ir lielākais ciems Babītes pagastā, kur SIA “Babītes siltums” nesniedz ne dzeramā ūdens apgādes, ne notekūdeņu savākšanas pakalpojumus. Šajā ciemā ir daļēji izbūvēta lokāla centralizēta dzeramā ūdens apgādes un notekūdeņu savākšanas sistēma.

Sēbruciemā, Lapsās, Dzilnuciemā, Vīkuļos, Brīvkalnos, Gātcieņā, Varkaļos un Skārduciemā SIA “Babītes siltums” nenodrošina ne centralizētu dzeramā ūdens apgādi, ne notekūdeņu savākšanu. Atsevišķos ciemos ir izveidotas lielākas vai mazākas privātas centralizētās dzeramā ūdens apgādes sistēmas un/vai notekūdeņu savākšanas sistēmas, kuras darbina un uztur ciemu attīstītāji vai māju īpašnieki.

2021. gada nogalē ir uzsākts darbs, lai precizētu turpmāko Babītes pagasta notekūdeņu novirzīšanas jaudas palielināšanu un nākotnes attīstību. Arī Jūrmalas valstspilsēta un SIA “Jūrmalas ūdens” šobrīd strādā pie alternatīvu notekūdeņu attīrīšanas iespēju izstrādes, par rezultātiem informēs Mārupes novada pašvaldību un SIA “Babītes siltums”, lai vienotos par turpmāku iespējamu sadarbību.

Mārupes novada pašvaldība sadarbībā ar SIA “Babītes Siltums” 2022.gadā uzsākusi ūdenssaimniecības tehniski ekonomiskā pamatojuma izstrādi Babītes un Salas pagasta ciemos, lai izprastu ūdenssaimniecības attīstības nākotnes perspektīvas. Tehniski ekonomiskā pamatojuma analīze skatīs izbūves tehniskās iespējas un vērtēs ekonomiskos faktorus, vai un kādā laikā šādas infrastruktūras izbūve ir ekonomiski pamatota.

Decentralizētā kanalizācija

Gan Mārupes novada ciemu teritorijās, gan ārpus ciemu teritorijās, kurās nav pieejama centralizētā kanalizācija, tiek izmantotas lokālās sistēmas jeb DKS. Saskaņā ar 2017.gada 27.jūnija Ministru kabineta noteikumiem Nr. 384 “Noteikumi par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanu un reģistrēšanu” pašvaldības organizē DKS reģistra izveidi un

uzturēšanu par pašvaldības administratīvajā teritorijā esošajām DKS vai slēdz līgumu ar sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju par reģistra izveidi un uzturēšanu.

Jaunizveidotā Mārupes novada ietvaros līdz 2022.gada 4.martam novada pašvaldībā bija divi DKS reģistri, kurus veidoja un uzturēja divas iestādes – Pašvaldības īpašumu pārvalde un SIA “Babītes siltums”. Mārupes novada pašvaldības 2021.gada 24.novembra saistošie noteikumi “Par decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtību Mārupes novadā”, ņemot vērā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas sniegtos papildus norādījumus, tika atkārtoti izskatīti un pieņemti 2022.gada 23.februāra domes sēdē. Saistošie noteikumi stājās spēkā 2022.gada 4.martā un nosaka kārtību, kādā Mārupes novada administratīvajā teritorijā tiek sniegti un uzskaitīti decentralizētie kanalizācijas pakalpojumi. Tāpat šie noteikumi paredz Mārupes novada pašvaldības īpašumu pārvaldei apvienot abus DKS reģistrus, asenizatoru reģistrus, kā arī turpmāk uzturēt tos. Saistošajos noteikumos tika arī precizētas aglomerācijas teritorijas, kurās nepieciešams reģistrēt DKS Babītes un Salas pagastos.

Mārupes novada pašvaldība sadarbībā ar SIA “Babītes siltums” 2022.gadā veiks ūdenssaimniecības tehniski ekonomiskā pamatojuma izstrādi Salas un Babītes pagasta ciemos, lai izvērtētu privāto centralizēto ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu atbilstību normatīvo aktu prasībām un apzinātu esošo DKS izvietojumu ciemu teritorijās Babītes un Salas pagastos. Atbilstoši veiktajam izvērtējumam, tiks papildināts ciemu saraksts, uz kuriem attieksies prasības par DKS reģistrāciju un veikti nepieciešami grozījumi saistošajos noteikumos.

Kopā Mārupes novada aglomerācijās aptuveni 1207 mājsaimniecībām ir DKS, no kurām 356 jeb 29% ir reģistrētas pašvaldības reģistrā. Savukārt, tehniskas iespējas pieslēgties centralizētai kanalizācijas sistēmai ir aptuveni 734 mājsaimniecībām jeb 61% no kopējā DKS skaita.

Tabula Nr.15 DKS esošā situācija

	DKS skaits kopā	Reģistrētās DKS pašvaldības reģistrā		Tehniski iespējams pieslēgties centralizētajai kanalizācijas sistēmai	
		Skaits	%	Skaits	% pret kopējo DKS skaitu
Mārupes pagasts	978	344	36%	570	56%
Babītes pagasts	205	10	5%	164	80%
Salas pagasts	24	2	8%	-	-
KOPĀ	1207	356	29%	734	61%

Siltumapgāde un elektroapgāde

Siltumapgādes pakalpojumu SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” sniedz Mārupes, Tīraines un Skultes daudzdzīvokļu mājām. Siltumapgādes sektorā klientu skaits ir nemainīgs. Mārupes pagastā siltumapgādi nodrošina 3 katlu mājas: Skultē, Skultes iela 12b, Tīrainē Viršu iela 23, Mārupē, Liepkalnu iela 3, kā kurināmo izmantojot dabas gāzi.

Skultes ciemā SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” piegādā tikai siltumenerģiju (netiek piegādāts karstais ūdens). Skultes ciema namu iekšējie inženiertīkli tehniski nespēj nodrošināt

siltā ūdens padevi, siltā ūdens sagatavošanu veic paši iedzīvotāji ar elektrisko ūdens boileru palīdzību.

SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” apkalpo arī elektroenerģijas pārvades tīklus Skultē, Tīrainē un Mārupē, kas vēsturiski ir nonākuši SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” pārziņā. Elektroapgādes infrastruktūra ir kritiskā stāvoklī. Sākot ar 2021.gadā SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” uzsāka apakšlietotāju kampaņveida informēšanu par īpašumu pieslēgšanu AS “Sadales tīkls” kvalitatīva pakalpojuma saņemšanai.

SIA “Babītes siltums” siltumapgādes pakalpojumus sniedz tikai Piņķu ciemā. Kopējais saražotās un pārdotās siltumenerģijas apjoms samazinās. Daudzdzīvokļu māju sektorā to ietekmē veiktie ēku energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi, kā rezultātā ir samazinājies siltumenerģijas patēriņš. 2020. gadā ir pabeigta jaunas katlu mājas izbūve Piņķos. Siltumenerģijas izstrādei katlu mājā tiek izmantota dabas gāze un biomasa (kokskaidu granulas). Siltumenerģijas patēriņa apjoms pieaug tikai sabiedriskajā sektorā, jo tiek palielinātas mācību telpu platības.

Ēku apsaimniekošana

Ēku apsaimniekošanu SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” veic Mārupē, Tīrainē un Skultē. Uz 2021.gada 1.janvāri SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” apsaimniekošanā ir četras daudzdzīvokļu mājas: viena Tīrainē un trīs Skultē. Saskaņā ar Mārupes novada pašvaldības uzdoto, kas pamatots ar Konkurences padomes atzinumu, SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” bija plānojusi līdz 2021.gada 31.decembrim apsaimniekošanas pakalpojumus pakāpeniski nodot citiem pārvaldniekiem, tomēr tas ir izdevies jau līdz 2021.gada 1.jūlijam.

SIA “Babītes siltums” apsaimnieko četras daudzdzīvokļu mājas Babītes pagastā. Ēku apsaimniekošanas sektorā netiek plānota jaunu klientu piesaiste.

Atkritumu apsaimniekošana

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem, ikvienam Mārupes novada teritorijā esošajam nekustamā īpašuma īpašniekam (valdītājam, nomniekam), fiziskai vai juridiskai personai ir pienākums iekļauties pašvaldības organizētajā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā, noslēdzot līgumu par atkritumu savākšanu ar komersantu, kuru LR spēkā esošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir izvēlējusies un ar kuru ir noslēgusi līgumu pašvaldība.⁶ Atkritumu apsaimniekošanu Mārupes novadā nodrošina SIA “Eco Baltia vide”. Maksa par atkritumu apsaimniekošanu Mārupes pagastā un Babītes un Salas pagastā ir atšķirīga, jo ir spēkā pirms novadu reformas noslēgtie sadzīves atkritumu apsaimniekošanas līgumi.

Novada teritorijā līdz šim nav izveidoti publiski atkritumu dalītas vākšanas punkti, bet dalīto atkritumu vākšana notiek katrā mājsaimniecībā, daudzdzīvokļu namā un uzņēmumā bez maksas. Šķīrotie atkritumi tiek nodoti atkritumu apsaimniekotājam. Mājsaimniecībām ir arī

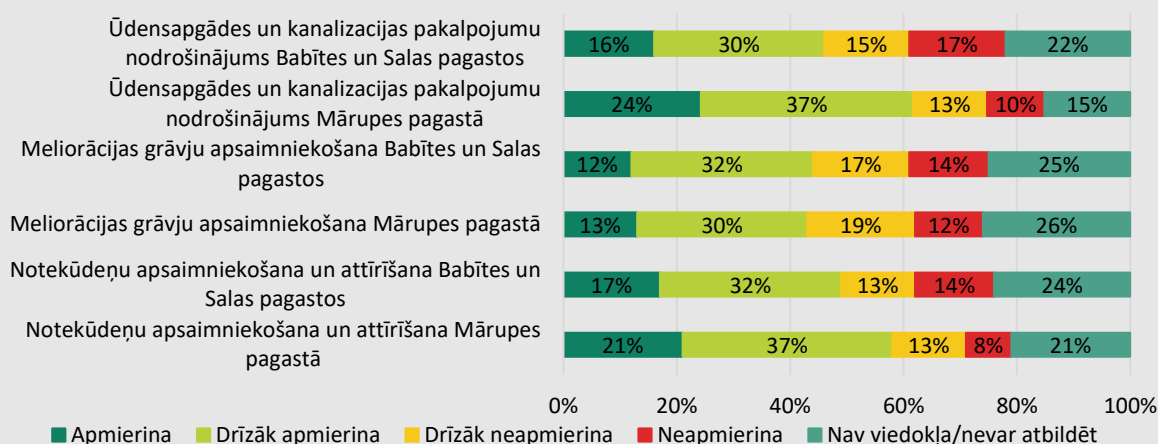
⁶ <https://www.marupe.lv/lv/sabiedriba/vide-un-infrastruktura/atkritumu-apsaimniekosana>

iespēja reizi ceturksnī pieteikt lielgabarīta, nolietotās sadzīves tehnikas u.c. atkritumu izvešanu. Mārupes novadā ir iespēja šķirot un dalīti nodot pārstrādei vieglo iepakojumu, stikla iepakojuma un bioloģiski noārdāmos atkritumus.

Investīciju plāna 2022.gadam ietvaros ir apstiprināta pašvaldības līdzfinansējuma ieviešana slēgtu atkritumu konteineru novietņu izbūvei daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem, lai veicinātu atkritumu šķirošanu. Tāpat investīciju plānā paredzēta izpētes veikšana par zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas potenciālajām vietām jaunizveidotajā Mārupes novadā, attiecīgi pēc tam plānojot būvprojekta izstrādi. Lai veicinātu atkritumu šķirošanu, Mārupes novada pašvaldība aktīvi publicē mājaslapā un sociālajos tīklos dažādus informatīvos materiālus sabiedrības informēšanai un izglītošanai par atkritumu šķirošanas iespējām novadā, par atkritumu apsaimniekošanas izmaksu samazināšanu.

Sabiedrības vērtējums par ūdensapgādes un kanalizācijas nodrošinājumu

2021.gada iedzīvotāju aptaujā par ūdensapgādes un kanalizācijas nodrošinājumu respondenti Mārupes pagastā izrādīja nedaudz augstāku apmierinātību kā Babītes un Salas pagastos. Par meliorācijas grāvju un notekūdeņu apsaimniekošanu Mārupes, Babītes un Salas pagastos vērtējums ir līdzīgs, un lielākā daļa to vērtē pozitīvi.

Attēls Nr.25 Iedzīvotāju vērtējums par inženiertehnisko infrastruktūru

DABA UN VIDE

Izaicinājums: ar dabas teritoriju nepieciešamās dokumentācijas sakārtošana potenciālā finansējuma piesaistei, lai nodrošinātu pieejamību, saglabājot dabas vērtības.

Dabas pamatnes teritorijas

Mārupes novadā ir izveidotas vairākas *Natura 2000* teritorijas: daļa Ķemeru nacionālā parka ĪADT, dabas lieguma „Cenu tīrelis” teritorijas daļa, dabas lieguma “Babītes ezers” teritorija, dabas parks “Beberbeķu dabas parks”.

Ķemeru nacionālais parks. Ķemeru nacionālais parks izveidots, lai saglabātu šīs teritorijas dabas, kultūrvēsturiskās un kurortoloģiskās vērtības, lai aizsargātu minerālūdeņu un ārstniecisko dūņu veidošanās procesus, kā arī veicinātu nenoplicinošu saimniecisko darbību.

Dabas liegums „Cenu tīrelis”. Daļa purva tiek izmantota kūdras ieguvei, taču šai teritorijai ir izcila nozīme augsto purvu, pārejas purvu un distrofu ezeru aizsardzībā. Viens no nedaudzajiem purviem Latvijā, kurā ir gan austrumu tipa (*Betula nana*, *Chamaedaphne calyculata*), gan rietumu (*Trichophorum caespitosum*) tipa purvu pazīmes. Nozīmīga teritorija arī putnu aizsardzībai, sastopamas 10 Latvijā un Eiropā aizsargājamas putnu sugas.

Dabas liegums “Babītes ezers”. Viens no nedaudziem lagūnezериem Latvijā, eitrofs ezers ar bagātīgām parastās niedres, ezera meldra un vilkvālišu audzēm, kā arī ar iegrimušiem un peldošiem ūdensaugiem. Vērtīgs biotops – mitrās pļavas, kas ir Zemgalē saglabājušās tikai atsevišķos mazos fragmentos gar Lielupi.

Dabas parks “Beberbeķu dabas parks”. Teritorija izveidota bioloģiski vērtīgu priežu audžu aizsardzībai. Dominē priežu sils un priežu mētrājs, daļu no tiem veido vecas vērtīgas priežu audzes. Dabas parks ir nozīmīga vieta arī galvaspilsētas iedzīvotāju rekreācijai un izglītībai.

Tabula Nr.16 Aizsargājamās dabas teritorijas Mārupes novadā

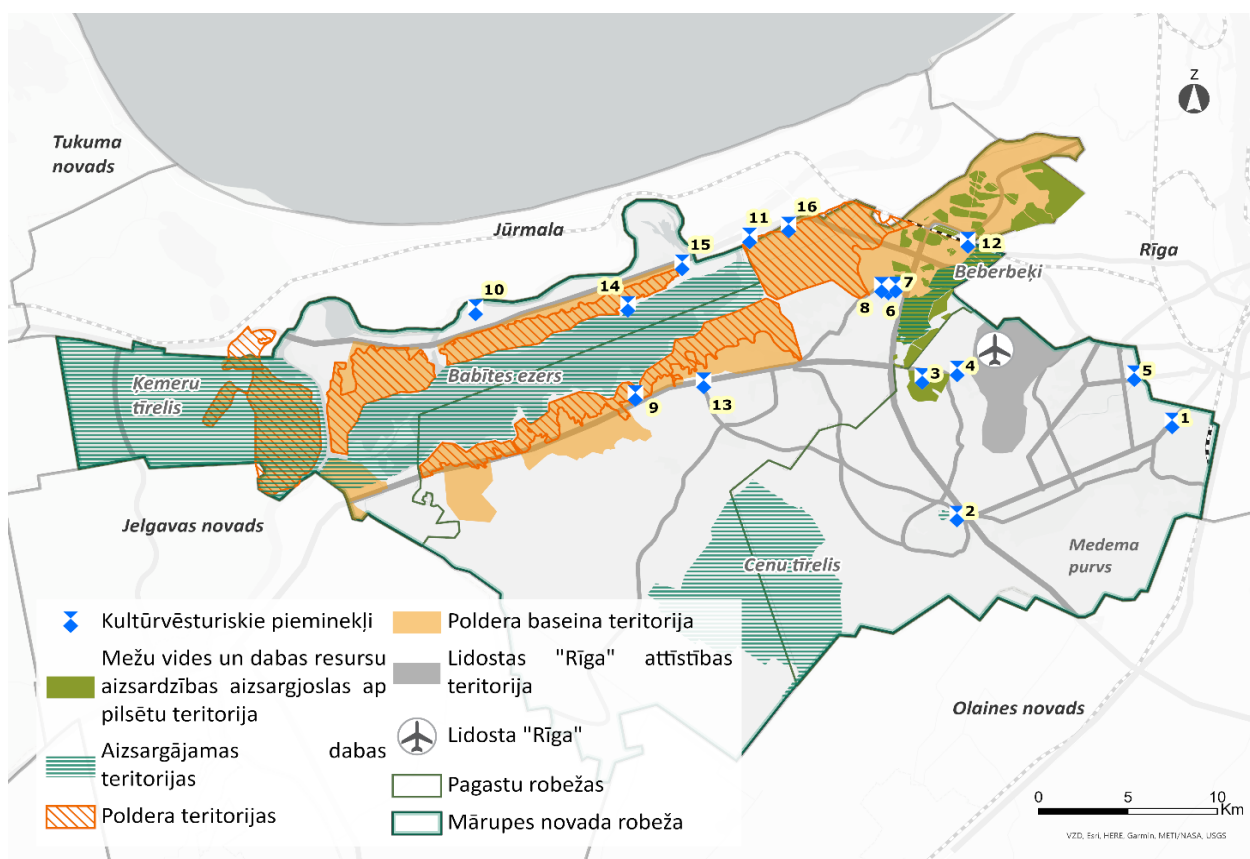
	Platība, ha	Dabas aizsardzības plāns	Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi	NATURA 2000 teritorija
Dabas liegums Cenas tīrelis	2 133	Pagarināts līdz 2025.gada 31.decembrim	-	+
Dabas liegums Ķemeru nacionālais parks (daļa)	36 180	2021.gadā uzsākta un turpinās izstrāde	+	+
Dabas liegums Babītes ezers	2 988	DAP darbības termiņš no 2009. līdz 2019.gadam, kas pagarināts līdz 2024.gada 31.decembrim	+	+
Beberbeķu dabas parks	275	Nepieciešams jauns DAP. DAP darbības termiņš bija no 2003. līdz 2009.gadam, kas tika pagarināts līdz 2013.gada 31.decembrim	+	+

Diviem dabas liegumiem (Ķemeru nacionālajam parkam un Babītes ezeram) un Beberbeķu dabas parkam ir izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Lai pašvaldība varētu apsaimniekot ekosistēmas savā teritorijā, nepieciešami saistošie noteikumi vai pat dabas aizsardzības plāni īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kas nosaka teritorijas apsaimniekošanas vadlīnijas, ar mērķi attīstīt pakalpojumus, piesaistot novada iedzīvotājus un viesus, veicinot atbildīgas atpūtas pakalpojumu veidošanos konkrēto teritoriju apkārtnē.

Babītes pagasta teritorijā ir 14 mikroliegumi meža biotopiem (13 mikroliegumi skuju koku mežam un viens – slapjam melnalkšņu mežam) un 4 mikroliegumi putniem (trīs mikroliegumi meža balodim un viens – ūpim), kā arī viens mikroliegums augam – lēzeļa liparei. 2000.gadā izveidota vietējas nozīmes aizsargājama dabas teritorijas "Jaunmārupes dabas parks". Aizsargājams kopš 1962. gada ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis "Krāču kalni".

Novadā (Babītes un Salas pagastos) atrodas trīs mežu teritorijas ar speciālu aizsargājamo statusu:

- Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas meži;
- Mežu aizsargjosla ap Rīgas pilsētu;
- Rekreācijas mežs "Ziemassvētku kaujas vietas" (daļa).

Kultūrvēsturiskie pieminekļi

1 Mārupes kultūras nams	9 Babītes Sv. Annas luterāņu baznīca
2 Švarcenieku muiža	10 Salas Sv. Jāna evaņģēliski luteriskā baznīca
3 Baltais krusts	11 Babītes pilskalns
4 Militārā lidmašīna IL-28	12 Babītes dzelzeļa stacija
5 Mārupes vidusskola (Bieriņmuiža)	13 Plūģu Skansts
6 Babītes novada Kultūrizglītības centrs	14 Sīpolciema apmetne (Sīpolu kalns)
7 Piņķu Sv.Nikolaja evaņģēliski luteriskā baznīca	15 Romu-Kalniņu apmetne
8 Piemineklis Piņķu kaujas karavīriem	16 Baznīckalns - kulta vieta

Attēls Nr.26 Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un kultūrvēsturiskie pieminekļi

Mārupes novads ietilpst Lielupes baseina apgabalā, kurā ir iekļauta lielākā novada ūdenstilpne- Babītes ezers un tam pieguļošās teritorijas, kas ir pakļautas plūdu riskam pavasara palu laikā un jūras līmeņa svārstībām. Augstākais ūdens līmenis tiek novērots ziemas vidū vai vēlā rudenī vētru laikā. Lai pasargātu teritorijas no pavasara palu ūdens līmeņiem Babītes ezerā, Lielupē, Dzilnupē un Neriņā, kā arī vēju uzplūdiem Lielupē un Hapaka grāvī no Rīgas jūras līča, izbūvēti polderi. Ar polderu aizsargdambju un sūkņu staciju palīdzību izveidotas polderu sistēmas, kas pasargā platības no applūšanas. Pašreiz situācija ir mainījies un polderu platības arvien vairāk tiek izmantotas privātmāju un citu objektu būvniecībai.⁷ Līdz ar to, būtu būtiski jāizvērtē vides piesārņojuma palielināšanās iespējamība, paplašinot apbūves teritorijas polderu platībās, piemēram, nosakot stingrākus notekūdeņu apsaimniekošanas nosacījumus.

Klimata pārmaiņas un energoefektivitāte

Globālās klimata pārmaiņas rada arvien nozīmīgākus izaicinājumus dabai kopumā, tai skaitā cilvēku veselībai, drošībai, labklājībai, kā arī tautsaimniecībai. Ņemot vērā Eiropas Savienības vienu no galvenajām prioritātēm – efektīvu energoresursu izmantošanu un stratēģiju Latvijas oglekļa mazietilpīgai attīstībai līdz 2050.gadam, 2020.gadā tika apstiprināts Mārupes novada ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns, kas tika izstrādāts Rīgas plānošanas reģiona koordinētā Eiropas Savienības pētniecības un inovāciju ietvarprogrammas “Horizon 2020” projektā “Nodrošināt neitrālu oglekļa emisiju reģionos līdz 2050.gadam”, C-TRACK – 50 ietvaros. Apstiprinātā plāna viens no uzdevumiem bija izveidot Mārupes novada pašvaldības ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāna darba grupu, kura izstrādāja Mārupes novada pašvaldības Energo pārvaldības plānu 2021. – 2030.gadam. Tas ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kura mērķis ir veicināt energoresursu racionālu izmantošanu un sekmēt ilgtspējīgu attīstību, mazinot klimata pārmaiņas novadā. Izstrādātā plāna pētījumā noskaidroti galvenie enerģijas patērētāji Mārupes pagastā ražošanas sektorā – 43% (siltumenerģijas un elektroenerģijas patēriņš), mājokļu sektorā – 34% (apkures un elektroenerģijas patēriņš), transporta sektorā – 13% (degvielas patēriņš). Pašvaldības ēkas veido aptuveni 7% no kopējā pašvaldības enerģijas patēriņa, kas sastāda aptuveni 590 tūkst. EUR gadā (2018. gada dati)⁸.

Energoefektivitātes veicināšanai Mārupes novadā tiek izmantoti dažādi viedie risinājumi, kas aprakstīti šīs sadaļas ietvaros, savukārt citu viedo risinājumu īstenošana aplūkota sadaļā “Viedie risinājumi”.

2020.gada rudenī Jaunmārupes pamatskolas abu ēku siltummezglos tika uzstādīta siltumenerģijas automātiskās vadības un monitoringa sistēma, 2020./2021.gada ziemā siltumenerģijas apjomi samazinājās par 9% salīdzinājumā ar pēdējām četrām ziemām (aprēķinā nav ņemts vērā arī fakts, ka skola darbojās attālinātā režīmā, kad lielais bērnu skaits iestādi neapmeklēja). Turpmākajos gados plānots, ka potenciālais ietaupījums iestādē varētu samazināties līdz pat 15-20%. Balstoties uz šo pieredzi, nākotnē siltumenerģijas automātiskās vadības un monitoringa sistēmu paredzēts uzstādīt arī pārējās pašvaldības iestādēs.

⁷ Babītes teritorijas plānojuma paskaidrojuma raksts

⁸ Mārupes novada pašvaldības Energo pārvaldības plāns 2021. – 2030.gadam.

2020.gadā Mārupes pamatskolai tika uzbūvēta piebūve, kas projektēta atbilstoši gandrīz nulles cikla enerģijas ēkas prasībām, kur enerģijas patēriņš apkurei plānots ne vairāk kā 37.22 kWh/m² gadā. Ja salīdzinām ar esošo, tad vecajam skolas korpusam apkurei enerģijas patēriņa rādītājs ir 88,72 kWh/m². 2019.gadā uzbūvētajai moduļu tipa piebūvei ir 58.31 kWh/m² gadā. Izlīdzinot, kopējais primārās enerģijas (apkure, karstais ūdens, mehāniskā ventilācija, dzesēšana, apgaismojums) patēriņš jaunajai piebūvei plānots ne vairāk kā 66.85 kWh/m² gadā. Ventilācijas sistēma uzbūvēta ar rekuperācijas (siltuma atgūšanas) funkciju, kā arī ir regulējama, lai nodrošinātu atbilstošu CO₂ līmeni telpās.

Babītes vidusskola jau vairāku gadu garumā īsteno ekoskolas programmu. Šīs programmas ietvaros, īstenojot vides pārvaldības elementus skolā, tiek veicināta izpratne par vidi sasaistē ar mācību priekšmetiem, nostiprina prasmes, veido attieksmi un vērtības, interesi. Šajā programmā iesaista ne tikai skolas dzīvē iesaistītos, bet arī apkārtējo sabiedrību, tādējādi veicinot kopējo vides apziņas attīstību, piemēram, aicina iedzīvotājus piedalīties 30 dienu EKO izaicinājumā.

2021.gadā Jaunmārupē tika veikta bērnu dārza "Zīļuks" būvniecība, kas projektēta atbilstoši gandrīz nulles enerģijas ēkas prasībām. Enerģijas patēriņš apkurei plānots ne vairāk kā 44,80 kWh/m² gadā, kopējais enerģijas patēriņš plānots 85.06 kWh/m² gadā. Apkures nodrošināšanai tiek izmantots zemes siltumsūkņis un dabasgāzes apkures iekārta, kur primāri tiks izmantota siltumsūkņa iegūtā enerģija, un, ja ziemas aukstākajās dienās nepieciešams, papildus siltumenerģiju saražos gāzes apkures iekārta. Projektā arī paredzēts, ka uz ēkas jumta tiks uzbūvēti stiprinājumi, lai nākotnē būtu iespēja uzstādīt saules paneļus gan elektrības iegūšanai, gan siltā ūdens uzsildīšanai. Turpat netālu pie jaunā bērnu dārza Klimatu pārmaiņu finanšu instrumenta ietvaros 2015.gadā Jaunmārupes skolā uzstādītas saules baterijas un paneļi.

Lai nosiltinātu tās dzīvojamās ēkas, kurām akūti nepieciešama renovācija, pašvaldība kopš 2011.gada, reizi gadā, izsludina konkursu uz atbalstu energoefektivitātes pasākumu veikšanai daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās – sagatavošanas darbiem un dokumentācijas izstrādei. Atbalstu pēdējos gados ir saņēmušas vairākas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, 2018.gadā Mazcenu aleja 19, Jaunmārupē, 2020.gadā Tīraines iela 9, Tīrainē un 2021.gadā ir piešķirts atbalsts daudzdzīvokļu dzīvojamai mājai Mazcenu aleja 6, Jaunmārupē. Šobrīd pilnībā siltināšanas darbi ir noslēgušies Mazcenu aleja 19, Jaunmārupē un saņemot *Altum* atbalstu siltināšanas darbi uzsāksies daudzdzīvokļu dzīvojamai mājai Tīraines ielā 9, Tīrainē.

Pašvaldība kā asociētais partneris sadarbībā ar Rīgas Plānošanas reģionu INTERREG VB Baltijas jūras reģiona programmas 2014.-2020.gadam ietvaros kopā ar vēl citām 8 Eiropas valstīm laikā no 2017. līdz 2021.gadam realizēja projektus "Co2mmunity" un "Energize Co2mmunity" par vietējo iedzīvotāju grupu (kopienu) atjaunojamās enerģijas projektu kopradīšanu un kopfinansēšanu. Projekta mērķis ir palielināt sabiedrības zināšanas par kopienu enerģijas projektu attīstību, palielināt politikas veidotāju un energoplānošanas speciālistu kapacitāti atbalstīt atjaunojamo energoresursu izmantošanu kopienu enerģijas projektos un veicināt atjaunojamo energoresursu plašāku un efektīvāku izmantošanu. Projekta ietvaros izveidotas divas energokopienas – daudzdzīvokļu dzīvojamā māja Mazcenu alejā 15, Jaunmārupē, kur uz jumta tika izvietoti saules kolektori un saules paneļi, un rindu māja Lielajā ielā 160, Mārupē, uz kuras jumta izvietoti saules paneļi. Tā kā rindu mājas iedzīvotāji iegūto elektroenerģijas

daudzumu varēs atgriezt kopējā elektrotīklā, savukārt reizi gadā uzkrāt NETO norēķinu sistēmā, tad tas ļaus ievērojami samazināt elektrības rēķinus.

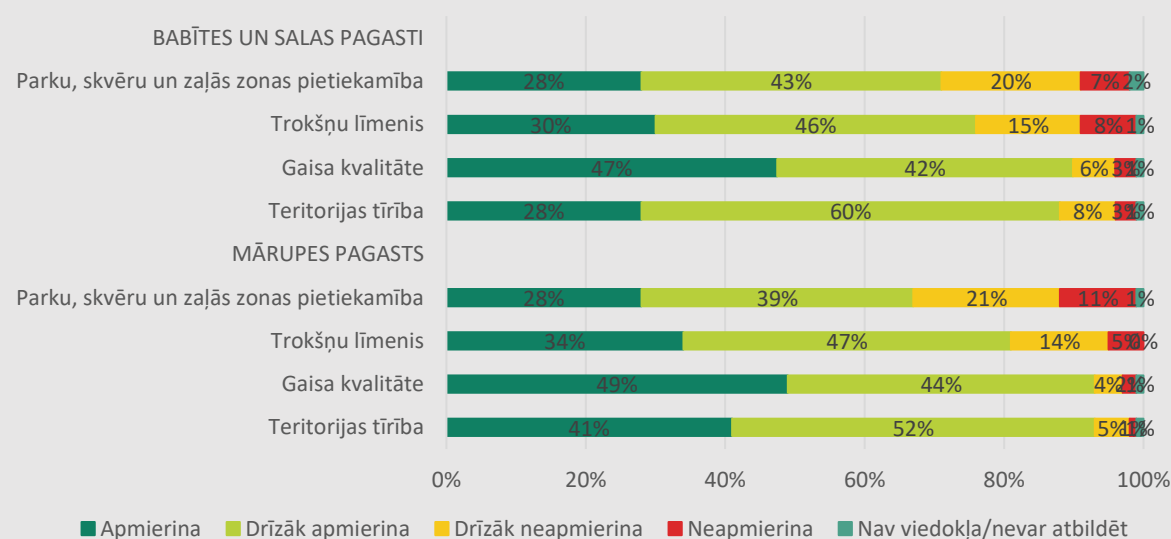
Īstenojot jaunus projektus un objektus tiek domāts par klimatneitralitātes pasākumiem, piemēram, kā Jauniešu mājas projekta realizācijas 2022.gadā, kur uzstādīts solārais solis, viedā atkritumu urna un siltumnīca, lai jauniešos veicinātu šādu ideju turpmāku ieviešanu un atbalstīšanu. Tāpat 2022.gadā, īstenojot projektu “Tūrisma informācijas punkta un publiskās tirdzniecības pakalpojumu sniegšanas vieta” Mārupē, Bebru iela 10, ir uzbūvēta gandrīz nulles enerģijas ēka.

Pirms administratīvi teritoriālās reformas attiecībā uz energopārvaldību 2017.gadā Babītes un Salas pagastos tika izveidota Energopārvaldības sistēmas vadības darba grupa, kas izstrādājusi Rokasgrāmatu energopārvaldības sistēmas izveidei un ieviešanai Babītes novada pašvaldībā. Rokasgrāmata ietver energopārvaldības sistēmas ieviešanas organizatorisko struktūru, ieviešanas jomu sarakstu, enerģijas patēriņa datu ieguves apsarkstu, energoefektivitātes plānu, kā arī sistēmas ieviešanai nepieciešamo finanšu un personāla resursu novērtējumu, energopārvaldības finansējuma un līgumattiecību shēmu, enerģijas patēriņa esošās situācijas aprakstu un analīzi; enerģijas patēriņa datu reģistrācijas grafiku. Babītes pagastā ēku siltināšanas jomā 2000.gadā tika nosiltināta Babītes vidusskola, vēlāk arī Babītes pašvaldības ēkas. 2020.gadā ekspluatācija tika nodota jaunuzbūvētā SIA “Babītes siltums” katlu māja. Vienlaikus 2020.gadā notika intensīva daudzdzīvokļu māju siltināšanas darbi energoefektivitātes programmas ietvaros, īpaši Piņķu ciemā, izmantojot *Altum* atbalsta instrumentus.

Sabiedrības vērtējums par vides kvalitāti

Mārupes novada iedzīvotāji pozitīvi vērtē vides kvalitāti novadā. Gandrīz visi respondenti pozitīvi vērtē teritorijas tīrību un gaisa kvalitāti. Attiecībā uz trokšņu līmeni lielākā daļa ir apmierināti ar esošo trokšņu līmeni, bet gandrīz trešdaļa ir neapmierināti vai pilnībā neapmierināti.

Lai arī tendence ir pozitīva, tomēr aptuveni trešā daļa respondentu negatīvi vērtē parku, skvēru un zaļās zonas pietiekamību – Mārupes pagastā 21% ir neapmierināts un 11% pilnībā neapmierināti un Babītes un Salas pagastos 20% neapmierināti un 7% pilnībā neapmierināti.

Attēls Nr.27 Vides kvalitātes novērtējums Mārupes novadā

TŪRISMS UN REKREĀCIJA

Izaicinājums: tūrisma un rekreācijas iespēju pārklājuma palielināšana, saglabājot dabas vērtības.

Mārupes novadu veido trīs pagasti – Mārupes, Babītes un Salas pagasts. Mārupes pagasts ir viena no tām Pierīgas teritorijām, kurās notiek ļoti intensīva un strauja dzīvojamu un darījumu teritoriju apbūve, saglabājoties arī lauksaimniecībai un plašām lauku ainavām. Babītes un Salas pagasti ir bagāti ar ievērojamām dabas vērtībām - tajos atrodas četras īpaši aizsargājamās dabas teritorijas *NATURA 2000*, un resursiem, kur tie tiek izmantoti, pilnveidojot tūrisma un aktīvās atpūtas piedāvājumu novadā. Babītes un Salas pagastos ir saglabājusies arī tradicionālā lauku apbūve, kas ir vērtīga gan no ainaviskā, gan no kultūrvēsturiskā viedokļa. Mārupes novada nozīmīgākais dabas kapitāls ir mežu, purvu teritorijas un virszemes ūdens teritorijas. Lielu daļu Mārupes novada mežu teritorijas pieder SIA "Rīgas meži", un kopš 2020.gada ir noslēgts sadarbības līgums ar SIA "Rīgas meži" par atsevišķu rekreācijas teritoriju veidošanu. Plānojot perspektīvā mežu teritoriju izmantošanu rekreācijas, organizētā tūrisma attīstībai, noteicošais faktors ir meža ainavas saglabāšana.

Mārupes novada pašvaldības mērķtiecīgs darbs pie novada tūrisma nozares attīstības veicināšanas uzsākts 2014.gadā, secīgi 2015.gadā izstrādāta tūrisma attīstības stratēģija 2016.-2020.gadam Mārupes pagasta teritorijai un kopš 2014.gada darbu uzsāka tūrisma speciālists, kura darba pienākumos ietilpst tādas funkcijas kā Mārupes novada tūrisma attīstības veicināšana, informācijas apzināšana un uzturēšana, kā arī tūrisma produktu veidošanas, iniciēšanas un turpmākas virzīšanas tirgū nodrošināšana. Savukārt Babītes un Salas pagastos tūrisma joma bija maz apzināta un pētīta un pašvaldības līmenī nav bijusi vienota tūrisma koordinācija, tādēļ visas līdzšinējās aktivitātes ir individuālas un savstarpēji nekoordinētas. Babītes un Salas pagastos galvenie tūrisma objekti ir fokusēti uz dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, un nākotnē tūrismam ir perspektīvs attīstības potenciāls.

Novadam attīstoties, laika gaitā ir pilnveidojies tūrisma piedāvājuma klāsts, kurā tiek ietverti dabas un citi tūrisma apskates objekti, aktīvās atpūtas piedāvājums, ēdināšanas vietas, naktsmītnes, kā arī amatnieku un mājražotāju piedāvājums. Tūrisma piedāvājums, galvenokārt, ir izveidojies gar augstas satiksmes intensitātes ceļiem un vietās, kurās ir attīstīta infrastruktūra. It īpaši blīvs izvietojums starp tūrisma pakalpojumu sniedzējiem ir Mārupes pagastā. Tāpat arī ir novērojams, ka vairākas aktīvās atpūtas iespējas ir izveidotas ūdenstilpņu tuvumā, tādējādi veidojot daudzveidīgas aktīvās atpūtas iespējas pie ūdens. Kopš novadā uzsākts pašvaldības darbs pie tūrisma nozares atbalsta un veicināšanas, objektu un pakalpojumu skaits ir palielinājies.

Mārupes novada Tūrisma un aktīvās atpūtas plānā 2022.gadam ir apkopota informācija par novadā pieejamiem pakalpojumiem un apskates objektiem:

- Dažāda tipa un līmeņa naktsmītnes (kopā 22 objekti: 5 viesnīcas, 12 viesu mājas, 4 kempingu vietas, 1 dzīvnieku viesnīca);
- Daudzveidīgs ēdināšanas uzņēmumu piedāvājums (kopā 41 objekti: 9 restorāni, 16 kafejnīcas, 16 ātrās ēdināšanas uzņēmumi, 5 konditorejas (2 no tām apvienojumā ar

cietiņiem iepriekšminētajiem ēdināšanas uzņēmumu veidiem), 1 sezonas ēdināšanas vieta un vairāki ēdināšanas uzņēmumi Starptautiskajā lidostā “Rīga”);

- Mūsdienīgi un vēsturiski apskates objekti (kopā 31 objekti: 7 mūsdienīgu būves un pilsētvides objekti, 9 vēsturiskas celtnes un vietas (3 no tām ir baznīcas), 16 piemiņas vietas un zīmes);
- Aviācijas tūrisma objekti (kopā 4 objekti: Aviācijas tehnikas muzejs, meteoroloģisko novērojumu radars, Starptautiskā lidosta “Rīga” un lidmašīnu vērošanas laukums);
- Dabas objekti – Mārupes novadā atrodas 4 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas *NATURA 2000*, kā arī novadā atrodas 7. lielākais ezers Latvijā – Babītes ezers (kopā 16 objekti: mazupītes, dižozoli, ūdenskrātuves, Medema purvs un mežs, Cenas tīrelis, Babītes ezers, Lielupe, dabas parki – Beberbeķu dabas parks, Jaunmārupes 8 dabas parks, parks pie dienas centra “Skulte”, ūdenskrātuves – Piņķu ūdenskrātuve, Božu ūdenskrātuve);
- Aktīvās atpūtas objekti (kopā 40 objekti: 2 golfa laukumi, 3 veikborda parki, 6 zirgu stalli, 11 vietas atpūtai pie ūdens, 1 BMX aktīvās atpūtas parks, 2 tenisa halles, 2 ledus halles, 1 disku golfa trase, 1 peintbola un lāzertaga parks, 1 šautuve, 9 sporta centri un laukumi, 1 moto trase un vairākas pirts vietas tūrisma un viesmīlības uzņēmumos);
- Ekskursijas uzņēmumos (kopā 7 objekti: Lielogu dzērveņu un melleņu audzētava Z/S “Strēlnieki”, Marutas Raudes mākslas centrs, Mētras Lavanda Farm, Orkla foods Latvia (Spilva), MADARA *Cosmetics* ražotne, Starptautiskā lidosta “Rīga” un maizes ceptuve “Lāči”);
- Meistari – amatnieki, mākslinieki un mājražotāji, kuru skaits ir pastāvīgi mainīgs;
- Velomaršruti⁹ – ir izveidoti 18 velomaršruti, kuri paredzēti rekreācijas vajadzībām, bet tajā nav speciāli izbūvēta velo infrastruktūra. Velomaršruti ved gan pa Mārupes novadu, gan arī nedaudz ārpus tā robežām. Viens no velomaršrutiem ir marķēts – Nr. 114 – “Mārupes novada dabas vērtību velomaršruts”. Velomaršrutu tīkls attēlots attēlā Nr. 22.

Līdz šim pašvaldība meistaros un amatniekos ir atbalstījusi dažādos veidos – trīs reizes gadā rīkojot tirdziņus, pašvaldības mājaslapā izveidojot sadaļu “Radīts Mārupē”, sniedzot informāciju par amatniekiem, mājražotājiem un māksliniekiem pašvaldības izdevumos un bukletos, organizējot pieredzes apmaiņas braucienus, kā arī sniedzot informatīvu atbalstu par iespējām iesaistīties dažādos projektos. Ņemot vērā tūrisma nozares attīstību, amatnieku un mājražotāju skaita pieaugumu, kā arī novada iedzīvotāju un viesu interesi, Eiropas Lauksaimniecības fonda atbalsta ietvaros īstenots projekts, ar mērķi atbalstīt novada meistaros un veicināt to atpazīstamību, uzbūvējot Mārupes novada Tūrisma informācijas un amatu māju, kura tika atklāta 2022.gada 18.februārī Mārupē, Bebru ielā 10. Šajā vietā plānots vienuviet amatniekiem, mājražotājiem un māksliniekiem popularizēt un nodot tirdzniecībā savu produkciju, kā arī piedāvāt Mārupes novada suvenīrus un sniegt bezmaksas informāciju par tūrisma pakalpojumiem novadā.

Mārupes, Babītes un Salas pagasti sadarbībā ar kaimiņu pašvaldībām kopīgi piedalījās dažādos reģionālā tūrisma attīstības veicināšanas projektos:

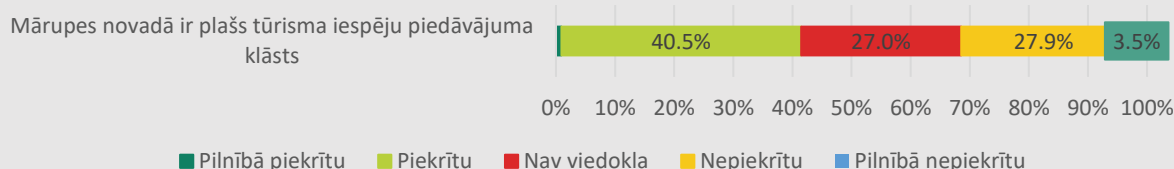
- 2018.gada LEADER sadarbības projektā “Tūrisms Kopā”, kurā ar kopīgām aktivitātēm tika veicināta tūrisma attīstība Pierīgā;

⁹ Mārupes novada velomaršruti <https://www.marupe.lv/lv/turisms/gidi-un-marsruti/velomarsruti>

- 2019. gada LEADER sadarbības projektā “Apkārt Rīgai – vienots tūrisma piedāvājums”, radīts un popularizēts zīmols EXIT RIGA, izveidota vienota tūrisma interaktīvā karte, apmācību semināri tūrisma pakalpojumu sniedzējiem un jomas profesionāļiem, izveidota īsfilma par ceļošanas iespējām Pierīgā dažādos gadalaikos;
- Ņemot vērā ilggadējo pašvaldību sadarbību Pierīgā, 2021.gadā nodibināta biedrība “Pierīgas tūrisma asociācija” Pierīgas reģiona tūrisma attīstības veicināšanai. 2021.gadā īstenotas vairākas tūrisma mārketinga aktivitātes, Pierīgas tūristu dienas ar apceļošanas akciju, gidu apmācības, kā arī sākts darbs pie suvenīru līnijas un Pierīgas mobilās aplikācijas.¹⁰

Sabiedrības vērtējums par tūrisma piedāvājumu

2022.gada februārī Mārupes novada pašvaldība veica aptauju “Tūrisms Mārupes novadā – piedāvājums un iespējas nākotnē”, lai noskaidrotu iedzīvotāju viedokli par tūrisma piedāvājumu novadā. Par apgalvojumu “Mārupes novadā ir plašs tūrisma iespēju piedāvājuma klāsts” lielākā daļa respondentu (41,4%) piekrīt vai pilnībā piekrīt apgalvojumam, 31,5% nepiekrīt vai pilnībā nepiekrīt apgalvojumam, bet gandrīz trešdaļa aptaujāto nav viedokļa.

Attēls Nr.28 Iedzīvotāju vērtējums par tūrisma piedāvājuma klāstu Mārupes novadā

No novada atpūtas piedāvājuma respondenti visaugstāk vērtē dabas objektus, ēdināšanas uzņēmumu piedāvājumu, bet viszemāk – naktsmītņu, atvērto saimniecību un meistarību darbnīcu piedāvājumu. Transporta infrastruktūras ietvaros, kas domāta atpūtas mērķiem, visaugstāk novērtēta bezmaksas auto stāvvietu pieejamība, bet viszemāk – velo apkopes stendu pieejamībai. Savukārt infrastruktūras piemērotību velobraucējiem 10 punktu skalā tiek vērtēta ar 5 un 7 ballēm. 88,3% aptaujāto respondentu ir norādījuši, ka velobraucēju laikā ir saskārušies ar dažādām problēmām – visbiežāk tie ir ceļa posmi, kuros jābrauc pa intensīvas ceļa satiksmes daļām (67,6%), bīstami vai grūti šķērsojami krustojumi (59,5%) un slikts ceļa segums (49,5%).

Kā nozīmīgākos tūrisma apskates objektus Mārupes novadā respondenti minējuši – Cenas tīreli, LU Rododendru selekcijas un izmēģinājuma audzētavu “Babīte”, Ziemassvētku kaujas piemiņas vietu un Starptautiskās lidostas “Rīga” skatu laukumu. Turklāt respondenti uzskata, ka Mārupes novada tūrisma “sejai” vajadzētu būt tādiem tūrisma veidiem kā dabas tūrisms, aktīvās atpūtas tūrisms un aviācijas tūrisms.

¹⁰ Mārupes novada Tūrisma un aktīvās atpūtas plāns 2022.gadam

EKONOMIKA

Ekonomika – inovatīva, augoša, efektīva, uz vietas potenciāla izmantošanu vērsta uzņēmējdarbības vide

Stratēģijā 2022-2034 attiecībā uz uzņēmējdarbību uzsvars ir uz tehnoloģijām un inovatīvām ražotnēm, nodrošinot klimatneitrālus risinājumus. Novada attīstības viens no dzinējspēkiem ir uzņēmējdarbības vides attīstība, kuras ietvaros tiek nodrošinātas gan darbavietas, gan dažādu pakalpojumu pieejamība. Mārupes novads ir pievilcīgs ne tikai dzīves un darba vides veidošanai, bet arī uzņēmējdarbības vides attīstībai, ņemot vērā novada ģeogrāfisko atrašanās vietu un lidostas “Rīga” klātbūtni.

UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE

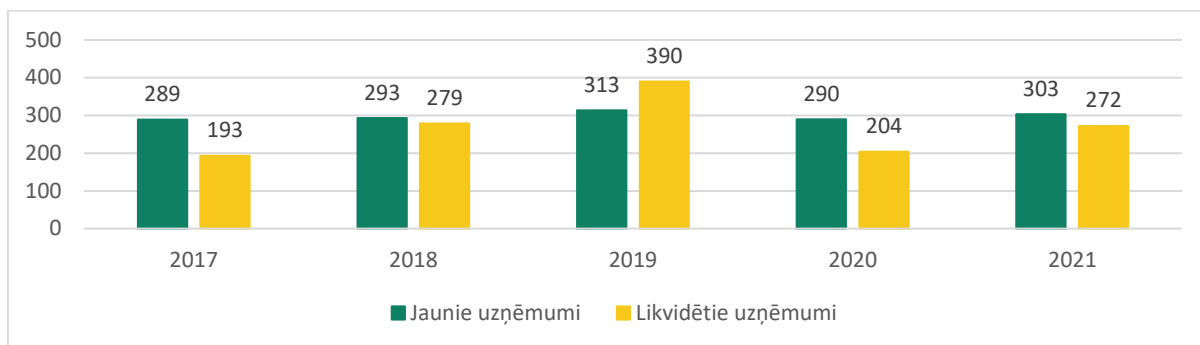
Izaicinājums: uzņēmējdarbības videi atbilstoša infrastruktūras radīšana un inovāciju piesaiste.

Uzņēmējdarbība

Mārupes novada uzņēmējdarbības potenciāls ir augsts, ko pierāda jau esošais infrastruktūras nodrošinājums, transporta iespējas, ražošanas, darījumu un vieglās rūpniecības teritoriju attīstība, kā arī lauksaimniecības un tūrisma resursu labvēlīga izmantošana rekreācijas pakalpojumu veidošanā. Svarīgu lomu uzņēmējdarbībā nosaka attīstīta transporta infrastruktūra, kuru veido sauszemes un gaisa transporta mezgli, jo ar to cieši saistīta loģistikas uzņēmumu darbība. Darījumu centri koncentrējas tuvu transporta infrastruktūras elementiem – pie valsts autoceļiem, esošajām un plānotajām dzelzceļa līnijām, lidostas tuvumā. Līdzšinējo abu novadu attīstību raksturo samērā strauja izaugsme uzņēmējdarbības, iedzīvotāju skaita, nodarbinātības, darba samaksas un citās jomās. To pierāda arī Mārupes, Babītes un Salas pagastu atrašanās augstajās (attiecīgi 1.vieta un 3.vieta) pozīcijās pēc teritorijas attīstības indeksa. Kopš administratīvi teritoriālās novadu reformas teritorijas

attīstības indekss vairs netiks vērtēts, tāpēc turpmāk no 2022.gada tiks aprēķināti iekšzemes kopprodukta un pievienotās vērtības rādītāji pašvaldību dalījumā.

Saskaņā ar Lursoft statistikas datiem Mārupes novadā reģistrēto aktīvo saimniecisko vienību skaits uz 2022.gada 19.martu ir 4 492 vienības. Pirms novadu administratīvās teritoriālās reformas ekonomisko aktīvo uzņēmumu skaits 2021.gada vidū Mārupes pagastā bija 2 981 un Babītes un Salas pagastu teritorijā 1612. 2021.gadā Mārupes novadā no jauna tika reģistrēti 303 uzņēmumi un likvidēti 272 uzņēmumi.¹¹ Gadu laikā kopumā jauno uzņēmumu skaits ir lielāks nekā likvidēto uzņēmumu skaits, izņemot 2019.gadu, kad likvidēto uzņēmumu skaits bija lielāks nekā jaunu uzņēmumu reģistrācija.

Attēls Nr.29 Jauno un likvidēto uzņēmumu skaita dinamika Mārupes novadā

Aplūkojot jaunus reģistrētos uzņēmumus pēc to uzņēmējdarbības formas, 2021.gadā visvairāk reģistrētas sabiedrības ar ierobežotu atbildību (SIA) – 287 vienības, 7 individuālie komersanti (IK), 5 ārvalstu komersantu filiāles (AKF), 3 akciju sabiedrības (AS), 1 pilnsabiedrība (PS) un 1 zemnieku saimniecība (ZEM). Savukārt atbilstoši NACE klasifikatoram Mārupes novadā vairāku gadu garumā populārāko reģistrēto uzņēmumu ir nekustamo īpašumu apsaimniekotāji, konsultāciju un grāmatvedības ārpakalpojumu sniedzēji, kā arī uzņēmumi, kas nodarbojas ar būvniecību un kravu pārvadājumiem.

Tabula Nr.17 Aktīvo uzņēmumu skaits sadalījumā pa darbības veidiem

Darbības veids (pēc NACE)	Uzņēmumu skaits	
	2018	2021
Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana	204	235
Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	154	155
Konsultēšana komercdarbībā un vadībinībās	143	153
Uzskaites, grāmatvedības, audita un revīzijas pakalpojumi; konsultēšana nodokļu jautājumos	140	124
Kravu pārvadājumi pa autoceļiem	127	105

Aktuālākie Lursoft dati par Mārupes novada uzņēmumiem ar lielāko apgrozījumu ir pieejami par 2020.gadu. Pirmajās trīs vietās pēc apgrozījuma 2020.gadā secīgi ierindojas SIA "Kreiss" (161,06 milj. EUR), AS "Air Baltic Corporation" (135,93 milj. EUR) un VAS "Latvijas Pasts" (94,13 milj. EUR). Covid-19 pandēmija un ieviestie ierobežojumi vīrusa mazināšanai būtiski ietekmēja uzņēmumu apgrozījuma rādītājus, kas attiecīgi mainīja arī uzņēmumu līdera pozīcijas attiecībā

¹¹ <https://statistika.lursoft.lv/lv/statistika/rajoni-un-novadi/novads/marupes-novads/>

pēc apgrozījuma datiem. Tomēr neskatoties uz līdera pozīciju maiņu 2020.gadā, apgrozījuma dati salīdzinājumā pret iepriekšējiem datiem ir samazinājušies.

Jaunizveidotā Mārupes novada uzņēmējdarbībai paredzētā infrastruktūra, ģeogrāfiski izdevīgais novietojums un galvaspilsētas tuvums, ļauj attīstīt uzņēmējdarbības vidi tādā līmenī, lai novads kļūtu par loģistikas krustpunktu Rīgas metropoles areālā, kā arī paver iespējas piesaistīt apkārtējā reģiona intelektuālo potenciālu. Attīstot infrastruktūru, iespējams realizēt industriālo parku izveidi, tādējādi attīstot teritorijas ražošanai, veicinot novada un apkārtējā reģiona izaugsmi un sabiedrības labklājību. Balstoties uz līdzšinējiem Mārupes, Babītes un Salas pagastu stratēģiskās plānošanas dokumentiem un to pēctecību, resursu spektru, ģeogrāfisko novietojumu, reālajā vidē novērojamajām un nākotnē sagaidāmajām tendencēm, ir iespējams izvirzīt piecus galvenos ekonomiskās specializācijas virzienus novadā: lokālā, nacionālā un starptautiskā mērogā loģistika un ar to saistītās darbības, lidostas teritorijas attīstība, kvalitatīva un ilgtspējīga dzīves vide, inovatīva rūpnieciskā ražošana, specializēts tūrisms.

Ārvalstu ieguldījumi

Mārupes novads ir pievilcīgs ne tikai dzīvesvietai, bet arī ārvalstu ieguldījumiem, ņemot vērā arī lidostas "Rīga" atrašanos novada teritorijā. Atbilstoši *Lursoft* datiem Mārupes novads ieņem otro vietu pēc ārvalstu ieguldījuma apjoma. Laika posmā no 1991.gada līdz 2022.gada aprīlim ārvalstu ieguldījumu apjoms sasniedzis 237 277 079 EUR. Lielākās investīcijas šajā laika posmā ir bijušas no šādām valstīm:

- Šveices Konfederācijas (48,1 milj. EUR), visvairāk ieguldot sporta objektu darbībā, dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecībā un lauksaimniecības mašīnu, iekārtu un to piederumu vairumtirdzniecībā;
- Igaunijas Republikas (28 milj. EUR), visvairāk ieguldot elektroenerģijas ražošanā, konsultēšanā komercdarbībā un vadībzinībās un sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšanā un pārvaldīšanā;
- Nīderlandes Karalistes (23,4 milj. EUR), visvairāk ieguldot sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšanā un pārvaldīšanā un elektrisko māsjsaimniecības ierīču vairumtirdzniecībā;
- Kipras Republikas (22,7 milj. EUR), visvairāk ieguldot sava vai nomāta īpašuma izīrēšanā un pārvaldīšanā un citur neklasificētas finanšu pakalpojumu darbībās, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu.

PAŠVALDĪBAS ATBALSTS UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDES VEICINĀŠANAI

Izaicinājums: pašvaldības atbalsta mehānismu pielāgošana uzņēmējdarbības vajadzībām un vides veicināšanai.

Uzņēmējdarbības potenciālu nosaka ne tikai infrastruktūras izmantošanas iespējas, tās esamība vēlamajā uzņēmējdarbības attīstīšanas vietā, bet arī vietējās izpildvaras atbalsts. Savā līdzšinējā darbībā gan Mārupes, gan Babītes pašvaldības ir izmantojušas dažādus uzņēmējdarbības atbalsta mehānismus, kas apkopoti zemāk tabulā.

Tabula Nr.18 Atbalsta un sadarbības mehānismi uzņēmējdarbības veicināšanai

Mārupē	Babītē
Konkursi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Grantu programma konkurss “(Ie)dvesma”; ➤ “Mammu bizness Mārupē”; ➤ “MĀRUPE - MŪSU MĀJAS”. 	Konkursi: “Ģimenei. Videi. Izaugsmei Babītes novadā”
Projekti: ES projekts SAM 3.3.1. (ceļu un ielu pārbūve).	Projekti: ES projekts SAM 3.3.1. (ceļu un ielu pārbūve).
Nekustamā īpašuma nodokļu atvieglojumi.	Nekustamā īpašuma nodokļu atvieglojumi.
Aktivitātes - dalība dažādās aktivitātēs, kā uzņēmējam (tirdziņi, izstādes, pasākumi, semināri u.tml.).	Aktivitātes - dalība dažādās aktivitātēs, kā uzņēmējam (tirdziņi, izstādes, pasākumi, semināri u.tml.).
Informatīvais atbalsts (prese, mājas lapa, sociālie tīkli u.tml.).	Informatīvais atbalsts (prese, mājas lapa, sociālie tīkli u.tml.).
Konsultācijas (t.sk. mentoringa programma).	Konsultācijas.
Jūrmalas biznesa inkubators (LIAA).	Jūrmalas biznesa inkubators (LIAA).
Līdzdalība plānošanas dokumentu izstrādē.	Līdzdalība plānošanas dokumentu izstrādē.
Aptaujas.	Aptaujas.
Konsultatīvās padomes (pirms novadu apvienošanas): <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uzņēmējdarbības atbalsta; ➤ Tūrisma un mārketinga; ➤ Sporta un aktīvās atpūtas; ➤ Izglītības un jaunatnes;’ ➤ Kultūrvides. 	

Konsultatīvo padomju darbība uzskatāma par vērtīgu pašvaldības, iedzīvotāju un uzņēmēju sadarbības formu, ko atzīst arī tajās iesaistītie uzņēmēji. Vienlaikus konsultatīvās padomes ietvaros liela nozīme ir uzņēmēju iesaistei, izstrādājot attīstības plānošanas dokumentus, kas skar arī uzņēmējdarbības vidi. Pēc administratīvi teritoriālās reformas uzņēmējdarbības konsultatīvajā padomē ir iesaistījušies dalībnieki no jaunizveidotā Mārupes novada, kas ietver arī Babītes un Salas pagastus.

Finansiālo atbalstu uzņēmējdarbības uzsākšanai vai agrīnai stadijai pašvaldība nodrošina, rīkojot Grantu programmu konkursus kopā ar citām Pierīgas pašvaldībām. Līdzšinējā periodā Mārupes pagastā tieši uzņēmējdarbībai tādi ir divi – “(Ie)dvesma” un “Mammu bizness Mārupē”. Pēc tiem ir liels pieprasījums un interese uzņēmēju vidū, un šī aktivitāte ir jāturpina pašvaldības finansiālo iespēju robežās un jārod iespēja piesaistīt ārējo finansējumu. 2022.gada aprīlī tiek uzsākta jauna sociālās uzņēmējdarbības grantu programma “Augšup”, kas paredzēta saimnieciskiem mērķiem esošās sociālās uzņēmējdarbības attīstīšanai, esošā biznesa virzībai sociālajā virzienā vai arī jauna sociālā uzņēmuma izveidei.

Ļoti nozīmīgs ir pašvaldības darbs ar Eiropas Savienības SAM projektu finansējumu, kuru realizēšana nodrošina vienu no pašām svarīgākajām funkcijām uzņēmējdarbības veicināšanai novadā - infrastruktūras un teritorijas attīstīšanu. Šādu projektu finansējuma iegūšanai un realizēšanai noteikti ieteicama sadarbībā ar citiem novadiem, tādējādi gūstot plašākas iespējas iegūt lielāku finansējumu nopietnu projektu realizēšanā un gūt ar to saistītus sinerģijas efektus.

Mārupes, Babītes un Salas pagastos uzņēmējiem ir bijusi iespēja pretendēt uz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem. Jaunizveidotā novada pirmajās uzņēmējdarbības konsultatīvajās padomēs vienotās veidot darba grupas, kurās izstrādās vienotus un konsekventus kritērijus pēc kādiem uzņēmumi var pretendēt uz atvieglojumiem.

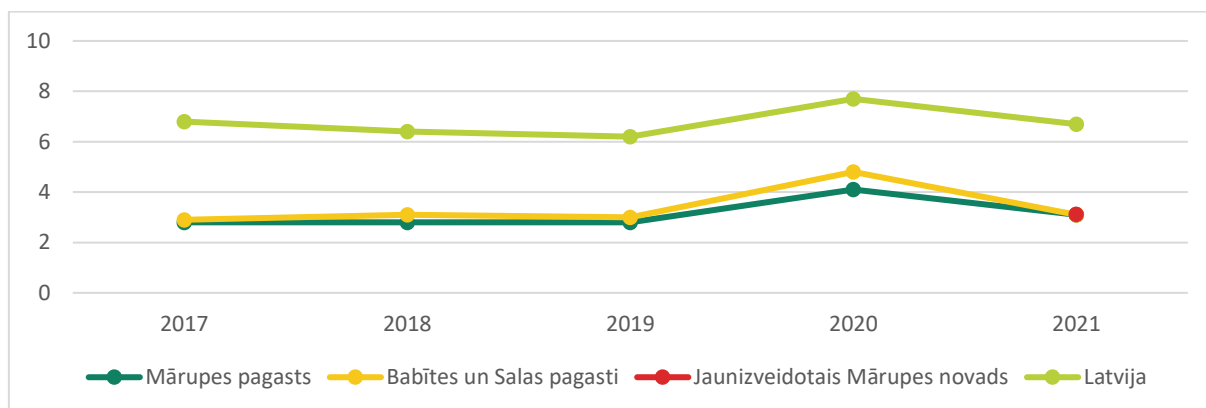
Ikvienu pašvaldība sava novada uzņēmējiem cenšas nodrošināt informatīvu un konsultatīvu atbalstu. Dažādās formās tas notiek arī Mārupē un Babītē, izmantojot jau līdzšinējos pašvaldības informatīvos kanālus – mājas lapu, avīzi, sociālo tīklu kontus, informāciju vidē. 2021.gada beigās tika atklāta Mārupes novada mobilā aplikācija, kas paredzēta ērtākas informācijas saņemšanas un komunikācijas iespēju nodrošināšanai uzņēmumiem.

Mārupes novadā darbojas biedrība “Mārupes uzņēmēji”, kas ir 2011.gadā dibināta sabiedriska organizācija, kuras mērķis ir veicināt uzņēmējdarbības vides attīstību Mārupes novadā. Biedrība un tās dalībnieki ar savām zināšanām un pieredzi palīdz Mārupes novada iedzīvotājiem, kuri sper savus pirmos soļus uzņēmējdarbībā. Sadarbībā ar biedrību “Mārupes uzņēmēji” Mārupes pagastā tiek realizēta Mentoringa programma uzņēmējdarbības uzsācējiem un citiem uzņēmējiem, lai atbalstītu topošos un esošos uzņēmējus, un veicinātu jaunu uzņēmumu un darbavietu izveidi. Šāds instruments pakalpojuma saņēmēju vidū ir tradicionāli augstu novērtēts.

IEDZĪVOTĀJU NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS

Izaicinājums: veicināt vietējo iedzīvotāju nodarbinātību novada uzņēmumos.

Mārupes, Babītes un Salas pagastos bezdarba līmeņa rādītāji laika periodā no 2017.gada līdz 2019.gadam ir bijuši mēreni, bet 2020.gads iezīmējās ar bezdarba līmeņa palielināšanos no 2,8% līdz 4,1% Mārupes pagastā un no 3,1% līdz 4,8% Babītes un Salas pagastu teritorijā. Situāciju darba tirgū lielā mērā ir ietekmējusi Covid-19 pandēmija un slimības izplatības mazināšanai noteiktie ierobežojumi, bezdarba līmenim palielinoties par nedaudz vairāk kā vienu procentpunktu.

Attēls Nr.30 Bezdarba līmenis Mārupes, Babītes un Salas pagastos

2021.gadā jaunizveidotajā Mārupes novadā bezdarba līmenis ir atgriezies iepriekšējā līmenī – 3,1%. Atbilstoši NVA datiem 2021.gada decembrī bija reģistrēti 647 bezdarbnieki. Aplūkojot bezdarbnieku profilu, vislielākais bezdarbnieku skaits ir vērojams vecuma grupā no 30-40

gadiem – 257 bezdarbnieki, 327 bezdarbnieki ir reģistrēti ar augstāko izglītības līmeni, 464 reģistrētajiem bezdarbniekiem bezdarba ilgums ir līdz sešiem mēnešiem.

Mārupes novadā reģistrētie uzņēmumi rada ievērojamu skaitu darba vietu un šajos uzņēmumos strādājošie ir arī Mārupes novada iedzīvotāji. Kā liecina Valsts ieņēmuma dienesta dati, 2020.gadā iedzīvotāju skaits, kuri gan dzīvo, gan strādā Mārupē sasniedza 6 726 iedzīvotājus (2019.gadā bija 6628). Visvairāk Mārupes iedzīvotāju ārpus pašu novada strādā Rīgā (10 625), tai seko Ķekava (863) un Jūrmala (231). Izvērtējot Babītes un Salas pagastus, šajā periodā pēc VID datiem var redzēt, ka 2020.gadā iedzīvotāju skaits, kuri gan dzīvo, gan strādā Babītē sasniedza 2 318 iedzīvotājus. Visvairāk Babītes un Salas pagastu iedzīvotāju ārpus pašu novada strādā Rīgā (5 511), tai seko Mārupe (413), Ķekava (386) un Jūrmala (314).

Uzņēmēju vērtējums par uzņēmējdarbības vidi

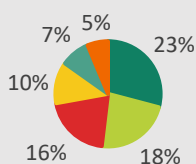
Laika posmā no 2021.gada 8.februāra līdz 2021.gada 1.martam tika veikta socioloģiskā aptauja Stratēģijas 2022-2034 ietvaros. Aptaujas anketu pilnībā aizpildīja 191 uzņēmējs, kas savu darbību veic jaunizveidotā novada teritorijā.

44% no aptaujātajiem uzņēmējiem atzīst, ka novadu apvienošanās viņu uzņēmējdarbību neietekmē, pārējie uzskata, ka uzņēmējdarbības attīstībai var tikt likti dažādi šķēršļi. Lielākā daļa uzņēmēju min, ka ir apmierināti ar uzņēmējdarbības vides attīstību novadā, un uzskata, ka prioritāri ir jāatbalsta infrastruktūras attīstība, kā arī rekreācijas un aktīvās atpūtas iespēju paplašināšana.

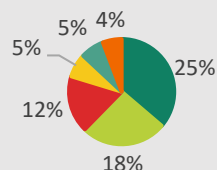
Kā lielākās priekšrocības attiecībā uz uzņēmējdarbības vides novērtējumu tiek minēts ģeogrāfiskais izvietojums, ceļu tīkls, dabas vērtības, izglītības infrastruktūra. Mārupes pagastā gandrīz visi uzņēmēji (91%) un Babītes un Salas pagastā 86% aptaujāto visaugstāk vērtē ģeogrāfisko novietojumu, bet esošo ceļu tīklu kā priekšrocību atzīmē 44% Mārupes pagasta uzņēmēji un 47% Babītes un Salas pagasta uzņēmēji.

Biežāk minētie uzņēmējdarbības atbalsta veidi, ko respondenti ir izmantojuši ir informatīvais atbalsts – 23% respondenti Mārupes pagastā un 25% Babītes un Salas pagastos. Vienāds respondentu īpatsvars Mārupes, Babītes un Salas pagastos ir piedalījušies tādās organizētās aktivitātēs kā tirdziņi, izstādes, pasākumi. Savukārt kā trešo visbiežāk izmantoto aktivitāti Mārupes pagastā 16% norādīja līdzdarbošanos dažādās sabiedriskajās aktivitātēs, kas ietver dalību konsultatīvajā padomē, bet Babītes un Salas pagastos 12% ir izmantojuši Granta programmas un dalību konkursos.

Mārupes pagasts

Babītes un Salas pagasti

- Informatīvais atbalsts
- Dalība dažādās aktivitātēs (tirdziņi, izstādes, pasākumi, semināri)
- Dalība sabiedriskās aktivitātēs (konsultatīvās padomes, aptaujas)
- Nekustamā īpašuma nodokļu atvieglojumi
- Granta programmas, konkursi
- Konsultācijas (t.sk. mentoringa programma)

- Informatīvais atbalsts
- Dalība dažādās aktivitātēs (tirdziņi, izstādes, pasākumi, semināri)
- Granta programmas, konkursi
- Konsultācijas (t.sk. mentoringa programma)
- Nekustamā īpašuma nodokļu atvieglojumi
- Dalība sabiedriskās aktivitātēs (konsultatīvās padomes, aptaujas)

Attēls Nr.31 Izmantotie uzņēmējdarbības atbalsta veidi

PĀRVALDĪBA

Pārvaldība – efektīva, mūsdienīga, uz sabiedrību orientēta un jaunām iniciatīvām atvērta novada pārvaldība, virzoties uz viedu saimniekošanu

Stratēģijā 2022-2034 attiecībā uz pārvaldību noteiktais mērķis ietver tādas publiskās pārvaldības ieviešanu, kas efektīvi spēj reaģēt uz pārmaiņām un kurā aktīvi līdzdarbojas sabiedrība. Tāpat arī viens no pašvaldības galvenajiem uzdevumiem ir publisko pakalpojumu sniegšana, ko plānots nodrošināt atbilstoši apkaimju pieejai un sekmīgi attīstīt, sadarbojoties arī ar privātajiem partneriem.

PAŠVALDĪBAS PĀRVALDE

Izaicinājums:

- pakalpojumu pieejamības nodrošināšana pēc iespējas sasniedzot katru iedzīvotāju;
- ikviena iedzīvotāja viedokļa noskaidrošana.

Pašvaldības dome un administrācija

Saskaņā ar administratīvo teritoriju reformu tika izveidots Mārupes novads, kurā ietilpst Mārupes, Babītes un Salas pagasti, un no 2022.gada 1.jūlija Mārupei ir noteikts pilsētas statuss. Mārupes novada pašvaldības domē ir ievēlēti 19 deputāti un no šī sastāva ir ievēlēts domes priekšsēdētājs un divi priekšsēdētāja vietnieki. Lai nodrošinātu savu darbību, izskatītu aktuālos jautājumus un lēmumprojektus, ir izveidotas trīs komitejas:

- finanšu komiteja;
- sociālo, izglītības, kultūras un sporta jautājumu komiteja;
- attīstības un vides jautājumu komiteja.

Dome savu pilnvaru laikā var veidot komisijas un darba grupas noteiktu uzdevumu veikšanai, kas darbojas atbilstoši domes apstiprinātajiem nolikumiem.

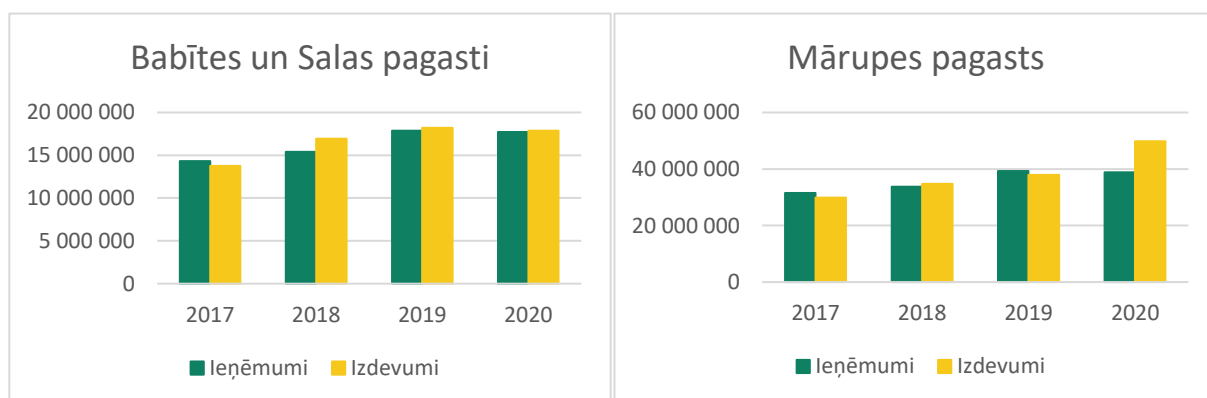
Centrālā administrācija ir domes dibināta iestāde, kas nodrošina pieņemto lēmumu izpildi, kā arī domes darba organizatorisko un tehnisko apkalpošanu. Centrālās administrācijas vadītājs ir izpilddirektors, kuru amatā ieceļ dome. Centrālo administrāciju veido šādas struktūrvienības:

- Attīstības un plānošanas nodaļa;
- Finanšu un grāmatvedības nodaļa;
- Iepirkumu nodaļa;
- Juridiskā nodaļa;
- Personāla un dokumentu pārvaldības nodaļa;
- Sabiedrības iesaistes un mārketinga nodaļa.

Pašvaldības sniegtie pakalpojumi ir pieejami gan Mārupes novada pašvaldībā, gan arī šo pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai Salas un Babītes pagastos, ir izveidota Salas un Babītes pagastu pārvalde. Vienlaikus jāatzīmē, ka Mārupes novadā ir izveidoti divi valsts un pašvaldības vienotie klientu apkalpošanas centri (Daugavas ielā 29, Mārupē un Centra ielā 4, Piņķos), kas iedzīvotājiem ļauj saņemt gan valsts, gan pašvaldības sniegtos pakalpojumus.

Pašvaldības budžets

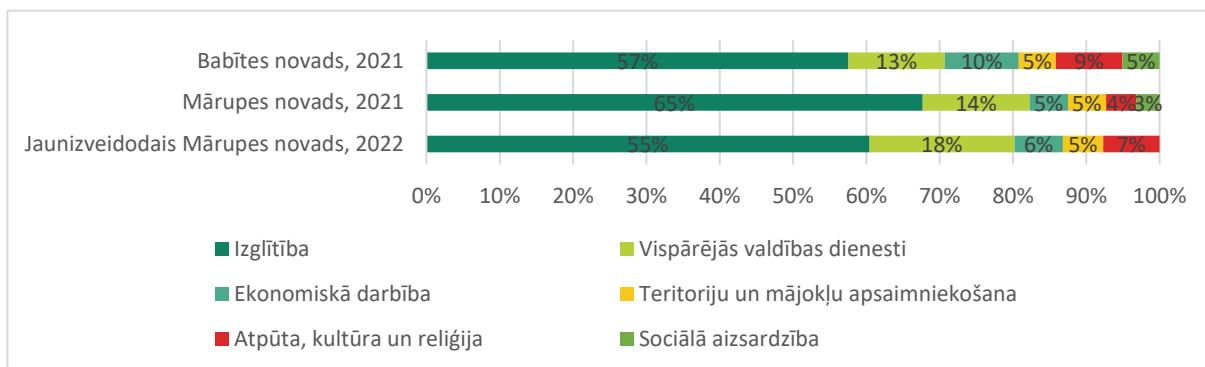
Pašvaldībai ir būtiska loma nodrošināt dažāda veida pakalpojumus, tāpēc budžets ir viens no pamatlīdzekļiem pašvaldības funkciju izpildei, ekonomisko un sociālo vajadzību sabalansēšanai un teritorijas ilgtspējīgai attīstībai atbilstoši finansiālajām iespējām. Pašvaldības budžeta ieņēmumu lielāko daļu veido iedzīvotāju ienākumu un nekustamā īpašuma nodokļi. Kopš 2017.gada pašvaldības budžeta ieņēmumi un izdevumi ir palielinājušies.

Attēls Nr.32 Mārupes pagasta un Babītes un Salas pagastu teritorijas budžeta ieņēmumu un izdevumu izpilde

Jaunizveidotā Mārupes novada 2022.gada budžetā apstiprināti plānotie ieņēmumi 57 839 215 eiro un izdevumi – 67 133 676 eiro apmērā. Pašvaldības funkciju izpildi jaunajā novadā nodrošina 29 pašvaldības iestādes, no tām 14 izglītības iestādes un divas pašvaldības kapitālsabiedrības. Jaunizveidotā Mārupes novada 2022.gada budžeta izstrādāšanas procesā, pašvaldība ir ņēmusi vērā visu nozaru intereses un centusies sabalansēt pieejamos finanšu līdzekļus tā, lai nodrošinātu uzlabojumus sabiedrībai svarīgās jomās atbilstoši pašvaldības

attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem mērķiem. Gan pirms abu novadu apvienošanas, gan arī apvienotā novada budžeta lielākā izdevumu pozīcija paredzēta izglītībai. Savukārt otra lielākā izdevumu pozīcija ir iemaksa pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā citu Latvijas pašvaldību atbalstam, kas sasniedz 9,1 miljonu EUR jeb 13 % no visa pašvaldības pamatbudžeta. Ņemot vērā straujo iedzīvotāju pieaugumu novadā, šī izdevumu pozīcija būtiski samazina iespējas veikt ieguldījumus novada attīstībā, lai nodrošinātu un sabalansētu pašvaldību funkcijas, infrastruktūras un pakalpojumu pieejamību.

Attēls Nr.33 Pašvaldības budžeta izdevumu sadalījums pa funkcijām

VIDEĀ PILSĒTVIDE

Izaicinājums: plašāka viedo risinājumu aptvere un integrēšana.

Ņemot vērā demogrāfiskās situācijas izmaiņas saistībā ar pieaugušo iedzīvotāju skaitu un tehnoloģiju attīstību, arvien aktuālāks dienaskārtības jautājums ir ilgtspējīgas vides un pārvaldības attīstība, veidojot to pēc iespējas efektīvāku, kvalitatīvāku un ilgtspējīgāku.

Jāatzīmē, ka starptautiska un Eiropas Savienības mēroga dokumentos¹² tiek aicināts piemērot viedus risinājumus – inovatīvus, uz zināšanām un datos balstītus risinājumus teritoriju izaugsmes veicināšanai visos pārvaldes līmeņos, kā arī iesaistot sabiedrību kopēja mērķa sasniegšanai. Tai skaitā tiek aicināts nodrošināt viedu pārvaldību, balstot attīstības plānošanas dokumentus uz pētniecību, datu analīzi, zinātniskajiem atklājumiem, kā arī uz dialogu un savstarpēju sadarbību starp publisko pārvaldi, zinātniskās pētniecības darbā iesaistītajiem, uzņēmējiem, nevalstisko sektoru un iedzīvotājiem.

Mārupes novada pašvaldība izmanto dažādas informācijas un komunikācijas tehnoloģiju iespējas, lai veicinātu iedzīvotājiem iespēju saņemt pakalpojumus attālināti, kā arī efektīvāk organizētu komunikāciju ar iedzīvotājiem. Viens no jauninājumiem Mārupes novadā kopš 2021.gada novembra ir **jauna komunikācijas platforma – mobilā aplikācija**, kura sniedz iespēju ikvienam novada iedzīvotājam, uzņēmējiem un arī viesiem efektīvāk saņemt informāciju gan par pašvaldības aktualitātēm, tūrisma iespējām un kultūras norisēm, gan arī

¹² EU2020 Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth, 2010; The Urban Agenda for the EU, 2016.

sniegt ierosinājumus, piedalīties aptaujās, lai pēc iespējas sasniegtu lielāku atgriezenisko saiti no iedzīvotājiem, uzņēmējiem.

Arī ikdienas darbā Mārupes pašvaldība izmanto dažādus tehnoloģiskos risinājumus. Viens no šādiem risinājumiem ir **vienota ĢIS izstrāde un uzturēšana**, kas nodrošina telpisku datu kartēšanu, uzglabāšanu, atjaunošanu un analīzi. Šajā sistēmā tiek apkopoti un vizualizēti pašvaldības darbam vitāli nepieciešamie datu slāņi, piemēram, inženierkomunikāciju tīkli, ielu un ceļu tīkls, ar attīstības plānošanu saistīti dati, kā arī cita veida tematiskā informācija. Šādā veidā tiek optimizēts pašvaldības speciālistu darbs, jo informācija ir apkopota vienuviet, to regulāri aktualizējot. Daļu no šīs telpiskās informācijas padarot pieejamu arī iedzīvotājiem – interaktīvu karšu lietotņu veidā. Šobrīd attiecīgajās Mārupes novada pašvaldības mājaslapas sadaļās ir publicētas jau vairākas karšu lietotnes attīstības plānošanas jomā (teritorijas plānojums, detālpļānojumi, lokālpļānojumi) un vides un infrastruktūras jomā (centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas tīkli, atkritumu apsaimniekošana). Turklāt, ĢIS ļauj realizēt arī dažādu interaktīvu aptauju izveidi. Nākotnē, izmantojot ĢIS dotās iespējas, arvien vairāk informācijas tiks sniegta ne tikai pašvaldības darbiniekiem, bet arī Mārupes novada iedzīvotājiem, tādējādi pašvaldībai kļūstot arvien atvērtākai sabiedrībai – novada iedzīvotājiem.

Otrs pašvaldības izmantotais tehnoloģiskais risinājums ir **BIM**, kas ir integrēts būvju projektēšanas, būvniecības un apsaimniekošanas procesu, tehnoloģiju un noteikumu kopums, kas ļauj visām iesaistītajām pusēm kopīgi projektēt, būvēt un apsaimniekot būvi digitālā vidē. BIM modeļus var izmantot visā būves dzīves ciklā, tajā skaitā arī būvju apsaimniekošanā un uzturēšanā, jo BIM modelī esošā informācija atvieglo šo darbību plānošanu un veikšanu ievērojami samazinot to izmaksas. Vienlaikus ar BIM palīdzību iespējams arī precīzāk aprēķināt nepieciešamo būvmateriālu apjomu, kā rezultātā ievērojami var samazināt kopējās būvmateriālu izmaksas un būvniecības laikā radušos atkritumu daudzumu, kas padara BIM par vienu no efektīvākajiem rīkiem videi draudzīgas un ilgtspējīgas būvniecības attīstībai. Mārupes novada pašvaldība ir viena no pirmajām pašvaldībām Latvijā, kas būvniecības procesā sākusī izmantot BIM, ar tās palīdzību līdz 2022.gada sākumam, īstenojot trīs lielus pašvaldības objektus - Mārupes pamatskolas piebūve un sporta laukuma izbūve, pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes "Zīļuks" būvniecība un Mārupes mūzikas un mākslas skolas pārbūve.

Viedo risinājumu ietvaros iekļauta videonovērošana un viedais apgaismojums. Lai efektīvāk monitorētu Mārupes novadā notiekošo, tiek izmantots pašvaldības administrēts **videonovērošanas datu pārraides tīkls**, kas sastāv no centralizēta videoieraksta servera, kurā tiek glabāti ieraksti, un 29 stacionārām tīkla (IP) videonovērošanas kamerām, no kurām divas ir 360 grādu kameras (PTZ jeb grozāmkameras) ar augstu izšķirtspēju, un sešas ir transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numura lasīšanas kameras, kas izvietotas novadā atbilstoši pašvaldības policijas norādījumiem.

Savukārt attiecībā uz **viedo apgaismojumu** Mārupes novadā pakāpeniski tiek veikta ielu apgaismojuma sistēmas modernizācija – katram ielu apgaismojuma gaismeklim Mārupes novadā tiek uzstādīta sava vadības un uzskaites sistēma, kas ļauj katrā lampā samazināt vai palielināt gaismas jaudu, kā arī uzskaita reālās darba stundas. Lai Mārupes novada iedzīvotājiem nodrošinātu kvalitatīvu apkārtējo vidi un samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas, palielinātu atjaunīgās enerģijas īpatsvaru, palielinot energoefektivitāti, pašvaldība veic ielu apgaismojuma nomaiņu uz LED apgaismojumu. Šobrīd LED 45W un 56W gaismekļi ir uzstādīti Līlijas ielas posmā un Pededzes ielas posmā (kopā 75 gaismekļi), kā arī Gaujas, Krones,

Rožkalnu un Ventas ielās. Rožu ielā un Gaujas ielā papildus ir uzstādīti gaismekļu kontrolieri, ar kuru palīdzību tiek mainīts gaismas stiprums, līdz ar to Rožu ielas un Gaujas ielas elektroenerģijas ietaupījums sastāda līdz pat 250 eiro mēnesī. Tāpat turpināsies darbs pie LED gaismekļu nomaiņas arī citās ielās, lai iegūtu augstāku energoefektivitāti. Ņemot vērā straujo elektroenerģijas cenu pieaugumu, pakāpeniski tiek samazināta apgaismojuma intensitāte nakts stundās, ko sniedz viedā apgaismojuma tehniskie risinājumi, tādā veidā samazinot elektroenerģijas izmaksas.

PAŠVALDĪBAS KOMUNIKĀCIJA UN SADARBĪBA AR SABIEDRĪBU

Izaicinājums: ikviena iedzīvotāja sasniegšana, lai noskaidrotu tā vajadzības un viedokli.

Galvenie plašsaziņas līdzekļu avoti

Sabiedrības informēšanai par pašvaldības un novada aktualitātēm tiek izmantotas dažādas plašsaziņas līdzekļu iespējas, kuras sabiedrība var izmantot, lai līdzdarbotos ar novada attīstību saistītos jautājumos. Mārupes novada pašvaldība izdod informatīvo izdevumu “Mārupes Vēstis” kopš 1997.gada. “Mārupes Vēstis” iznāk vienu reizi mēnesī 12 900 eksemplāros un kopš 2021.gada jūlija jaunizveidotā novada ietvaros izdevums bezmaksas tiek izplatīts Mārupes, Babītes un Salas pagastu iedzīvotājiem. Tāpat visa informācija par pašvaldības darbu un novada aktualitātēm, kā arī “Mārupes Vēstis” elektroniskā versija tiek publicēta Mārupes novada pašvaldības mājas lapā www.marupe.lv.

Ņemot vērā, ka liela daļa izmanto arī sociālos tīklus kā platformu, kurā iepazīties ar novada aktualitātēm, izteiktu savu viedokli vai noskaidrotu sev interesējošu jautājumu, Mārupes novada pašvaldībai ir izveidota oficiālā lapa *Facebook*, *Instagram*, *Twitter*, *LinkedIn* un *YouTube* kontos. Uz 2022.gada janvāri *Facebook* ir 7300 sekotāju, *Instagram* – 1783, *Twitter* – 1437. Vienlaikus jāatzīmē, ka ārpus Mārupes novada pašvaldības oficiālās lapas sociālo tīklu lapās, tiek izmantotas citas grupas informācijas iegūšanai, piemēram, “Info Mārupe”, “Labi dzīvot Babītē un Piņķos” u.c.

Komunikācija un sadarbība ar sabiedrību

Ņemot vērā tehnoloģisko risinājumu iespējas, kā arī Covid-19 vīrusa ierobežošanas pasākumus pēdējo divu gadu laikā, Mārupes novada pašvaldība komunikācijā ar sabiedrību izmanto gan elektroniskā pasta starpniecību, lai sniegtu atbildes uz iedzīvotāju interesējošiem jautājumiem, gan organizējot diskusijas tiešsaistes platformā ZOOM, lai iesaistītu sabiedrību novada attīstības jautājumos. Lai nodrošinātu ērtu, efektīvu un drošu saziņu gan ar valsts, gan pašvaldības iestādēm, Mārupes novada pašvaldība aicina iedzīvotājus izveidot e-adresi un to izmantot raitākai saziņai un informācijas apmaiņai.

Komunikācijai ir būtiska nozīme, lai veicinātu ne tikai iedzīvotāju uzticēšanos pašvaldībai un izpratni par tās darbu, bet arī nodrošinātu informāciju par pieejamajiem pašvaldības

pakalpojumiem. Stratēģijas 2022-2034 ietvaros SIA "LEAD. Korporatīvā komunikācija" sagatavoja ziņojumu "Sabiedrības iesaistes un līdzdarbības ilgtermiņa plāns", kurā atspoguļots rīcības plāns efektīvas komunikācijas veidošanai. Komunikācija ir nepārtraukts process, kurā notiek divvirziena sadarbība starp iestādēm un iedzīvotājiem. SIA "LEAD. Korporatīvā komunikācija" rīcības plānā izvirzījuši vairākus mērķus:

- veicināt sabiedrības uzticēšanos pašvaldībai un iedzīvotāju izpratni par procesiem novadā;
- veidot divvirzienu komunikāciju starp pašvaldību un iedzīvotājiem;
- uzlabot un pilnveidot komunikāciju un tās kanālus;
- veicināt sabiedrības iesaisti un līdzdarbību pašvaldības attīstībā;
- veidot attiecības starp pašvaldību, NVO un interešu grupām;
- veicināt sadarbību gan pašvaldības administrācijas ietvaros, gan starp pašvaldības administrāciju un tās iestādēm.

Mārupes novada pašvaldība aktīvi izmanto gan tiešos, gan netiešos komunikācijas kanālus

Viens no demokrātiskas pārvaldības principiem ir sabiedrības līdzdalības veicināšana, kas ietver ne tikai dalību vēlēšanās, bet arī **iesaistīšanos NVO**, kas ir viens no sadarbības veidiem ar valsts un pašvaldības iestādēm, lai risinātu sabiedrībai svarīgus jautājumus. Līdzdalība NVO padziļina izpratni par sociālajiem procesiem, organizācijas lomu politisko procesu ietekmēšanā.

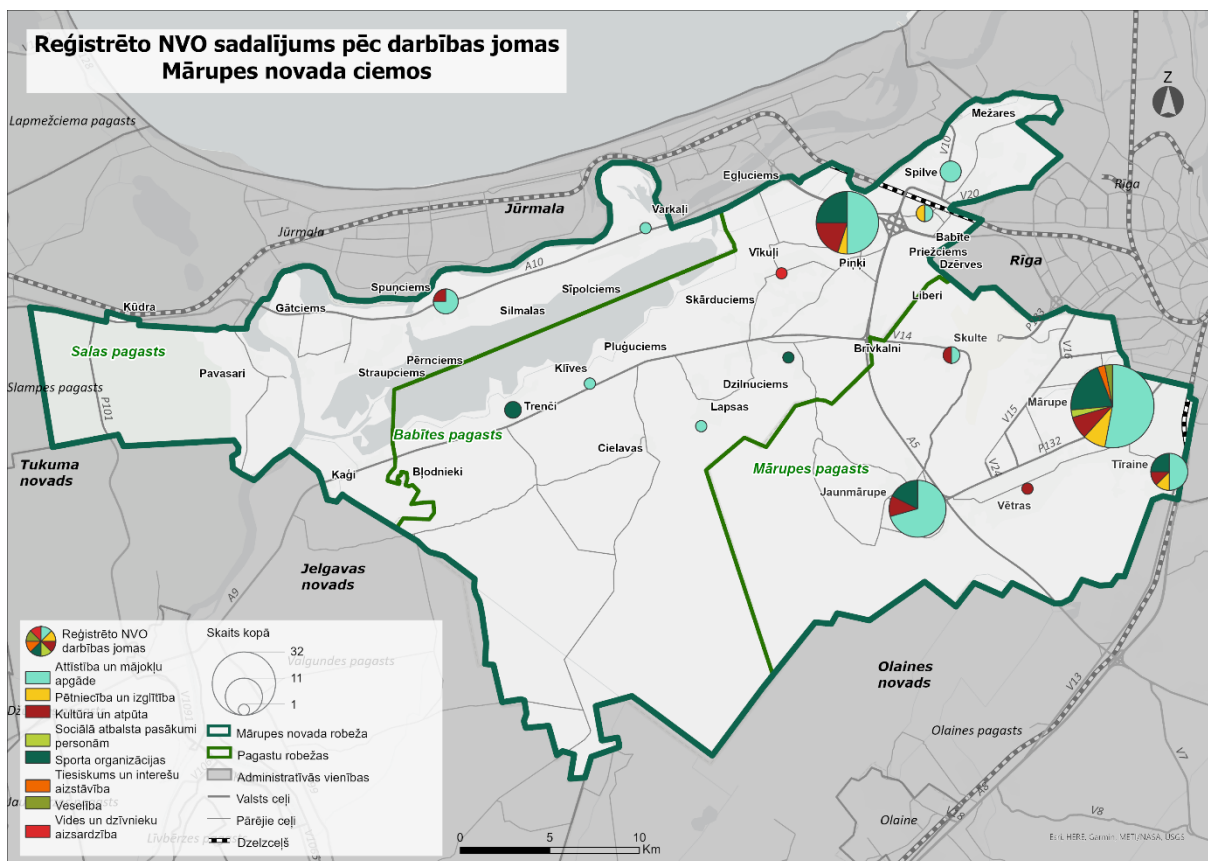
Biedrība "Pierīgas partnerība" ir vietējā rīcības grupa, kuras mērķis ir ar savu darbību veicināt novadu teritorijās dzīvojošo iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu, sekmējot ilgtspējīgu lauku attīstību, kas ietver gan ekonomiskās un sociālās aktivitātes pieaugumu, gan teritorijas apkārtējās vides uzlabošanu un esošo resursu ilgtspējīgu izmantošanu. 2021.gadā pēc biedrības "Pierīgas partnerība" apkopotās NVO datu bāzes iespējams secināt, ka tagadējā Mārupes novadā kopumā reģistrētas 365 NVO. Taču analizējot šīs NVO un izskatot Lursoft datubāzes, tika secināts, ka aktīvas ir tikai 297. Mārupes novada pašvaldībai, attiecību veidošanai, noderīgas būtu tikai 181 NVO, kuras kādreiz būtu iespējams uzrunāt, lai risinātu kādu problēmu vai iesaistītu attīstības plānošanā. Šīs organizācijas pārstāv dažādas jomas:

- attīstība un mājokļu apgāde (piemēram, māju apsaimniekotāji);
- darba devēju organizācijas, arodbiedrības, profesionālās organizācijas;
- filantropijas starpniecība un brīvprātīgā darba veicināšana;
- jaunatnes organizācijas un organizācijas, kas strādā ar jauniešiem;
- kultūra un atpūta;
- pētniecība un izglītība;
- sociālā atbalsta pasākumi personām;
- sporta organizācijas;
- tiesiskums un interešu aizstāvība;
- veselība;
- vides un dzīvnieku aizsardzība.

Veicot analīzi, tika noteiktas arī NVO aptuvenās darbības vietas, jo juridiskās adreses ne vienmēr atbilst reālajai situācijai, piemēram, vairākas Mārupes novadā reģistrētās NVO

pārstāv citu teritoriju intereses vai darbojas nacionālā līmenī. Visvairāk NVO pārstāv vai darbojas Mārupē – 33, Piņķos – 20, Jaunmārupē – 17, bet Tīrainē – 8.

Mārupes novada ciemos reģistrēto NVO sadalījums pēc darbību jomas attēlots arī zemāk esošajā attēlā, lai vizuāli būtu iespējams uztvert NVO daudzumu, to pārstāvētās jomas un vietas Mārupes novadā.

Attēls Nr.34 Reģistrēto NVO sadalījums pēc darbības jomas Mārupes novada ciemos

Lai veicinātu un nodrošinātu sabiedrības līdzdalību, kā arī efektīvāk to varētu izmantot kā vienu no galvenajiem resursiem attīstības plānošanas dokumentu izstrādē un īstenošanā, Mārupes novada **pašvaldība organizē darbu konsultatīvajās padomēs** jau kopš 2016.gada. Saskaņā ar 2021.gada 9.jūlija Mārupes novada pašvaldības nolikumu ir izveidotas piecas konsultatīvās padomes – kultūrvides un tūrisma konsultatīvā padome, sporta un aktīvās atpūtas konsultatīvā padome, izglītības un jaunatnes konsultatīvā padome, uzņēmējdarbības konsultatīvā padome, apkaimju konsultatīvā padome.

Konsultatīvo padomju galvenie uzdevumi:

- veicināt un uzraudzīt pašvaldības izstrādātos attīstības dokumentus, rīcības un uzdevumus, un citu stratēģiski svarīgu dokumentu izstrādi nozarēs;
- sniegt priekšlikumus par kārtējā gadā nozaru nepieciešamo finansējumu un investīcijām;
- veicināt sadarbību starp nozarē iesaistīto privāto un publisko sektoru;

- izvērtēt nozīmīgu attīstības un investīciju projektu ietekmi uz sociāli ekonomisko attīstību Mārupes novadā un to atbilstību Mārupes novada pašvaldības stratēģiskajiem mērķiem un attīstības plānošanas dokumentiem u.c.

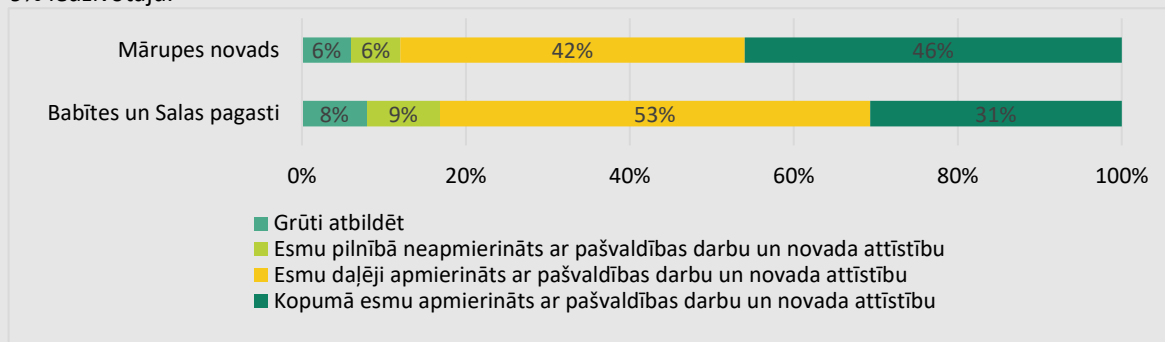
Lai vairāk veicinātu sabiedrības līdzdalību pašvaldības darbībā un iedzīvotājiem dotu iespēju lemt par noteikta finansējuma apmēra izlietojumu, no jauna izstrādātais Pašvaldību likums paredz, ka pašvaldībām ir iespēja brīvprātīgi līdz 2023.gadam **īstenot līdzdalības budžetu**. Lai arī šobrīd līdzdalības budžets pašvaldībām vēl nav jāievieš obligāti, Mārupes novada pašvaldība budžeta sagatavošanas procesā investīciju plānā 2022.gadam ir paredzējusi finansējumu līdzdalības budžeta ieviešanai. Mārupes novada pašvaldība plāno līdzdalības budžetu organizēt atbilstoši Stratēģijā 2022-2034 noteiktajam apkaimju principam, izveidojot 12 apkaimes. Līdzdalības budžeta kritēriju veidošanā iesaistīta arī Apkaimju konsultatīvā padome.

Kopš 2016.gada ik gadu tiek izsludināts **konkurss “Mārupe – mūsu mājas!”**, kurā novada iedzīvotājiem ir iespēja iesniegt projekta ideju sava novada un novadnieku dzīves uzlabošanā, lai ne tikai uzlabotu dzīves vides kvalitāti novadā, veicinātu novada iedzīvotāju iniciatīvu un atbildību par savu dzīves vidi, bet arī sekmētu iedzīvotāju iesaistīšanos un līdzdalību sabiedriski nozīmīgu un inovatīvu projektu īstenošanā. Konkursā atbalstītie projekti tiek finansēti no Mārupes novada pašvaldības ikgadējā budžeta līdzekļiem. Līdz 2022.gadam konkurss tika organizēts valsts pārvaldes uzdevumu veikšanai divās rīcībās – “Maza mēroga infrastruktūra” un “Sabiedriskās aktivitātes”. Līdzīgi arī Babītes un Salas pagastos līdz administratīvi teritoriālajai reformai no 2018. līdz 2021.gadam tika organizēts konkurss “Ģimenei. Videi. Izaugsmei Babītes novadā”. Tagad jaunizveidotajā Mārupes novadā konkursa “Mārupe – mūsu mājas!” tiek piemērots arī Babītes un Salas pagastu teritorijai.

Stratēģija 2022-2034 iezīmē racionālu un ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu, lai nākamajām paaudzēm saglabātu kvalitatīvu vidi. Mērķa sasniegšanā svarīga ir katra indivīda rīcība un ikdienas paradumu maiņa. Mārupes novada pašvaldība ir aktualizējusi jautājumu par līdzšinējo resursu patēriņu un atkrituma daudzuma samazināšanu. Lai veicinātu jaunu paradumu ieviešanu vai maiņu, atbilstoši labas pārvaldības principiem, pašvaldība ar savu piemēru sabiedrībai no 2022.gada ir **uzsākusi piecu soļu Zaļo kursu** visās pašvaldības iestādēs. Šīs iniciatīvas ietvaros paredzēta fasētā dzeramā ūdens, sadzīves atkritumu apjoma mazināšana pašvaldības iestādēs, energoefektivitātes paaugstināšana un resursu taupība, digitalizācija un videi draudzīgu aktivitāšu popularizēšana. 2022.gada pašvaldības budžetā samazināts finansējums fasētā dzeramā ūdens iegādei, ar nodomu šai pozīcijai turpmākajos gados izdevumus budžetā vairs neiekļaut. Pašvaldības budžeta iestādēm tika izplatīts informatīvs materiāls par krāna dzeramā ūdens kvalitāti un drošumu.

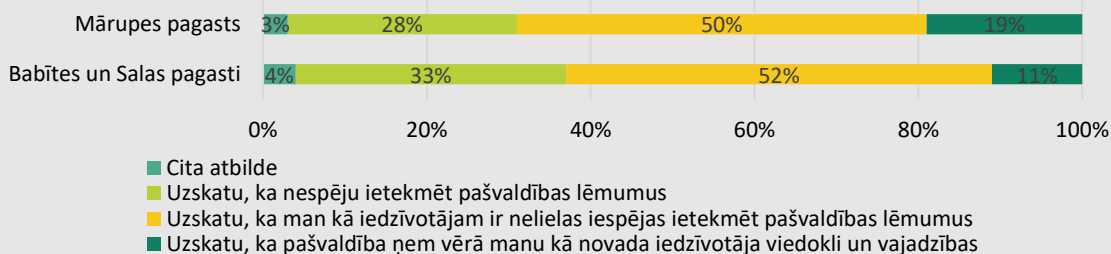
Sabiedrības vērtējums par līdzdalības iespējām

Iedzīvotāju un uzņēmēju aptauja tika veikta 2021.gada februārī un ņemot vērā neseno novada reformu, aptaujā apkopoti Mārupes, Babītes un Salas pagastu iedzīvotāju vērtējums par sabiedrības līdzdalības iespējām novada attīstībā un lēmumu pieņemšanā. Vienlaikus jāatzīmē, ka jaunievēlētā Mārupes novada pašvaldība darbu uzsākusi kopš 2021.gada 1.jūlija, līdz ar to vēl ir pārāgri spriest par jaunizveidotā novada pašvaldības paveikto. Mārupes pagasta iedzīvotāji, pozitīvi vērtē pašvaldības darbu un ieguldījumu novada attīstībā. Lielākā daļa respondentu (46%) ir apmierināti ar pašvaldības darbu un novada attīstību, 42% ir daļēji apmierināti, vienlaikus 6% iedzīvotāju ir pilnībā neapmierināti un 6% nevar atbildēt uz šo jautājumu. Savukārt, Babītes un Salas pagastu iedzīvotāju vērtējums par pašvaldības darbu un novada attīstību salīdzinājumā ar Mārupes pagasta aptaujas rezultātiem ir nedaudz zemāks, tomēr lielākā daļa to vērtē pozitīvi, proti 31% iedzīvotāju ir apmierināti ar pašvaldības darbu un novada attīstību un vairāk kā puse iedzīvotāju (53%) ir daļēji apmierināti, bet neapmierināti ir 9% iedzīvotāju.

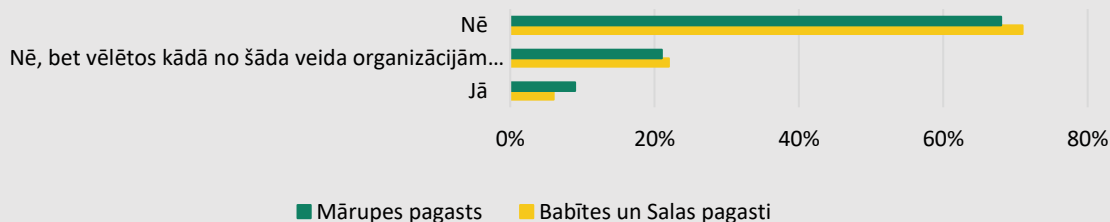
Attēls Nr.35 Mārupes, Babītes un Salas pagastu pašvaldības darba un ieguldījuma novada attīstībā novērtējums

Novērtējot iespējas ietekmēt jautājumus, kas saistīti ar novada attīstību, lielākā daļa iedzīvotāju gan Mārupes (50% respondentu), gan Babītes un Salas (52% respondentu) pagastos uzskata, ka viņiem ir nelielas iespējas ietekmēt pašvaldības lēmumus. Otra lielākā iedzīvotāju daļa uzskata, ka viņi nespēj ietekmēt pašvaldības lēmumus – Mārupes pagastā 28% aptaujāto, bet Babītes un Salas pagastos – 33%.

Attēls Nr.36 Mārupes, Babītes un Salas pagastu iedzīvotāju vērtējums par iespējām ietekmēt jautājumus, kas saistāmi ar novada attīstību

Apskatot Mārupes pagasta iedzīvotāju aktivitāti, iesaistoties biedrībās vai nodibinājumos, kas saistīti ar novada attīstību, vairāk kā divas trešdaļas respondentu (68%) nelīdzdarbojas šāda veida organizācijās. Tajā pašā laikā, 21% ir norādījuši, ka lai arī viņi nav iesaistījušies minētajās organizācijās, tomēr labprāt vēlētos to darīt. 9% Mārupes pagasta iedzīvotāju norādījuši, ka līdzdarbojas biedrībās vai nodibinājumos, kas saistīti ar novada attīstību vai sabiedrisko aktivitāšu organizēšanu novadā.

Attēls Nr.37 Līdzdarbība, kādā no biedrībām vai nodibinājumiem, kas saistīti ar novada attīstību vai sabiedriskajām organizācijām